

Dis. 2189 (17)

DE
DICTIONE POLYAENEA.

DISSERTATIO INAUGURALIS
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
AMPLISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS
IN
ALMA LITTERARUM UNIVERSITATE
FRIDERICA GUILIELMA
AD
SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
RITE CAPESSENDOS
DIE XXVIII. M. MARTII A. MDCCCLIV.
H. XII.
PUBLICE DEFENDET
AUCTOR
THEODORUS MALINA
SILESIUS.

CONTRA DISPUTABUNT:
F. ASCHERSON, PHIL. STUD.
TH. GESSNER, PHIL. STUD.
C. EULER, PHIL. CAND.

BEROLINI
TYPIS GUSTAVI SCHADE.

15383

DICTIONARY

OF THE

AMERICAN

UNIVERSITY

OF THE

STATE

OF

THE

UNIVERSITY

OF THE

STATE

OF

GUST. PINZGERI

ET

JUL. WERNERI

PRAECEPTORUM DILECTISSIMORUM

MANIBUS

HUNC QUALEM CUNQUE LIBELLUM

GRATI PIIQUE ANIMI

M O N U M E N T U M

ESSE VOLUIT

AUCTOR.

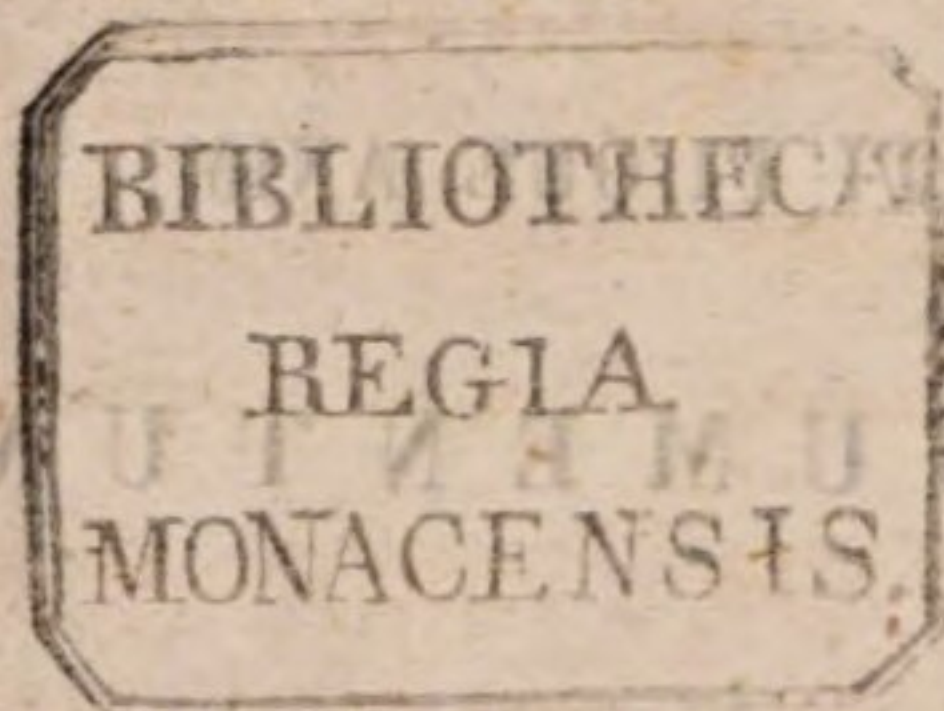
GUST. PINZGERI

JUL. WERNERI

PRÆCEPTORUM DIRECTISSIMORUM

MANIBUS

HUNC QUÆLEMUSQUE LIBELLUM

ESSE VOLET

AUCTOR

PRAEFATIO.

Recensenti mihi antiquos scriptores et diu multumque dubitanti, quemnam potissimum Latinorum Graecorumve mihi sumerem tractandum, forte oblatus est Polyaeus, de quo mirum quam variae sunt ac discrepantes virorum doctorum sententiae. Nam quem Casaubonus alique scriptorem elegantem, acutum, eruditum perhibent, eundem Corayus et Reiskius graviter vituperant acerbique accusant. Qua mira virorum doctissimorum dissensione adductus Strategemata altius inspicere statui moxque confirmato consilio de dictione Polyaenea quaerere aggressus sum. Neque tamen nescius fui, suscipere me rem magni laboris et periculi. Etenim facile intelligitur hanc quaestionem et multas habere cautiones nec posse expediri nisi parata linguae graecae satis accurata cognitione. Accedit quod difficillimum est in tanta rerum multitudine ac varietate et modum ubique tenere omniaque ita disponere et disputare, ut apte disposita et ordine disputata esse videantur. Neque vero rei difficultate a proposito deter-

ritus sum et vires ingenii periclitandas omnesque nervos contendendos duxi. Jam vero ad quaestionem aggressurus ubi ante omnia auxilia, quibus uterer, diligenter circumspexi, exceptis quatuor quae exstant Polyaei editionibus perpauca tantum subsidia praesto mihi esse inveni. Nam praeter Kronbiegelium, cujus dissertationi quid tribuendum sit alii viderint, novi fere neminem, qui perspectis Strategematis comparatisque virorum doctorum sentiis perquam diversis de dictione Polyaenea paulo certiora constituerit aut singularem hac de re libellum conscripserit. Grammatici vero, qui haesitantium alias refugium esse solent firmissimumque praesidium, de inferioris aetatis scriptoribus plerique omnes tacent. Sic omni ferme adjuvamento destitutus apum more modoque operosa collectione, quae ex usu mihi fore existimavi, undique congerere coepi. Nec poenitet me suscepti laboris. Multa enim, quae aut intacta laterent, aut minus accurate pertractata essent, hac qualiscunque est dissertatione illustrasse et si non verius, veri tamen similis explicasse mihi videor. Quae si in lucem protulissem, fortasse aliquantulum saltem utilitatis Polyaei studiosis inde eventurum esse putavi. Neque veritus sum, ne, si qua in re errasse aut negligentior fuisse deprehensus essem, labor hic periculosae aleae plenus in nimias reprehensiones incurreret. Vix enim fieri potuit, ut ejusmodi res omnibus numeris atque partibus absolveretur. Sed hucusque praefari satis fuerit. Nunc jam ad propositum propius accedamus.

Quoniam vero nostra omnis disputatio in explicanda dictione Polyaenea versabitur, quo melius perspiciatur et quid sit, de quo agatur, et qua ratione agendum sit, ipsius dictionis propriam vim definitione declarabimus. Quodsi dictionem sensa animi atque cogitata exprimendi rationem definimus, recte definire nobis videmur. Cogitatorum vero signa et tanquam imagines verba sunt, quae dictionis elementa vocamus. Quorum qui diligentem delectum habuerit, multum eum ad dictionis laudem contulisse apparet. Ac diligenter delecta ea dicimus verba, quae et cogitatis exprimendis accommodata et pura elegantibusque scriptoribus satis probata sunt. Sed quum etiam exquisitissima verba nullum fere usum habeant, nisi iis accedant flexiones, quibus indicatur, quae sint notionum inter se relationes, ipsas verborum flexiones legitimas atque usitatas esse perfecta dictio jubet. Jam vero complura verba flexionum adminiculo inter se quasi coagmentata illa orationis membra efficiunt, quorum compositione periodi conformantur. Ex quibus quum absoluta oratio perficiatur, verborum membrorumque compositionem multo majoris in dicendo momenti esse quam vocabulorum delectum nemo non videt. His expositis intelligitur quadripartitam esse hanc disputationem, ita ut primum de delectu, deinde de flexione verborum agamus, tum explicemus de verborum usu et constructione, qua fit, ut notiones in enunciata coëant, denique videamus, quomodo illi orationis orbes compositi sint, quas periodos supra vocavimus. Sed quum totum

argumentum copiosius sit, quam quod possit hoc libello absolvi, prima quaestione, quae est de verborum delectu¹⁾,

¹⁾ De verborum delectu fusius egit Kronbiegelius, cujus dissertationi de dictionis Polyaeneae virtutibus et vitiis scriptae quantum laudis debeatur, peritiores judicent. Ego quidem dubito, an nimium ei tributum sit. Summa enim rei neglecta Kronbiegelius fere in vocabulorum et locutionum collectione acquievit. Neque hanc quidem provinciam bene administravit. Etenim multa omisit memoratu digna, neque usquequaque vera disputavit. Res quum argumentis comprobanda sit, nonnulla afferemus, quae virum doctum erroris convincant. Assignat vero Kronbiegelius pag. 25 aliquot vocabula et loquendi formulas soli Polyaeno, quae etiam aliis scriptoribus usitata sunt, ut *γενναίως ἀγωνίζεσθαι* I, 41, 1. V, 25. VIII, 69. Sed eadem locutio reperitur apud Diod. Sic. XI, 31: *καὶ γενναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνέϊλε τῶν Ἑλλήνων*. Idem statuendum est de *κατακοντίζειν* V, 2, 2, quod legitur apud Herodot. IX, 17, et de *νόμῳ* cum genitivo conjuncto, ut *νόμῳ πομπῆς* V, 5, 2. *νόμῳ φιλίας* VIII, 11, 6. Verum similiter Plato in Phaedr. pag. 250 scripsit *τετράποδος νόμῳ*. Neque *ἐπίνειον* II, 9, quod Kronbiegelius in rarioribus vocabulis numerat, apud veteres admodum infrequens fuisse puto. Legitur exempl. c. ap. Herodot. VI, 116. Idem cadit in *συνάρχων* I, 43, 1. II, 3, 5, quo verbo Demosthenes et Thucydides (VIII, 27.) usi sunt. Novatis verbis a Kronbiegelio allatis adjicio *κατόρθωμα* prooem. I, quod Lobeck. ad Phryn. pag. 251. solis ceterioris aetatis scriptoribus, ut Dionysio Halicarn., Diodoro, Plutarcho, Polybio, Luciano, aliis, qui hos secuti sunt, usitatum fuisse monet, et *ἔχεσία* I, 12. V, 28. VIII, 25, 3. 47. 55, quod vocabulum veteribus improbatum frequens est apud recentiores. Vid. Lobeck. ibid. pp. 11 et 504. Quibus addo formas a *μεταμφιάζω* ductas, *μετημφίασε* III, 9, 52 et *μεταμφιασάμενη* VIII, 61. De quo verbo recentiorum proprio vid. Alberti ad Hesych. T. I. p. 295. Dorvill. Vann. crit. p. 610. Sturz de dial. Maced. pag. 146. Fisch, gr. gr. III. a. p. 31. Matth. gr. gr. p. 575. Porro *δεκαδύο* III, 11, 3, quod apud scriptores LXX inveniri testis est Winer. in libro, qui inscribitur: Grammat. des neutestamentl.

in aliud tempus rejecta tres tantum disputationis partes easque ordine, non gravitate posteriores illustrabimus.

Pauca tantummodo, quae ad dialectorum differentiam in

Sprachidioms, p. 24. not., et *ἐκτοτε* V, 14, posterioris aetatis scriptoribus tritum. Vid. Lobeck. l. c. p. 45 sq. Alia Latinitatem redolere Kronbiegelius p. 26 male judicat, quae graecis scriptoribus satis sunt usitata, ut *πολὺς ἦν ἐγκελευόμενος* II, 3, 12. Confer. Herod. I, 98. IX, 90. Solis poëtis tribuit *περί* genitivo suo postpositum, ut *τῆς νίκης περί* I, 19. *Μελαινῶν περί* ibid. *Σαλαμῖνος περί* I, 20, 1. 2. *Σιγείου περί* I, 25. *εἰρήνης περί* VI, 14. *τῆς ἀρχῆς περί* VII, 10. *πολέμου περί* VII, 50. *Λευκωνίας περί* VIII, 66. Verum hic usus pertinet etiam ad prosae orationis scriptores, Herodotum, Thucydidem, Platonem, ex quibus aliquot exempla attulit Bernhardt synt. ling. gr. p. 261. Vide de *περί* casui suo proposito Haase in lucubratt. Thucyd. p. 49. Alia origine poëtica etiam apud alios solutae orationis scriptores reperiuntur, ut *λεηλατεῖν* V, 44, 5. Idem legitur in Xenoph. Cyr. I, 4, 17 et alibi; *πυρπολεῖν* IV, 2, 12; conf. Herod. VIII, 50, *ὑπώρεια* III, 9, 50. IV, 6, 11. IV, 17. al. conf. Herodot. I, 110. II, 158. VII, 199. *κληῖζειν* I, 1, 2. I, 2, 4. 19. IV, 1. VIII, 14, 2. 35; conf. Xenoph. Cyr. I, 2, 1. Vid. Poppon. in praef. ad Xen. Cyr. p. 39. Quae quamvis non sint probanda, excusanda certe sunt. Alia ejusdem generis omitti praestat. Contra ea multa silentio transiit Kronbiegelius locutionum et verborum, quae ex veterum scriptis Polyaeus expressit, collectioni addenda, ut *τοὺς ὑπάρχοντας πολέμους* in prooem. I, quae est locutio Thucydidi adamata. Vid. Thucyd. VIII, 28 *ὑπάρχων πόλεμος*. Conf. II, 52, 92. IV, 126. VI, 34. Ex Thucydidis lectione et imitatione etiam haec repetenda credo: *νύκτα παραφυλάξας* III, 9, 33. IV, 2, 20. *παραφυλάξας ἄνεμον ἐναντίον* V, 10, 5. *πνεῦμα ἐπίφορον παραφυλάξας* V, 17, 2. *ἀσέληνον νύκτα καὶ χειμέριον παραφυλάξαντες* VI, 19, 3. *παραφυλάσσοντες καιρὸν τῆς σῆς ἀναιρέσεως* VIII, 8. Conf. Thuc. II, 3. *φυλάξαντες ἔτι νύκτα* IV, 93. *καιρὸν φυλάξαντες*. Hanc *φυλάττειν* verbi minus usitatam significationem, quae a Thucydide profecta esse videtur, recentiores, ut Dionysius Halicarn., usu receperunt. Vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 359. His ad-

singulis vocibus apertam spectant, ex prima parte in quaestionem vocabimus.

jicio ἀμφίβολος γίνεσθαι I, 15. IV, 6, 10, qua locutione Thucydidis propria etiam Arrianum usum esse testatur Poppo l. c. p. 246. Conf. Thuc. IV, 32. Jam his, si vellem, plura ejusdem generis exempla addere possem a Kronbiegelio silentio transmissa, ut ἀποτειχίσις II, 22, 3 vocabulum Thucydidis peculiare, sed haec ad comprobandum id, quod propositum erat, sufficere ratus alia satius praetereunda putavi. Extremum hoc tantum est, ut notemus Kronbiegelium fugisse ἐστία vocabuli significationem rariorem et a veterum usu alienam, quam deprehendimus III, 9, 16. V, 3, 3, ubi ἐστία idem valet, quod ἐστίασις. Vid. Coray. in praef. p. 8. Haec hactenus.

CAPUT I.

De dialecto et de nominum et verborum declinatione.

Polyaenum aequalium more ad veterum imitationem se composuit. Nec tamen unum de antiquis scriptoribus sibi exprimendum sumsit, sed prout res ferebat, omnium, a quibus strategematum argumenta petebat, talis fuit imitator, ut eos haud raro ad verbum fere exscriberet ¹⁾. Sed quod dialectum attinet, ad Atticorum loquendi usum plerumque se applicuit. Ipsa vero Atticorum dialectus temporum decursu tantopere variata est, ut grammatici eandem dialectum, sed eam diversis aetatibus multis in rebus a se ipsa differentem diversis quoque veteris et novae dialecti Atticae nominibus discernerent ²⁾.

Res quum ita se habeat, utram Polyaenus secutus sit nunc demonstraturi eum hac in re parum sibi constantem et utramque Atticam miscuisse, neque aliarum dialectorum formis abstinuisse exemplis facile probabimus ³⁾.

¹⁾ De veterum imitatione vide, quae observavit Ruhnken. in praef. ad Timaei Lex.

²⁾ Alii adeo tres ejusdem dialecti aetates discriminant. Vid. Fisch. ad Well. I. p. 41.

³⁾ Si qui erunt, qui nos minutias sectari moneant, hos commonitos volumus, nihil esse nec parvi aestimandum, nec spernen-

Ac primum observandum est, Polyænum et *γίγνομαι* scripsisse, et *γίνομαι*, ut I, 3, 5. I, 45, 4. II, 3, 3. III, 6. al., item *γινώσκω* et *γινώσκω*, ut IV, 2, 7. prooem. V., V, 2, 3. Vid. Schneider. ad Plat. Civit. II. p. 99 sq. Poppon. ad Thuc. I. p. 208 et in praef. ad Xen. Cyr. p. 35. Matth. gr. gr. p. 551. Fisch. III. a. p. 61. Similiter formae per *σσ* et per *ττ* scriptae inter se mutantur. Ita *κισσῶ* I, 1, 1. *περισσαί* I, 1, 2. *θάλασσαν* I, 3, 4. *ἡσώμενοι* I, 20, 1. *παρατάσσεσθαι* I, 41, 1. *δισσά* III, 11, 14. *κασσίτερος* IV, 10, 2. alia alibi. Contra *ἡτῶντο* I, 3, 3. *θαλάττης* ibid. *ἐφύλαττεν* I, 5, 15. *προσέτιαιτε* I, 16, 3. *ἡττης* I, 35, 1. *διττάς* III, 11, 11. Alia omitti praestat. Vid. Poppon. ad Thuc. I, p. 210 et in praef. ad Xen. Cyr. p. 34. Eadem inconstantia apparet in formis per *ρσ* et per *ρῳ* scriptis. Invenimus exempl. c. *ἄρσενες* IV, 3, 32. *θάρσος* I, 30, 1. et *θαῤῥῶν* I, 3, 5. *ἐθαῤῥει* I, 27, 2. Vid. Matth. p. 80. quosque laudat. De *Χεῤῥόνησος* III, 9, 44. VII, 38. vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 210. Pro *Τισαφέρνης* I, 49, 1. II, 1, 8. VII, 16, 1. 18, 1. al. Thucydidem, Xenophontem, Pausaniam scripsisse *Τισσαφέρνης* res est notissima. Etiam *ζύν* pro *σύν* positum deprehenditur in verbo composito *ζυγκείμενον* II, 14, 2. Porro reperitur *μικρός* I, 21, 2. IV, 3, 25. *μικρός* IV, 3, 32. Vid. Schneid. ad Plat. Civit. I. p. 286 sq. II. p. 286. Poppon. ad Thuc. I, p. 210 et in praef. ad Xen. Cyr. p. 34. Conf. Grauff. ad Lucian. Somn. p. 92. De *ἀνύω* vulgari forma, quae legitur ap. Polyæn. VI, 17.

dum, quod ad rem explicandam pertineat. Nos quidem hos importunos monitores nihil morantes singula persequemur.

vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 214. ad Xen. Cyr. p. 67. quosque laudat. Neque ὁδμή, quod grammatici Ionicum perhibent, Polyaeus usurpare dubitavit. Vid. VII, 6, 6. Sed eandem formam apud Aristotelem, Diodorum, Plutarchum frequentem esse testes sunt Lobeck. ad Phryn. p. 89. Poppo ad Xen. Cyr. I, 6, 40. Saepius ἐς legitur, ut ἐς μάχην I, 18. conf. I, 21, 3. II, 3, 8. VII, 15, 1. ἐσδέξασθαι II, 3, 1. Vid. Schneid. l. l. I. p. LIII sq. Poppon. ad Thuc. I. p. 212. Συρακοῦσαι et Συρακούσιοι vulgares formas, a quibus Atticos Platonis et Xenophontis temporibus abhorruisse observat Poppo ad Thuc. I. p. 213, constanter posuit Polyaeus, ut I, 42, 1. I, 27, 1. 40, 5. 6. 39, 3. V, 2, 2. 7. De παιωνίζεν I, 18 vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 211. ad Xen. Cyr. p. 417. Ubique καίω legitur, ut III, 11, 15. IV, 6, 3. 11. 8, 4. VI, 3. Alteram formam non memini me unquam apud Polyaeum invenire. Vid. Matth. l. c. p. 68. quosque laudat. Strictim attingimus ὁμοιος I, 5. 27, 2. ἔρημος II, 1, 12. ἐτοιμος II, 2, 6. τρόπαιον II, 32, quae Gregor. Corinth. a veteribus Atticis προπερισπωμένως scripta esse monet. Nec vero Thucydidis quidem auctoritate hoc grammaticorum praeceptum satis firmatur. Vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 213. Taceo de Platone et Xenophonte, in quorum libris illa verba semper προπαροξύτονα esse constat. Hinc antequam ad verborum declinationem progrediamur, quasi praetereuntes notamus, Polyaeum elisionem et crasin alibi servasse, alibi omisisse. Exemplis in utramque partem afferendis supersedeo. Sunt enim ex utroque genere frequentissima.

Quibus pertractatis dicendum est de nominum et verborum declinatione.

Re ita postulante exordimur a nominibus, quae primae declinationis sunt. Leviter transeuntes genitivos *Κλεάδα* VIII, 34. 49 et *Ἀλκέτα* VIII, 60, de quibus vid. Poppon. in praef. ad Xen. Cyr. p. 37. Ellendt. ad Arrian. Alex. I, pp. 83 et 149. Bekker. Anecd. III. p. 1186. Matth. p. 189. Fisch. I. p. 357., pluribus verbis commorabimur in nominibus ex ἄρχω compositis, quae quum apud veteres in ἀρχος terminata sint, a recentioribus in αρχης finire solent. Polyaeus utraque forma usus est. Omnes libri consentiunt in πολέμαρχος, μυριάρχος, χιλίαρχος, ἑξακοσίαρχος prooem. I. φρούραρχος II, 4, 3. ἵππαρχος I, 39, 2. ναύαρχος II, 1, 3. et IV, 6, 8. Sed scriptura fluctuat inter τριηραρχῶν et τριηράρχων V, 2, 12. et similes dubitatio est de τριηράρχαι V, 22, 3., ubi Corayus formas in ἀρχος exeuntes praetulit, ut Polyaeum ab inconstantia vindicaret. Eadem ratione vir doct. τῶν τριηραρχῶν III, 9, 58, quod exhibuit, corrigi vult. Nescio vero, quo jure. Atque usitatissima esse recentioribus nomina in αρχης terminata haec exempla ex Arriano et Josepho petita demonstrant: χιλίαρχης Arrian. Alex. I, 22, 9. VII, 25, 11. ἰλάρχης I, 12, 11. II, 7, 5. ταξιάρχης II, 16, 11. ἐθνάρχης Joseph. Antiqq. XVII, 11, 4. ἀλαβάρχης XIX, 5, 1. γενάρχης I, 13, 4. Hac de re etiam Latini testes adhiberi possunt, ex quibus nonnulla exempla afferre haud ab re duxi. Vide haec: Tetrarches (Hirt.) bell. Alexandr. c. 67. Liv. Epitom. 94. Horat. Sat. I, 3, 12. Lucan. VII, 227. Alabarches Cic. ad Attic. II, 17. Juven. Sat. I, 130. Torparcha Spartian in Hadrian. 13¹⁾. Haec sufficient.

¹⁾ Haec a Latinis non temere nec fortuito sic formata esse evidens est. Imo vero illorum temporum, quibus ipsi floruerunt, grae-

Vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 220 seq. ad Xen. Cyr. II, 1, 22. Ellendt. ad Arrian. II. p. 267. Schaef. ad Demosth. II. p. 151. Boeckh. in libro, qui inscribitur, Staatshaush. d. Ath. II, 133.

Venimus nunc ad declinationem II. Praetermissis, quas Kronbiegelius laudat, ὀστοῦν et ὀστοῦ formis contractis, quibus addimus χρυσῆν, χρυσοῦς, χρυσᾶ VIII, 42., proponimus χρύσειοι et χρύσεα solutas formas IV, 3, 24, quae proprie Ionicae frequenter in recentiorum scriptis leguntur. Neque Xenophontem ab ejusmodi formis semper abhorruisse certus testis est Lobeck. ad Phryn. p. 207. cf. Matth. p. 308. Pergimus ad alia. Invenitur λαγών Attica accusativi forma VII, 7, sed etiam λαγωόν VII, 11, 1, quae est forma recentioribus usitata. Vid. Sturz. de dialect. Maced. p. 177 seq. Lob. ad Phryn. p. 186 seq. Thom. Mag. p. 564. Fisch. I. p. 373. Notanda praeterea est δεσμοί pluralis forma ab Atticorum usu aliena, quae reperitur II, 31, 3. Vid. Thom. Mag. p. 204. Fisch. II, p. 169 seq. Matth. p. 266 ¹⁾. Restat, ut afferamus σῶος V, 2, 4 et σῶον II, 33. 35. V, 15, qui accusativus apud Lysiam legitur. Vid. Matth. p. 317. Cf. Thom. M. p. 830. Moer. p. 347. De σῶοι I, 74 vid. praeterea Poppon. ad Thuc. I. p. 225.

Nunc jam videamus de nominibus, quae declinationis III sunt. Ubique fere Polyaeus contractas formas solutis

cos scriptores pariter loquentes respexisse existimandi sunt. Verum Latini etiam altera forma usi sunt. Vid. exempl. c. ap. Tacit. in Hist. II, 9. 16. trierarchi.

¹⁾ Idem habet Aeschyl. Prom. 525 et στραθοί, quod legitur ap. Polyaeus. VII, 40, exstat in Eur. Or. 1492. Andr. 281.

praetulisse invenitur. De plurimis pauca exempla afferam: ὄρους II, 2, 6. βέλους II, 2, 3. τειχῶν I, 28. VIII, 23, 8. ὄρῶν I, 12. II, 2, 6. βελῶν II, 2, 3. III, 10, 12. τριήρων I, 30, 2. Πειραιῶς IV, 7, 6. VI, 2, 2. Πειραιᾶ III, 4, 1. Vid. Matth. §. 78. a. et §. 83. not. I. Poppon. ad Xen. Cyr. III, 3, 58. Invenitur etiam, quem veteres grammatici improbant, nominum in εὺς exeuntium accusativus plur. contractus, ut ἵππεῖς I, 29, 1. 39, 2. V, 6. VIII, 23, 12. Vid. Poppon. ad Xen. Cyr. I, 4, 1. Sed exstant etiam contraria solutae formae exempla, ut ἵππέας I, 39, 2. II, 1, 17. γονέας VIII, 46. συλλογέας II, 34. ἐρμενέας VII, 14, 4. Aliis omissis leviter tangimus σύας et ὕς IV, 6, 3 et ἰχθῦς, de quibus vid. Fisch. I. p. 416. Matth. p. 230 seq., πρεῶν VIII, 43., de quo vid. Matth. p. 236., κλεῖς accusativ. VIII, 31., de quo vid. Thom. M. p. 536. Greg. Cor. ed. Schaefer. p. 157. Fisch. I. p. 411. Transimus ad νηῶν III, 11, 14., de quo vid. Matth. §. 85. not. I. Fisch. I. p. 408., qui viri docti testantur νηῶν etiam apud Lysiam legi. Eandem genitivi formam habet etiam Xenophon in Hell. I, 1, 36. Alibi, ut III, 11, 11., νεῶν reperitur. Notanda praeterea est νέας accusativi forma Ionica IV, 7, 6. Vid. Matth. l. c. Rost. gr. gr. p. 400. Fisch. l. c. Accedit νῆας accusativ. IV, 6, 8., quem Casaubonus, Maasvicius, Mursinna praebent. Quae forma Herodoto usitata semel reperitur in Eurip. Iph. Aul. 254., frequentius apud recentiores. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 170. Moer pp. 110. 266. c. n. Piers. Wesseling. ad Diod. Sic. I, 130. Sed Corayus a vulgata loci scriptura, quae nescio an mendosa sit, videtur suo jure recessisse. His adjicimus βόας VI, 52, qua forma poëtae, ut Homerus in Il. V, 556 et Hesiodus

in Oper. 452., saepius, recentiores, ut Lucianus in Somn. c. 2., nonnunquam utuntur. Apud veteres prosae orationis scriptores βόας ubi legebatur, ut in Xenophont. Anabasi III, 5, 9. IV, 5, 25., nunc βοῦς scribitur. Vid. Thom. M. p. 169 seq. Matth. §. 85. not. 2. Ex Jonico, quem his sequebatur, scriptore ¹⁾ Polyaeus retinuisse videtur μάριες et καπέτιες nominativos et μάριας accusativum IV, 3, 32. Similia habent Xenophon in Anab. VII, 8, 12: τύρσιος, ibid. VII, 3, 32: μαγάδι, id. in Ages. II, 18: Κρεύσιος, et Thucydides I, 64: Ἀφύτιος. Vid. Fisch. I. p. 406. Matth. 226. De σκότος nominis genere et masculino, ut V, 44, 3. VII, 11, 2. et neutro, ut VI, 5, 17. vid. Schneider ad Plat. Civit. III. p. 22. cf. II. p. 258. b. et p. 345. b. Poppon. ad Thuc. I. p. 225. Matth. p. 263. Fisch. II, p. 172. De ἄήρ nominis genere falsa praecipit Moeris p. 2. (vid. interpr.) et quae Fisch. I. p. 389. hac de re disputavit, subtilius quam verius disputata sunt. Recte observat Buttmannus in Lexil. I. p. 115. ἄήρ apud tragicos et prosae orationis scriptores esse masculinum, femininum apud epicos aliosque poëtas. Itaque Polyaeus recte scripsit ἄήρ παχύς III, 9, 8. τὸν περικείμενον ἄέρα V, 23. His de nominum substantiv. declinatione expositis pauca addimus, quae ad flexuram adjectivorum spectant. Laudavit Kronbiegelius βαθέος II, 28, 2. et βραχέος II, 38, sed τὸν ἡμίσεα accusativum, qui bis legitur IV, 3, 32, silentio praeteriit. Quae forma haud dubie ex eodem fonte emanavit, ex quo μάριες et καπέτιες ema-

¹⁾ Ex eodem fonte fluxisse videtur κάρτα vox Ionibus usitata neque infrequens apud tragicos, qua Polyaeus nusquam nisi hoc loco usus est.

nasse supra diximus. Vid. Matth. p. 310. Rost. p. 401. Sequitur, ut notemus τὰ ἡμίση VI, 15 et 16, 5. Eadem forma a grammaticis damnata reperitur in Theophrast. Charact. XI, 5 et in N. T. Vid. Winer l. c. p. 63. Fisch. I. p. 123. Matth. p. 311. Legitima forma Polyaenus eodem ipso capite, VI, 15, usus est ¹⁾. Transeamus ad alia. Comparativorum in ων exeuntium et contractae et solutae formae inveniuntur, ut μείζω (τὴν ἑκπληξιν I, 34, 1. eadem forma ib. 2. πλειω (δύναμιν) II, 10, 2., sed μείζονα (πόλιν) I, 45, 5; porro πλείους accusativ. III, 9, 7, contra ἐλάττονας I, 38, 1. IV, 6, 19. πλείονας II, 1, 7. 2, 2. III, 17. et πλείω acc. neutr. plur. I, 34, 2. sed τὰ βελτίονα I, 45, 1. Vid. Matth. pp. 292 et 333. Fisch. II, p. 102. Poppon. ad Thuc. I, p. 223. et in praef. ad Xen. Cyr. p. 37. Huc delapsi non possumus quin mentionem faciamus de ὀλιγώτερος VIII, 23, 7, quae forma recentiorum propria est (vid. Matth. §. 131. 3. Rost. p. 153. not.) et de ἐχθρότατος I, 31. Pauca ejusdem superlativi vestigia exstant apud Pindar. in Nemeonn. I, 98. in Soph. Oed. Tyr. 1246. ap. Demosth. de f. legat. p. 240 (ed. Reisk.), quibus Fischer. II. p. 103 aliquot exempla addit e recentiorum scriptis depromta. Vid. Schaefer, app. Demosth. V, p. 702. Matth. §. 131. 2. Haec de adjectivis dicta sunt. Proximum est, ut dicamus de δύο, δύω, δυοῖν, δυσί. Homerum, in cujus poëmatis δύο saepius est indeclinabile, secuti sunt hac in re Herodotus, Thucydides, Xenophon et qui sunt aetate posteriores, Lucianus, Aelianus (ut in Var. Hist. IV, 31: δύο ἐτῶν), Polyaenus: μετὰ δύο στρα-

¹⁾ Item V, 2, 21.

τιωτῶν II, 14, 1. ἀντὶ δύο ἡμερῶν III, 9, 47. Semel tantum, nisi fallor, Polyaeus δύο usurpavit: V, 16, 1. ὁδοὺς δύο στενάς. Vid. de utraque forma Schneider. ad Plat. Civit. II, 201. Matth. p. 336. conf. Fisch. II. p. 156. Nec vero δυοῖν, quae est legitima forma, Polyaeus sprexit. Legitur exempl. c. I, 41, 1. δυοῖν ἵπποις ἵχνη. Vid. Schneider l. c. p. 92. Poppon. ad Thuc. I. p. 223 seq. Nunquam δυεῖν in Strategematis invenitur. Sed δυσί, quod a Platone et oratoribus Atticis repudiatum Aristoteles Theophrastus, Plutarchus frequentarunt atque etiam Thucydides habet (vid. VIII, 101: δυσὶν ἡμέραις), apud Polyaeum aliquoties reperitur, ut II, 3, 8. III, 9, 47. V, 39. VIII, 17. Vid. Thom. M. p. 253. Lobeck. ad Phryn. p. 210 seq. Fisch. II. p. 160.

His ita absolutis pergimus ad declinationem verborum. Ac primum videamus de augmento. Frequentissime μέλλειν et βούλεσθαι verborum praeterita apud Polyaeum augmentum syllabicum habent, rarius temporale. Legitur ἔμελλεν II, 3, 1. III, 9, 13. 50. III, 10, 8. V, 28, 1. VII, 16, 1. VIII, 23, 3. 43. ἔμελλεν II, 2, 3. ἐβούλετο III, 9, 34. V, 35. VI, 9, 4. VII, 23, 1. ἔβούλετο IV, 4, 1. Contra δύνασθαι ubique, nisi me omnia fallunt, augmento temporali instructum invenitur, ut II, 13. IV, 7, 10. Recte ἐξεῦρε I, 16, 1 et οἰνωμένοις II, 34 augmento carent. Vid. Matth. p. 381. Fisch. II. p. 285. Lobeck. ad Phryn. p. 140. Ἀναλίσκειν alibi augmentum habet, ut III, 10, 10: ἀνήλισκον, alibi eo caret, ut IV, 6, 20: καταναλωκότες. Cui verbo Thucydides et Plato augmentum rarius addiderunt, Xenophon et Isocrates saepius, frequentissime recentiores Vid. Tom. M. p. 55. Valck. ad Eur. Phoen. p. 222. Fisch.

II. p. 316. III. a. p. 32 seq. Poppon. ad Thuc. I. p. 226. Cf. Herm. ad Soph. Aj. 1028. Transimus ad ἀλίσκομαι augmentum syllabicum rite praefixum habens I, 15: ἐάλωσαν, II, 4, 1: ἐάλωκέναι, II, 12: ἐάλωκότων, III, 14: ἐάλω. Nec vero Polyaeus prorsus spreuit formas augmento temporali instructas. Ita invenitur ἦλω prooem. I et VIII, 23, 1. Vid. Thom. M. p. 257. Moer. p. 178. Fisch. III. a. p. 26 seq. Augmentum ὠθέω verbo a veteribus adjectum recentiorum more Polyaeus neglexit II, 3, 10: ἐξώσθησαν, VIII, 33: ἐξώσαντο. Contra VIII, 46 ἐξέωσε legitur. Vid. Thom. M. p. 403. Fisch. III. a. p. 201 seq. cf. Lobeck. ad Phryn. p. 139. Poppon. ad Thuc. II. p. 407. Ἀνοίγω verbi formae dupliciter auctae reperiuntur II, 28, 1: ἀνεωγνῖαν, II, 3, 8. IV, 11, 4. VI, 5. 12. VII, 5. 23, 2: ἀνεωγμένας, II, 6. III, 14: ἀνέωξαν. Triplici augmento instructum ἠνεωγμένην, quod in aliis editionibus bis legitur VIII, 25, 1. Corayus in ἀνεωγμένην mutavit. Formas triplici augmento auctas ab usu graece scribentium non alienas fuisse exemplis probant Winer. l. l. p. 69 et Fischer. III. a. p. 37. Minus probatum ἠνοιξα legitur III, 9, 45. Idem exstat in Xenoph. Hell. I, 5, 13. Vid. Matth. p. 533. quosque laudat. Veterum usu tritissima sunt ἠφίει II, 25. IV, 6, 3. ἠφίετο VI, 3. μετημφιέννυντο VII, 49. ἐώρταζον VII, 43. Insolentius videtur ἐπανορθοῦτο VII, 4, 1, nam quum veteres, ut Plato in Theaet. p. 143. A., ἐπανορθόω verbo etiam duplex augmentum addant, nullum unum addit Polyaeus. Vid. Matth. p. 389. Lobeck. ad Phryn. p. 154. Schaef. app. Dem. III. p. 326. ad Plut. I. p. 288, 3. Satis dictum est de augmento. Progredimur nunc ad verborum declinationem.

In verborum declinatione Polyaeus, quamquam saepius se praebuit diligentem Atticorum imitatore, non omnino vitia fugit, quibus omnes fere illorum temporum scriptores laborabant. Omissis, quae satis frequentia sunt, futuri Attici exemplis, aliam rem commemoramus, in qua Polyaeus ad veterum exemplar se conformasse invenitur. Rectissime monet scholiastes ad Soph. Aj. 829 antiquos prosae orationis scriptores aoristum II. pass. praetulisse aoristo I. pass. solis fere poëtis usitato. Quem usum probe servatum esse a Polyaeo permulta exempla ostendunt, quae afferre longum est. Reperiuntur vero his in locis: I, 8. 17. 18. 19. 32, 2. 35, 1, 44. 45. 47, 1. 48, 2. II, 1, 2. 2, 6. 3, 12. 4, 1. 10, 1. 17. III, 9, 40. IV, 3, 12. 29. 31. 4, 1. 2. 7, 10. V, 2, 8. 44, 4. VII, 24. 49. VIII, 21. 23, 5. 8. 23. 44. Vide hac de re etiam Viger. p. 217 seq. et Siebel. ad Pausan. X, 25, 4. Praeterimus aoristi I. act. optativum in *εἰας*, *εἰε*, *εἰαν* terminatum. Quas terminationes proprie Aeolicas Ionum et Dorum exemplo Attici quoque receperunt imitatores studiosissimos nacti recentiores, in quorum numero etiam hac in re Polyaeum esse multa docent exempla, quibus afferendis supersedeo. Vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 228 de veteribus, de recentioribus Ellendt. ad Arrian. Alex. I. p. 353. De *οἷε* I, 26 vid. Fisch. I. p. 119. II. p. 399. cf. Schneider. praef. ad Plat. I. p. 49 seqq.

His accedant *ὑποσημήνη* I, 35, 2. *σημήναι* III, 95. 13, 3. IV, 12, 3. 4., cujusmodi formis Thucydides, Plato, poëtae scenici usi sunt. Sed Polyaeus, quippe qui nulla fere in re nisi in inconstantia sibi constaret, alibi etiam *ἐσήματα*, quam formam frequentarunt recentiores, promiscue

usurpavit, ut I, 2. 15. III, 10, 12. Cujus formae rara exempla e Xenophonte affert Poppo ad Cyr. IV, 5, 36. Vid. etiam Thom. M. p. 367. Moer. p. 137. Lobeck. ad Phryn. p. 24. Fisch. II. p. 376. Quae hactenus notavimus, aut commendata sunt optimorum scriptorum auctoritate, aut certe aliquid excusationis habent. Sunt vero etiam, quae depravatae linguae vestigia prae se ferant. Saepenumero enim Polyaeus Atticum sermonis colorem novatarum flexionum maculis adpersit paucasque ejus virtutes pluribus vitiis deformavit. Qua in culpa scriptorem nostrum versari exempla jam in medium proferenda docebunt. Legitur III, 14 *παῖσαι*, quae forma Atticis *ἐπαισα* dicentibus improbata apud recentiores frequentissima est, Exemplis a Lobeckio ad Phryn. p. 240 allatis addas *ἐπαιξα* Lucian. dial. Deor. VI, 4. Idem fere valet de *ἀποσμήξαντα* II, 3, 8, participio *ἀπέσμηξα* aoristi saepius a recentioribus pro *ἀπέσμησα* Attica forma usurpati. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 253 seq. Thom. M. p. 802. Moer. p. 355. cf. Valck. ad Herod. p. 272, 58. 603, 95. Ruhnck. ad Tim. p. 222. Porro invenitur *ἀγριανθείς* I, 3, 2 damnatum a Phrynicho, qui *ἀγριωθείς* Atticum perhibet. Vid. Matth. p. 520. Vide praeterea *ἀναιρησαι* VII, 39 vulgaris sermonis proprium neque usitatum nisi recentioribus. Media enim ejusdem aoristi forma *ἐξηρήσατο*, quae in Aristoph. Thesm. 760 exstat, valde suspecta est. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 717 seq. Rost l. c. p. 275. Pro *εἴρετο*, in qua scriptura Casaubonus, Maasvicius, Mursinna consentiunt VII, 15, 3, Corayus scripsit *ἦρετο* nulla adnotata mutationis causa¹⁾.

¹⁾ Alibi, ut V, 2, 22. VII, 6, 7. 35, 2. VIII, 35 uno editionum consensu *ἦρετο* legitur.

De εἶρομαι et εἰρόμην, quas formas Iones frequentarunt, vid. Fisch. III. a. p. 90. Matth. p. 580. Rost. p. 298. Nec placet διελεξάμην II, 1, 33. III, 9, 40. V, 35. VII, 27, 2, qui aoristus aliquoties apud Homerum, nunquam apud Atticos scriptores reperitur. Ac διελέχθην legitima forma ipse Polyaeus utitur IV, 2, 12. Vid. Matth. p. 611.

Excusationem habent ἐπήρχετο IV, 8, 4 et περιήρχετο VIII, 23, 2. Pariter enim scripsit Thucydides IV, 120. ἐπήρχετο ibid. c. 121: προσήρχοντο, et Plato in legg. III. p. 685. A.: ἡρχόμεθα. Nec tamen haec admodum probanda sunt. Attici enim praeoptarunt ἐπήει, περιήει. Recteque Polyaeus dixit VII, 21, 3: ἐπήει, IV, 9, 4: προήει, VIII, 23, 2: προσήει. De qua re vid. Poppon. ad Thuc. l. c. Elmsl. ad Eur. Heracl. 210. Matth. p. 581. Majorem offensionem habent διελασθεῖς I, 19 et ἐληλασμένος VIII, 7, 2, quae formae Ionicae dialecti propriae sunt, nec raro in recentiorum scriptis inveniuntur. Namque Attici his usi sunt formis: ἐληλάμαι, quam formam Polyaeus VII, 35, 2 habet, ἐληλάμενος mutato accentu, (Vid. Thom. M. p. 294. Rost §. 76, 3. c.) ἡλάσθην, quibus Iones σ litteram inseruerunt. Ita legitur ap. Herod. VII, 62: ἡλάσθην. Cujus generis multa apud recentiores exempla sunt. Vid. Piers. ad Moer. p. 13. Wessel. ad Herod. p. 79. Gaisf. ad Herod. I, 168. not. b. Fisch. III, a. p. 88. Matth. p. 571 seq. Polyaei stilo excidit etiam ἐξήλετο VIII, 44 forma in veterum scriptis saepius correctā, de qua vid. Fisch. III. a. p. 29 et Matth. p. 530. Invito scriptori haud dubie obtruserunt librario ἐγείματα VIII, 55, quod omnes editiones praebent. Legitima aoristi forma exstat VIII, 60. 71. Rarius etiam θνήξομαι V, 2, 22

est, quod futurum a Fischero III. a. p. 106 memoratum dubito, num apud alios scriptores reperiat. Certe grammatici *τεθνήξω* et *τεθνήξομαι*, quod Polyaeus V, 15 habet, laudantes omnes ad unum *θνήξομαι* tacitum relinquunt. Sed mittamus hoc monstrum formae. Alia enim praeterea supersunt memoratu digna.

Scrpsit Polyaeus *ἀπαντήσιν* II, 1, 17, cui futuro mediam formam a veteribus indutam esse probe observant grammatici, ut Matthiaeus pp. 534 et 408 et Rostius p. 272. Alibi scriptor in contrarium errorem incidit activas formas cum mediis commutans in his: *ἀπηνιᾶτο* I, 21, 1¹⁾. V, 12, 1. *ἀπαντώμεναι* VII, 45, 2. Quae formae recentiorum sunt. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 288. Nec desunt legitimae formae exempla. Vide *ἀπήντων* VIII, 25, 3. *ἀπαντώντων* VI, 6, 2. Sequitur, ut novum quoddam monstrum proponamus, quod dubium est, ipse scriptor, an librarii in lucem ediderint. Nimirum perdifficile est, in talibus dijudicare, ab utra parte peccatum sit, quale est *κατεάγοιντο* VIII, 7, 2. De qua forma ab analogiae ratione non minus, quam ab usu aliena omnes, quos consulueris, grammatici et tacent pertinaciter et tacebunt. Neque audiendus videtur Corayus, qui (p. 383) formam propositam retinendam arbitratur, frustra appellans scriptores sacros, quibus erat religio, ejusmodi monstra scribere. Ac de *κατεάγοιντο* corrigendo nihil est, quod addubites. Majorem dubitationem habet *προειδόμενος* I, 36, 2, forma a viris doctis in controversiam vocata. Vid. Krueger. ad Thuc. IV, 64. Cf.

¹⁾ Corayus hoc loco scripsit *ἀπήντα*. Nullo jure se ita scripsisse ipse profitetur p. 306.

Schaefer. app. Demosth. II. p. 644. Ac de veteribus alii viderint. Polyaeum ita scripsisse si dixeris, haud longe aberis a vero. Saepius enim scriptor noster in verbis flectendis a legitimo usu aberravit.

Hinc antequam ad verba contracta transeamus, proponenda sunt *λούεσθαι* IV, 2, 1. *ἔλουνεν* IV, 12, 3. *λούεσθαι* VII, 16, 2. VIII, 16, 2. *λουομένη* VIII, 26 et 27, quae apud Homerum et Herodotum reperiuntur, neque infrequentia sunt apud recentiores. Veteres Attici a talibus formis abstinuerunt. Vid. Piers. ad Moer. p. 248. interpr. ad Thom. M. p. 584. Brunck. ad Aristoph. Plut. 657. Lobeck. ad Phryn. p. 189.

Via ad sequentia ita aperta procedimus ad *χρᾶσθαι* V, 29. Quam formam Ionicam adamarunt recentiores, ut Pausan. II, 28. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 61. Sallier. ad Thom. M. p. 699. Fisch. I. p. 61. Matth. pp. 148 et 675. Item *ἔχρα* I, 16, 1, quae est contractio Ionica. Ita *χρᾶς*, *χρᾶ* apud Herod. I, 55. 62. 63 legitur, sed *χρῆ* in Soph. El. 35. *ἔξέχρη* Oed. Col. 87. Vid. Matth. l. c. Neque tamen semper ab Attica contractione abhorruit Polyaeus. Vid. exempl. c. *διψῆν* II, 2, 7. Placuit etiam Strategematum scriptori verborum contractorum optativus in *οιην* terminatus, qui ex Attica lingua in Macedonicam dialectum venerat. Exemplis nihil opus est. Vid. Fisch. II. pp. 345 et 384. Matth. §. 198. cf. Schneider ad Plat. Civit. I. p. 77. Poppon. ad Thuc. I. p. 228. Hac de re satis.

Progredientes nunc ad verba in *μι* desinentia breviter attingimus *ἀφιᾶσι* I, 43, 1. *διδόασι* III, 11, 15, quae formae Ionibus cum Atticis communes sunt nec recentioribus inusitatae. Vid. Thom. M. pp. 225. 406. Moer. p. 281. 406.

Lobeck. ad Phryn. p. 244. Fisch. II. p. 450. Verba in *υμι* finita saepe apud Atticos sequi flexuram verborum in *ω* exeuntium largis exemplis probat Matthiaeus §. 207. cf. Fisch. II. p. 458. Thom. M. p. 96. Schneider ad Plat. Civit. II. p. 250. Sic firmatus veterum auctoritate Polyaenus permultis id genus formis usus est, quae e Xenophontis temporibus in vulgarem usum venerunt. Exempla nulla ponimus. Crebra enim quaerenti offeruntur. Missum facientes *παρετίθη* III, 11, 14, de quo vid. Matth. §. 210. not. I. et Schneider. ad Plat. Civit. II. p. 191, memoramus *περιεθηκάτην* II, 41. β. 3 quod apud veteres vix deprehendas. Testes enim sunt grammatici *ἐθηκα* aoristi solum fere singularem numerum apud melioris notae scriptores in usu fuisse, pluralis numeri praeter tertiam personam perquam raro etiam primam in veterum libris inveniri, ut *ἐθήκαμεν* in Xen. Mem. IV, 2, 15. Vid. Matth. §. 210. not. 5. Fisch. II. p. 451 seq. Rost. p. 241. Dualis aoristi I. nusquam alibi exstat. Sed alia praeterea supersunt eaque etiam insigniora. Reperitur VII, 48 *ἀποδωσάντων*¹⁾ participium *ἀπέδωσα* aoristi, quem ex veterum scriptorum libris viri docti cum causa expulerunt. Sed aliter sentiendum est de antiquis scriptoribus, aliter de recentioribus, quos ad novas verborum flexiones propensos fuisse constat. Plura ejusdem aoristi exempla vid. ap. Lobeck. ad Phryn. p. 721. cf. Ast. ad Theophr. Char. p. 130 seq. Schaefer ad Bucol. p. 226. Poppon. ad Thuc. VI, 78. Fisch. II, 481. Matth. pp. 476 et 488. His accedit

¹⁾ Corayus quamquam correctione non abstinuit, tamen mutata (*Παραβ.* p. 381) sententia vulgatam scripturam non plane improbavit.

συνίστα V, 15, in quo omnes editiones consentiunt. Pro καθίστα V, 33, 4. Corayus edidit καθῆκεν. Quas formas proprie Ionicas (vid. Herod. II, 106: ἵστα VI, 43: κατίστα) frequentes esse apud recentiores locupletes testes sunt Rostius p. 248 et Winer l. c. p. 74. Vid. etiam Fisch. II. pp. 453 et 461. Dorvill. ad Charit. p. 542. Verborum agmen claudat κεκερασμένον VIII, 23, 1, quod quum improbetur Atticis κέκραμαι dicentibus non rarum est apud posteriorum temporum scriptores, neque ab Ionum usu alienum. Vid. exempl. c. ap. Anacr. XXIX, 13: κεκερασμένον. Plura habet Lobeck. ad Phryn. p. 582. Haec hactenus.

Jam vero si breviter complectimur, quae ante fusius dicta sunt, Polyaeum in flectendis nominibus et verbis haud raro quidem legitimum Atticorum usum observasse, tamen in eadem culpa versari videmus, in qua plerique inferioris aetatis scriptores fuerunt. Namque Polyaeus puri sermonis parum studiosus antiqua novatis miscuit Atticasque nominum et verborum flexiones aliarum dialectorum formis commutavit. Itaque ne hac quidem in re diligentis scriptoris laudem meritus est, qua Casaubonus alique eum cumularunt. His ita transactis jam ad alteram disputationis partem accedamus.

CAPUT II.

De verborum usu et constructione.

Dicendi initium sumo ab articulo, cujus qui sit apud Polyaenum usus, enarrare quum longum esse videatur, ne disputatio praeter modum extendatur, pauca tantum hac de re verba faciam. Atque id potissimum monitum volo, Polyaenum in articuli usu esse negligentiozem. Exempla, quum ubique fere quaerenti sese offerant, pono nulla satisque habeo rem leviter transiisse. Mitto igitur articulum, qui adjectivo nomini suo postposito addi debebat, neglectum; silentio praetereo articulum ante substantivum cum praepositione constructum, quod praegressi nominis explicationi inservit, non repetitum; tacitum relinquo articulum non additum nomini, cui junctus est genitivus articulo instructus ¹⁾. Nec nisi leviter perstringo articulum ante numeralia alibi positum, alibi omissum ²⁾. De qua re vid. Matth. §. 265 et 267. Bernh. Synt. p. 316. Kuehner. gr. gr. §. 490. His aliisque, quae copiosius tractanda sunt, in posterum reservatis ³⁾ nunc proponam aliquot locos, ubi qui durius

¹⁾ Vid. Schaefer. ad Soph. Oed. Col. 1468. Engelhardt. ad Plat. Menex. 277.

²⁾ Uberius hac de re disputavit Blumius, quem vide in animadverss. ad Popponis de locis quibusdam Thucydidis judicia atque capita graecae grammaticae aliquot eodem pertinentia. Sundiae 1825.

³⁾ De articuli usu, qualis sit apud Polyaenum, alias separatim agere cum animo statutum habeo. Nunc pluribus verbis in hac causa commorari nec possum, nec volo.

omissus esse videtur articulus, aliorum exemplorum excusationem habet. Rem paucis absolvam. Vide ὥρα θέρους I, 7. IV, 3, 28. VIII, 13. ὥρα λοτροῦ VI, 1, 7. Conf. Aelian. V. H. VII, 13: ὥρα χειμέριος. Addo ἀμφὶ δευτέραν ὥραν VIII, 23, 11. ἀμφὶ δὲ ὥραν ἐβδόμην VII, 16, 1. Cf. Diod. Sic. III, 14. Vid. Held. ad Plut. Aemil. Paul. p. 229. Porro περὶ δευτέραν φυλακὴν III, 11, 15. Cf. Ellendt. ad Arrian. Alex. I, 152. Articulus ante νεκρούς IV, 2, 5. omissus ne quem offendat, optimum quemque scriptorem νεκροὶ non addito articulo dixisse moneo, ut Thuc. IV, 14: νεκρούς ἀπέδοσαν. Cf. V, 10. VII, 72. VIII, 106. Pariter Lucian. Ver. Hist. I, 39: κήρυκας ἀποστείλαντες νεκρούς ἀνηροῦντο. De ἀτρέπτῳ καὶ φαιδρῷ¹⁾ τῷ προσώπῳ II, 1, 14. VIII, 8, 23, 15, qui loquendi modus cum perspicuitate conjunctam habet brevitatem, et de aliis id genus exemplis, quae apud Polyaenum exstant, ut I, 21, 2. I, 34, 2. IV, 7, 6. V, 11. 16, 1. VI, 4, 2. VIII, 10, 1. vid. Matth. §. 277. Bernh. p. 325. Lobeck. ad Phryn. p. 265. Poppon. ad Thuc. III, 1. p. 115. Krueger. ad Dion. Hal. p. 126. Nihil est, quod dicam de masculini generis articulo duali, qui nomini feminino appositus est, ut τῷ χειρὶ II, 15. VII, 11, 8. VIII, 7, 1. Talia enim neque illicita sunt, nec nova. Nam qui fuerunt praestantissimi Atticorum scriptores, Thucydides, Plato, Xenophon, crebra ejusmodi exempla habent, quae vid. ap. Fisch. ad Well. I. p. 315. III. a. p. 308. Viger. p. 61. Matth. §. 281 et 436. Haec de articulo dicta sufficiant.

¹⁾ Sic scripsit Corayus. Verum πολλῶ, quae est vulgata scriptura, defenditur ab Abreschio in lectt. Aristaenet. p. 165: πολλῶ τῷ ὀφθαλμῶ βλέπειν. Pariter Latini multus, de quo vid. Salmas. ad Vopisc. Aurel. c. 32.

Transeuntibus nobis ad pronomina occurrit ὅς μὲν — ὅς δέ formula, de qua magna inter viros doctos agitata est controversia. Vid. Bernh. p. 306. Matth. p. 742. Herm. ad Vig. p. 706. Sturz. de dial. Maced. et Alexandr. p. 205 seq. Ac potest certe de veteribus dubitari. Nam libri MSS. saepe in talibus vehementer discrepant. De recentioribus res minus dubia est. Exemplis ab Hermanno ad Vig. p. 706 allatis addo Polyaen. V, 2, 13: οὓς μὲν ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ἐδίωξεν. V, 37: οὓς μὲν συλλαβόντες ἀπέκτειναν· οὓς δὲ διαφυγόντας — ἐπέτρεψεν. Lucian. Timon. c. 57: ὃ μὲν —, ὃ δὲ —, ὃ δέ —. cf. Polyb. I, 7, 3. Vid. etiam Fisch. ad Well. I. p. 332.

Ad Ionum usum pertinet οἱ pro αὐτῷ positum III, 10, 5: καὶ τὰδε οἱ — περιῆν. Idem frequens est apud Pausaniam, rarius apud tragicos, rarissimum apud Xenophontem. Vid. Siebel. ad Pausan. I. p. XXI. Wunder. ad Soph. El. 188. Matth. §. 147. not. 1. Similiter Dio Cass. LVII, 12: τὰ δ' οἴκοι διοικεῖν οἱ ἐφείς. Alia, quae minoris momenti sunt, omitto, nec nisi breviter hoc loco commemoro frequentem pronominis demonstrativi epanalepsin, de qua infra pluribus dicam.

Venimus ad nominis numeros et casus. De numeris nihil fere est, quod moneam. Constat enim inter omnes, nomina abstracta plurali numero proferri, ubi notionum, quae illis continentur, varii gradus ac modi significandi sunt. Cujus usus exemplis a Fischero l. c. I. p. 352 seqq. larga manu allatis adjicias haec: Polyaen. V, 22, 2: αἱ Ἀττικαὶ ἐμπειρίαι. prooem. VII: αἱ ἐννοιαί. Vid. Bernh. p. 63¹⁾.

¹⁾ De Latinis vid. Kritz ad Sallust. Cat. I. p. 76 et Walther. ad Tacit. Ann. IV, 33.

Sequitur, ut de casibus agatur. Faciam vero, ne multus sim, de iis tantum mentionem, quae insolentius dicta esse videantur. Itaque praetereo nominativum, qui pro vocativo positus perhibetur, ut III, 9, 2: οἱ μὲν ἐλαφροὶ, φυλάττεσθε τὰς ἐνέδρας. Vid. hac de re Bernh. p. 67. Matth. p. 777. Markl. ad Eur. Iph. Aul. 446. Boissonad. ad Nicet. p. 240. Heindorf. ad Plat. Protag. p. 460. Leviter attingendus est notus ille linguae graecae usus, quo res tota eodem, quo partes, casu profertur. Quam loquendi rationem quum veteres amarunt, tum etiam recentiores eximiam in ea inesse elegantiam opinati. Permulta hujus generis exempla apud Polyaenum reperiuntur, quae potius indicanda, quam exscribenda existimo. Inspicias modo hos locos: IV, 3, 27. 3, 32. 6, 8. VI, 9, 2. III, 10, 12. VIII, 16, 8. 21. 23, 8. 37. 69. al. In quibus locis omnibus rei totius partes per οἱ μὲν — οἱ δέ designantur. Nec tamen desunt loci, ubi res tota genitivo casu effertur, ut IV, 6, 7. al. Praegresso rei totius nominativo alibi adjungitur πολλαὶ μὲν — πολλαὶ δέ, ut I, 48, 2. al. Nominativo pluralis numeri subjicitur ἕκαστος VIII, 64, quod instar est appositionis antecedens nomen accuratius definientis. Item ἄλλος ἄλλο aliaeque id genus formulae, ut I, 45, 2. V, 12, 1. Vide de tota re Matth. §. 289 et 319. Bernh. p. 307 seq. Valck. ad Eur. Phoen. 1295. Brunck. ad Soph. Antig. 21. Schaefer. ad Dion. Hal. p. 421. Koen. ad Greg. Cor. p. 83. Jacobs. ad Achill. Tat. p. 622¹⁾.

¹⁾ Pariter Latini. Exemplis ab Hoogeveeno ad Vig. p. 5 allatis adjicio haec: Caes. B. G. I, 53. duae filiae harum altera occisa, altera capta est. Suet. Caes. c. 89: damnati omnes, alius alio casu periit. Cic. de Finib. V, 24: Hinc ceteri particulas arripere conati, suam

Ad genitivum progressi invenimus VII, 41: *κατ' ἐκεῖνο τῆς ὥρας*, quocum conferri potest *κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ*. De qua formula viri docti inter se dissentiunt. Nam Bernhardus (Synt. p. 153) hanc locutionem apud veteres in usu fuisse persuasum habet. Affirmat enim genitivo semper additum esse articulum frequenter ab recentioribus cum magna Atticistarum offensione omissum. Contra Lobekius ad Phryn. p. 279 seq. optimo jure negat hoc loquendi genus esse antiquum nequaquam refutatus unico ejusmodi exemplo, quod est apud Thucydidem VII, 2: *κατὰ τοῦτο καιροῦ*, idemque permultis exemplis probat recentiores promiscue articulum addidisse et omisisse. Verum hac de re satis. Paulo rarior genitivus legitur ap. Polyaen. V, 17, 2: *ὥστε ἦσαν τῶν Μακεδόνων*, ubi genitivus subjecti vice fungitur. Neque ullum, quod cum hoc conferam, exemplum mihi in promptu est, nisi quod Winerus (Grammat. d. neutestamentl. Sprachidioms pp. 180 et 527) memorat. Act. Apost. XXI, 16: *συνῆλθον καὶ τῶν μαθητῶν*. De quo loco etiam Hoogeveenus ad Vig. p. 150 mentionem facit. Dubito vero, num antiqui scriptores similia habeant¹⁾. Frequentes vero apud veteres quoque

quisque videri voluit afferre sententiam. Cf. Cic. de Off. I, 41. 147. II, 22. Tacit. Hist. II, 70: jam tribuni praefectique sua quisque facta extollentes falsa, vera aut majora vero miscebant. cf. II, 44. 84. 89. Quae adnotare haud ab re duxi. Et quoniam haec omnis dissertatio nihil aliud est, neque esse debet nisi, ut ita dicam, doctrinae atque eruditionis specimen, ex quo cognoscatur, quid in litteris et graecis et latinis profecerim, etiam alias ejusmodi exempla tanquam fructus ex multiplici veterum lectione perceptos data occasione afferam.

¹⁾ Exoptato mihi accidit, ut inter scribendum in similem locum postmodum inciderem, quem jam adscribo: Xenoph. Anab. III, 5, 16:

tales genitivi sunt, qualis est ap. Polyæn. VIII, 39: τῶν ἐν Γαλατία τετραρχῶν ἦσαν Σινόριξ καὶ Σινάτος. Vid. Matth. §. 322. cf. Thuc. III, 56: ὧν ἡμεῖς γενόμενοι. Plat. Phaed. p. 68. D: τῶν μεγίστων κακῶν εἶναι. Lucian. Alectr. c. 22: τοῦ δήμου ὧν. Alia omitto. Adjectivi fere partes agere videtur genitivus I, 19: τῷ στρατηγῆματι τῆς ἀπάτης, quod Vultejus sic interpretatur: strategematis dolo. Est vero τῷ στρατηγῆματι τῆς ἀπάτης idem, quod τῷ ἀπατηλῷ στρατηγῆματι. Vide hac de re Matth. §. 316. cf. §. 430. 5. Kuehner. §. 473 et 517. not. 2. Bernh. p. 163. Herm. ad Vig. p. 888. Erfurdt. ad Soph. Oed. R. 826. Menke ad Lucian. Timon. c. 33¹⁾.

Cumulati genitivi VI, 1, 6: τῆς θέσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ παιδίου²⁾ inde habent aliquid excusationis, quod τῆς θέσεως τοῦ ὀνόματος facile in unam notionem comprehenditur. Similia veterum exempla vide apud Matthiaeum p. 865 et Bernhardium p. 162 seq. Conf. Krueger. ad Xen. Anab. II, 5, 38. Bornemann ad Xen. Apol. p. 44³⁾.

Genitivus personae et rei ex eodem nomine aptus reperitur in prooem. VII: προμαθόντες αὐτῶν τὰς ἐννοίας τῶν στρατηγημάτων. Plura id genus exempla habet Mat-

ὁπότε μέντοι πρὸς τὸν σατράπην τὸν ἐν τῷ πεδίῳ σπεύσαιντο, καὶ ἐπιμίγνυσθαι σφῶν τε (i. e. aliquot eorum) πρὸς ἐκείνους, καὶ ἐκείνων (i. e. aliquot illorum) πρὸς αὐτούς.

¹⁾ De Latinis vid. Hertzberg ad Propert. III, 21, 25. p. 371.

²⁾ Sic omnes praeter Corayum ediderunt.

³⁾ Pariter Latini, ut Caesar. B. G. II, 17: eorum dierum consuetudine itineris nostri exercitus perspecta. Vid. ib. Baumstark Auct. dial. de oratoribus c. 34: ipsius populi diversissimarum aurium copiam. De quo vid. Walther. ib., quosque laudat.

thiaeus p. 864. Cf. Ast. ad Plat. Civit. p. 329 ad Legg. p. 84 seq. Herm. ad Soph. Aj. 54. 611. Schaefer. ad Soph. I. p. 228. Buttm. ad Demosth. Mid. p. 17. Fritzscher. quaest. Lucian. p. 111 seq.

Transimus nunc ad genitivum cum verbis constructum. Haud ita frequens est genitivus ἀνέχεσθαι verbo junctus VIII, 10, 1: τῆς μορφῆς αὐτῶν ἀνέχεσθαι. cf. V, 46: ἠνέσχετο τῶν ἐγκλημάτων. Neque tamen haec structura veteribus plane inusitata est. Nam, ut taceam de Homero, qui in Od. XXII, 423: δουλοσύνης ἀνέχεσθαι dixit, similiter in Platonis Civit. VIII, 564. E. legitur οὐκ ἀνέχεσθαι τοῦ ἄλλα λέγοντος, quem ad locum vid. Schneider. Conf. Matth. pp. 838 et 1277. Bernh. 148. Kuehner. §. 539. Insolentior et ab antiquo loquendi usu alienus genitivus est V, 2, 22: ἡλίκων εἴη πραγμάτων ἀφηρημένος. Veteres enim ἀφαιρεῖν¹⁾ verbo adjunxerunt aut duplicem accusativum, ut Xenophon in Cyr. IV, 6, 4: τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα ἀφείλετο τὴν ψυχὴν. Thuc. VIII, 74: τοὺς δ' ἄλλους ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, eodemque modo Polyaen. VII, 2, 2: Κολοφωνίους ἀφελέσθαι βουλόμενος τοὺς ἵππους. cf. VII, 23, 1. VIII, 15; aut accusativum rei et personae dativum, ut Xen. Cyr. VII, 2, 26: μάχας σοι καὶ πολέμους ἀφαιρῶ, aut accusativum rei cum genitivo personae ex eo pendente, ut Xen. Hell. II, 3, 41: τὰ ὅπλα τοῦ πλήθους παρηροῦντο. cf. Plat. Civit. V, 470. D.; denique accusativum rei et personae genitivum ex ipso verbo aptum, ut Herod. V, 83: τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Λαμίας καὶ τῆς Αὐξησίης ὑπαι-

¹⁾ Medium vero activo multo usitatius esse res est notissima.

ρέονται αὐτῶν. Ita veteres. Vid. Matth. §. 418. Bernh. p. 123. Kuehner. §. 561 et 577. Sed recentiores ἀποστερεῖν verbi cognati analogiam spectantes pro accusativo rei genitivum substituunt. Vid. Koen. ad Greg. Cor. p. 94, 40. Fisch. III. a. p. 434 seq. Rost. p. 489.

Nec minus abhorret a recta loquendi consuetudine genitivus cum κατέχειν verbo constructus, ut I, 21, 1: τῆς τυραννίδος τῶν Ἀθηναίων κατέσχευ. IV, 7, 6: τοῦ Πειραιῶς κατέσχευ. V, 2, 4: κατασχεῖν τῆς ἀκροπόλεως καὶ τῶν χρημάτων. Similiter Philem. ap. Stob. XX, 4: κατασχεῖν τῆς ὀργῆς aliique inferioris aetatis scriptores dixerunt. Vid. Schweigh. ad Appian. p. 120. Schaef. app. Dem. IV. p. 619. ad Plut. II. p. 175, 32. Bernh. p. 175. Matth. p. 838. Veteres constanter accusativo usi sunt, qui apud ipsum Polyaeum invenitur in his locis: II, 3, 14. III, 8. IV, 6, 19. 11, 4. 12, 3. V, 3, 7. 4. 16, 3. 19. 20. 35. VI, 7, 1. 45. VII, 6, 2. 4. VIII, 11, 37. alibi. Haec de genitivo dicta sunt.

Proximum est, ut videamus de dativo. Tradunt plerique grammatici infinitivum cum dativo non adjungi καλεῦν verbo, nisi hortandi significationem habeat; sin idem sit, quod jubere, ponendum esse accusativum cum infinitivo. In qua sententia sunt Fischerus (l. c. III. a. p. 404), Kuehnerus (§. 577. not. 4), Rostius (pp. 503 et 663), Poppo (ad Xen. Cyr. I, 3, 9.). Quibuscum discrepant Matthiaeus (§. 382. 1.) et Bernhardius (p. 92.) sed, si quid video, injuria. Nam Bernhardius unum solum, quo suam defendat sententiam, locum proponit et eum quidem ab Homero (Il. II, 50.) petatum, et quod ex Thucydide (I, 44.). Matthiaeus affert exemplum, aliter explicandum

esse docet Kruegerus, quem vide ad l. c. Verum etiam hortandi significatione *κελεύειν* a veteribus cum accusativo et infinitivo construi apparet ex his Thucydidis locis: V, 30. V, 32. Sed quantumvis viri docti de veteribus inter se dissentiant, omnes certe uno ore consentiunt, recentiores cum *κελεύειν* nullo observato significationis discrimine infinitivum cum dativo junxisse. Itaque mirabile nihil habet hoc: Polyaen. III, 10, 11: *τοῖς τριηράρχοις ἐκέλευσεν — κομίσαι*. Accusativi hoc exemplum pono: VII, 14, 3: *Ὁρόντης ἐκέλευσε τοὺς Ἕλληνας — ἐμβῆναι*. Veterum auctoritate firmatur dativus e nomine pendens VII, 14, 4: *τά παραγγέλματα τοῖς Ἕλλησιν*. Vid. Matth. §. 390. Bernh. p. 92 seq. Hoogen. ad Vig. p. 58. Schneider. ad Plat. Civ. III. p. 242. Stallb. ad Plat. Euthyphr. p. 101. Civit. I. p. 372. Ast. ad Plat. Civit. p. 451. Legg. p. 36. Rarior videtur usus dativi, qui durans tempus significat, ut *χρόνῳ μακρῷ* I, 20, 1. II, 1, 16. alibi. *κακεῖ διέτριβεν ἡμέραις πλείοσι* IV, 7, 3. Similiter Lysias in Epitaph. p. 193, 16 (ed. H. Steph.): *δεκάτῳ ἔτει παρασκευασάμενος*¹⁾. Alia significatione legitur in Eur. Iph. A. 642. *μακρῷ χρόνῳ*, i. e. post longum tempus. Vid. Matth. §. 406. Kuehner §. 569. Satis dictum est de dativo.

Pergimus ad accusativum, de quo perpauca tantum habeo dicere. Veterum more Polyaenus verbis passivis, quorum activa cum duplici accusativo construuntur, accusativum rei adjunxit, ut VI, 1, 2: *ἀπαιτούμενος ἀργύριον*. cf. VI, 6, 2. VII, 21, 1. 23, 1. Eandem structu-

¹⁾ Similia habent Latini, ut Cic. de Off. III, 2: Scriptum est a Posidonio, triginta annis vixisse Panaetium, posteaquam libros de officiis edidisset. Suet. Calig. 59: vixit annis undetriginta.

ram verba passiva sequuntur, quorum activis dativus personae jungitur, ut II, 36: *τοὺς πεπιστευμένους τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν*. Sic Thucydides quoque I, 126: *οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν*. cf. Polyb. III, 69, 1. Diog. Laert. VII, 1, 29. Contra Herodot. VII, 10: *τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακή*. Vid. Matth. §. 424. Bernh. p. 341. Valck. ad Herod. VII, 69. Hemsterh. ad Lucian. T. I. p. 345. Dorvill. ad Charit. p. 240. De ἀναμάχεσθαι τὴν ἥτταν VIII, 23, 26. quae formula recentiorum est, vid. Wyttenbach. ep. crit. p. 182. Accusativus loci verbis junctus, quae eundi vim habent, solis poëtis tribuendus est. Vid. Matth. §. 409. Bernh. p. 115. Itaque ejusmodi exemplum V, 3, 7: *ὁ μὲν Αἰβύην ἀπῆρεν*, vitiatae scripturae suspicionem movet suoque jure Corayus ἐς addidit in reliquis editionibus omissum¹⁾.

Quibus pertractatis agetur de usu adjectivorum. Rite neutrius generis adjectivum assumpto articulo substantivi naturam induit, ut prooem. I: *τὸ ἀπαιτηλόν*. III, 1, 2: *τὸ*

¹⁾ Textus Polyaenei conditio adhuc est miserrima. Sexcenti loci lacunis et corruptelis deformati sunt. Casaubonus, Maasvicius, Mursinna, qui deinceps Polyaenum ediderunt, perquam raro manum ei admoverunt medicam. Corayus autem, etsi multos locos corruptelis vitiatos emendavit, plures reliquit emendandos. Non sine fructu Heringa et Blumius genuinae textus formae restituendae operam navarunt, quorum observationes aliorumque virorum doctorum, ut Abreschii, Wesselingii, Piersonii, adnotationes per varios libros dispersae sane dignae sunt, quae aliquando colligantur apteque componantur. In primariis textus corrigendi subsidiis habendus est Cod. Ms. Paris., quo Polyaeni Strategemata in breve coacta et ad rerum, quotquot ad idem argumentum pertinent, seriem disposita capp. LV continentur.

κοῖλον καὶ λοχμῶδες prooem. VII: τὸ δολερὸν καὶ ἄπιστον καὶ ἀπατηλόν, additoque genitivo I, 1, 2: τὸ φλογῶδες τοῦ αἵματος. I, 41, 2: τὸ σφοδρὸν τῆς πολιορκίας. I, 48, 2: τὸ παράλογον τῆς ἐπιστροφῆς. II, 1, 31: τὸ καρτερώτατον τῆς πόλεως. IV, 6, 15: τὸ ἄπιστον αὐτῶν. V, 10, 1: τῶν Λιβύων τὸ φίλινον¹⁾. Alia hujus generis exempla, quae exscribere longum est, inveniuntur in his locis: II, 2, 1. 27, 2. III, 6. 10, 8. 13. V, 19. IV, 7, 10. 12. 9, 2. 15. VI, 7, 2. 24. 50. VII, 6, 5. 8, 1. 36. VIII, 23, 9. 22. 31. 34. Eadem ratione adjectivo plurali adjungitur genitivus, ut II, 38, 2: τὰ μέσα τοῦ ὄρους. IV, 8, 4: τὰ μετέωρα τῆς χώρας καὶ ἄποπτα²⁾. Est etiam, ut adjectivum neutrius generis omisso articulo substantivi vim habeat et attributum quoddam assumat, ut VIII, 56: ἐν ἀπροσδοκῇ τῷ δεινῷ. Quod nescio an alienum sit ab antiquo loquendi usu. Veteres enim aut definitum, aut indefinitum addiderunt articulum, ut Thuc. VI, 34: τὸ ξύνηθες ἥσυχον. IV, 37: τὸ παρὸν δεινόν. V, 68, 2: τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες. I, 37: τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, et III, 45: ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείττονος. ibid. ἄλλῳ τῷ δεινῷ. Accedunt his adjectiva in *ικον* terminata, quae nominum collectivorum vice funguntur. Quod genus latissime diffusum

¹⁾ Pariter Latini, ut Tacit. Ann. VI, 49: lubricum juventae. VI, 67: celeberrimum fori. XII, 49: deridiculum corporis. XII, 69: funeris solemne. Hist. II, 14: obscurum noctis V, 6: certo anni. Vid. Walther. ad Tacit. Ann. XIV, 29: adversus breve et incertum.

²⁾ Cf. Tacit. Ann. XII, 56: montium edita. XI, 9: castellorum ardua. XV, 74: occulta conjurationis. Hist. II, 22: altiora murorum. IV, 35: angusta viarum. Agr. 25: silvarum et montium profunda. Alia alibi.

est. Exemplis afferendis supersedeo. Hi omnes, quos commemoravi, adjectivi usus ne apud alios quidem ita rari frequentissimi sunt apud Thucydidem. Vid. Poppon. ad Thuc. I. pp. 103 et 168. Bernh. p. 326. Matth. §. 269 et 442. Elegantissimum linguae graecae usum, quo adjectiva fere adverbiorum partes agunt, etiam Polyaeo placuisse indicio sunt haec exempla II, 2, 10: *μηδένα ὀρθὸν ἀνίστασθαι*. VI, 3: *πίπτειν ὀρθήν*. VIII, 16, 2: *ἀριστᾶν ὀρθούς*. I, 38, 3: *ὑποσπόνδοις ἀπιοῦσι*. V, 2, 1: *ἀθρόοι περιστάντες*. V, 3, 5: *ἐξηλθον συχνοί*. IV, 6, 6: *ἀσμένοι ἐδέξαντο*; sed V, 1, 3: *ἀσμένως ἐδέξαντο*. cf. V, 2, 9. 3, 22. VIII, 41. Vid. Matth. §. 446. 9. Kuehner. §. 686. Dorv. ad Char. p. 389. Valck. ad Theocr. VII, 21. ad Herod. VIII, 130. Ellendt. ad Arrian. Alex. I, 156. Lobeck. l. l. p. 6¹⁾. Ad notum graecismum spectat nominis genitivus adjectivo ejusdem generis adjunctus. Quae loquendi forma quum aliis scriptoribus, tum historicis maximeque Thucydidi usitata locum habet, ubi adjectivo alicujus rei pars significatur. Hunc usum adamarunt etiam recentiores, utpote qui omnia avidissime arriperent, quae aliquam elegantiae speciem habere viderentur. Vid. Bernh. p. 154. Hemsterh. ad Lucian. diall. sel. p. 102 seq. ad Lucian. T. I. p. 117. Schaef. ad Bos. p. 274. 306. Ejusdem modi haec sunt apud Polyaeum exempla: I, 47, 1: *τὰ ἡμισείας*²⁾

¹⁾ Sic etiam Latini, ut Cic. Div. I, 13: ita jacere talum, ut rectus assistat. Sallust. Jug. c. 61: uti ad se occultus veniat. Plura vid. ap. Walther. ad Tacit. Ann. III, 29: occulti includerent.

²⁾ Casaubonus, Maasvicius, Mursinna dederunt *ἡμίσεας*, de quo vid. Lobeck. l. l. p. 247. not. Corayus praebet *ἡμίσεας* perperam acuens antepenultimam. Item III, 11, 3.

κοῖλον καὶ λοχμῶδες prooem. VII: τὸ δολερὸν καὶ ἄπιστον καὶ ἀπατηλόν, additoque genitivo I, 1, 2: τὸ φλογῶδες τοῦ αἵματος. I, 41, 2: τὸ σφοδρὸν τῆς πολιορκίας. I, 48, 2: τὸ παράλογον τῆς ἐπιστροφῆς. II, 1, 31: τὸ καρτερώτατον τῆς πόλεως. IV, 6, 15: τὸ ἄπιστον αὐτῶν. V, 10, 1: τῶν Αἰβύων τὸ φίλινον¹⁾). Alia hujus generis exempla, quae exscribere longum est, inveniuntur in his locis: II, 2, 1. 27, 2. III, 6. 10, 8. 13. V, 19. IV, 7, 10. 12. 9, 2. 15. VI, 7, 2. 24. 50. VII, 6, 5. 8, 1. 36. VIII, 23, 9. 22. 31. 34. Eadem ratione adjectivo plurali adjungitur genitivus, ut II, 38, 2: τὰ μέσα τοῦ ὄρους. IV, 8, 4: τὰ μετέωρα τῆς χώρας καὶ ἀποπια²⁾). Est etiam, ut adjectivum neutrius generis omisso articulo substantivi vim habeat et attributum quoddam assumat, ut VIII, 56: ἐν ἀπροσδοκίῳ δεινῷ. Quod nescio an alienum sit ab antiquo loquendi usu. Veteres enim aut definitum, aut indefinitum addiderunt articulum, ut Thuc. VI, 34: τὸ ξύνηθες ἥσυχον. IV, 37: τὸ παρὸν δεινόν. V, 68, 2: τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες. I, 37: τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, et III, 45: ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείττονος. ibid. ἄλλῳ τῷ δεινῷ. Accedunt his adjectiva in *ικον* terminata, quae nominum collectivorum vice funguntur. Quod genus latissime diffusum

¹⁾ Pariter Latini, ut Tacit. Ann. VI, 49: lubricum juventae. VI, 67: celeberrimum fori. XII, 49: deridiculum corporis. XII, 69: funeris solemne. Hist. II, 14: obscurum noctis V, 6: certo anni. Vid. Walther. ad Tacit. Ann. XIV, 29: adversus breve et incertum.

²⁾ Cf. Tacit. Ann. XII, 56: montium edita. XI, 9: castellorum ardua. XV, 74: occulta conjurationis. Hist. II, 22: altiora murorum. IV, 35: angusta viarum. Agr. 25: silvarum et montium profunda. Alia alibi.

est. Exemplis afferendis supersedeo. Hi omnes, quos commemoravi, adjectivi usus ne apud alios quidem ita rari frequentissimi sunt apud Thucydidem. Vid. Poppon. ad Thuc. I. pp. 103 et 168. Bernh. p. 326. Matth. §. 269 et 442. Elegantissimum linguae graecae usum, quo adjectiva fere adverbiorum partes agunt, etiam Polyaeo placuisse indicio sunt haec exempla II, 2, 10: *μηδένα ὁρθὸν ἀνίστασθαι*. VI, 3: *πίπτειν ὁρθῇν*. VIII, 16, 2: *ἀριστᾶν ὁρθούς*. I, 38, 3: *ὑποσπόνδοις ἀπιοῦσι*. V, 2, 1: *ἀθρόοι περιστάντες*. V, 3, 5: *ἐξηλθον συχνοί*. IV, 6, 6: *ἀσμένοι ἐδέξαντο*; sed V, 1, 3: *ἀσμένως ἐδέξαντο*. cf. V, 2, 9. 3, 22. VIII, 41. Vid. Matth. §. 446. 9. Kuehner. §. 686. Dorv. ad Char. p. 389. Valck. ad Theocr. VII, 21. ad Herod. VIII, 130. Ellendt. ad Arrian. Alex. I, 156. Lobeck. l. l. p. 6¹⁾. Ad notum graecismum spectat nominis genitivus adjectivo ejusdem generis adjunctus. Quae loquendi forma quum aliis scriptoribus, tum historicis maximeque Thucydidi usitata locum habet, ubi adjectivo alicujus rei pars significatur. Hunc usum adamarunt etiam recentiores, utpote qui omnia avidissime arriperent, quae aliquam elegantiae speciem habere viderentur. Vid. Bernh. p. 154. Hemsterh. ad Lucian. diall. sel. p. 102 seq. ad Lucian. T. I. p. 117. Schaef. ad Bos. p. 274. 306. Ejusdem modi haec sunt apud Polyaeum exempla: I, 47, 1: *τὰ ἡμισείας*²⁾

¹⁾ Sic etiam Latini, ut Cic. Div. I, 13: ita jacere talum, ut rectus assistat. Sallust. Jug. c. 61: uti ad se occultus veniat. Plura vid. ap. Walther. ad Tacit. Ann. III, 29: occulti includerent.

²⁾ Casaubonus, Maasvicius, Mursinna dederunt *ἡμίσεας*, de quo vid. Lobeck. l. l. p. 247. not. Corayus praebet *ἡμίσειας* perperam acuens antepenultimam. Item III, 11, 3.

τῶν νεῶν. III, 11, 3: τὰς ἡμισείας τῶν πολεμίων (τριή-
ρων). VIII, 3, 2: τοὺς ἡμίσεις τῶν λόχων. VI, 15: τὰ
ἡμίσεα τῶν ὀπλων, sed VI, 16, 5: τὰ ἡμίση σκάφη. Porro
III, 11, 11: ταῖς ἐπισήμοις τῶν νεῶν. VI, 16, 3: τὰς
στρογγύλας τῶν νεῶν. ibid. συχνοὺς τῶν ἀνδρῶν, sed
V, 40: συχνοὺς ἄνδρας. IV, 3, 12: ἐπὶ τοὺς ἐχυροὺς
τῶν τόπων. Alia omitto. Rarius singularis numeri ad-
jectivum eodem modo usurpatum apud Polyænum repe-
ritur. Haec sola, nisi fallor, exempla exstant: IV, 3, 12:
τῆς δυνάμεως ἱκανήν. IV, 33, 3: ἐπὶ τὴν πολλὴν τῆς
χώρας. Vide de tota re Fisch. III. a. p. 296 seqq. Matth.
§. 320 et 442. Poppon. ad Xen. Cyr. III, 1, 34. 2, 2.
Heindorf. ad Plat. Gorg. 159. Ast. ad Plat. Civ. p. 327
seq. Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 51.

Sequitur, ut paucis dicam de comparativo. Ansam
praebet ad dicendum *θειότερος* comparativus, qui legitur
I, 16: *Λυκοῦργος Λακεδαιμονίους θειοτέρῳ φόβῳ κατη-
νάγκασεν ὑπακοῦσαι τοῖς νόμοις*, ubi comparativum cave
credas positivi loco esse. Nimirum comparativus non mi-
nus hic, quam alibi suam vim habet, ubi videtur positivi
partes sustinere. Leges enim ab hominibus datae quum
omnes habeantur pro divinis institutis, quae dii non pa-
tiantur impune violari, Lycurgus leges suas a deo Del-
phico jussas atque sancitas esse commentus perbelle effecit,
ut Lacedaemonii jussa religiosius exsequerentur. Qua arte
Lycurgus et leges per se divinas reddidit diviniore civi-
busque majorem incussit earum verecundiam. cf. VIII, 22:
ὥς δαιμονιωτέραν ἰσχὺν ἔχοντι.

Venimus nunc ad superlativum *μάλιστα* additum ha-
bentem I, 13: *θεραπαίνῃ τῇ μάλιστα* (quod Corayus aste-

riscis inclusit) *καλλίστη*. Quam loquendi formam damnat Thomas Mag. (v. *μᾶλλον* p. 596). Neque vero Thucydides, neque alii probi scriptores, ut taceam de poëtis, ad eundem modum loqui dubitarunt. Vid. exempl. c. Thuc. VII, 42: *μάλιστα δεινότατος*. Cujus generis plura exempla conguessit Fischer. II. p. 144. Vid. etiam Kuehner. §. 590. Matth. §. 461 quosque laudat¹⁾.

Jam missum facimus adjectivum et verbi genera, tempora, modos in quaestionem vocamus. Exordimur autem a verbi generibus. De verbis activis, quae sensu neutrali usurpantur, parum convenit inter grammaticos. Fischerus (III. b. p. 61) et Matthiaeus (§. 495) ejusmodi verbis pronomen reflexivum cogitatione addendum esse statuunt. Similiter Poppo (ad Thuc. I. p. 185) sentit talem eorum esse rationem, ut ex cujusque loci sententia facile intelligatur, idem esse objectum, quod subjectum sit actionis. Contra quos monet Bernhardius (l. c. p. 339), talia verba ne ullum quidem desiderare objectum. Recte, nisi fallor. Significant enim simpliciter aliquam actionem nulla rei vel personae, ad quam pertineat actio, ratione adjuncta. Quem verbi activi usum ab antiquissimo auctore, dico Homerum, traditum omnes deinceps graeci poëtae et scriptores receperunt. Atque hac quoque in re latina aliaeque linguae cum graeco sermone consentiunt. Sed ut redeamus ad Polyaeum, jamjam nonnulla id genus exempla afferam: I, 3, 5: *ἐκβάλλειν*. I, 41, 5: *προσβάλλειν*. II, 16: *συμβάλλειν* (sed IV, 6, 13: *συμβάλλειν μάχην*). I, 48, 2: *ἐμβάλλειν*. I, 23, 2: *προσέχειν*. III, 10, 12: *ἐπέχειν*. I,

¹⁾ cf. Cic. Att. XII, 28: maxime liberalissima. Liv. XLI, 23: maxime gravissimus.

41, 5: κατέχειν. II, 4, 1: προάγειν. IV, 3, 21: προσάγειν, ἐπάγειν. IV, 3, 22: ἀντιπαράγειν. ibid. ἐλαύνειν. I, 27, 2: τελευτᾶν¹⁾. I, 40, 4: καταίρειν. V, 3, 7: ἀπαίρειν. I, 35, 1: κλίνειν. III, 10, 12: ἐκκλίνειν. IV, 3, 4: ἐγκλίνειν. IV, 3, 31: ἀποκλίνειν. IV, 3, 21: στρέφειν. I, 48, 1: ἀποστρέφειν. II, 38, 2; ἐπιστρέφειν. II, 3, 2: ἀναστρέφειν. IV, 2, 14: ὑποστρέφειν. III, 10, 12: συνάπτειν. (sed III, 9, 19: συνάπτειν μάχην. cf. VII, 6, 1. VIII, 24, 7.) ἀποκινεῖν I, 40, 4 eadem significatione, qua τὸ στρατόπεδον κινεῖν ibid. Praeterea IV, 3, 29: ἀνατείνειν. VII, 8, 1: βραδύνειν. VII, 16, 1: καταλύειν, devertere. III, 4, 3: ἐνσεΐειν²⁾. ibid. κάμπτειν. I, 41, 5: ἐνδιδόναι³⁾. I, 15: ἀναξευγνύναι. II, 31, 2: ἀνιέναι. I, 18: προΐέναι. I, 48, 5: ὀρμαῖν (sed ὀρμαῖσθαι II, 7.) IV, 2, 6: ἀπορῥίπτειν, vel, quod Corayo placuit, ἐπιρῥίπτειν. Pronomine reflexivo, quod uncis inclusum addidit Corayus, nihil opus est, nam eadem significatione ῥίπτειν legitur in Eur. Cycl. 166. Hel. 1345. Nec video, quid causae sit, quare minus recte ἀπορῥίπτειν s. ἐπιρῥίπτειν neutrali significatione usurpetur, quam στρέφειν, κλίνειν, alia. A qua sententia ne ea quidem re deducor, quod VIII, 48: αὐτὴν ἔρριψεν legitur communi librorum consensu. Cognovimus enim jam ex multis aliis rebus, quam parum scriptor sibi constet. Sed satis de ῥίπτειν. Rarius videtur neutrali sensu positum ἀναψύχειν III, 9, 47, de quo vid. Lobeck. ad Soph. Aj. 268. Semel invenitur προσορμίζειν I, 40, 9 de na-

¹⁾ Cf. Tacit. Ann. VI, 50: finire. Cum sequentibus Tacit. Annal. VI, 50: declinare. ibid. ambigere (vid. Walther.) et flectere.

²⁾ Vid. Lobeck. ad Soph. Aj. 250.

³⁾ Vid. Jacobs. ad Philostr. p. 363.

vibus, quae appellantur, dictum, (sed IV, 7, 7: ταῖς ναυσὶν ἄρτι προσορμιζομέναις. II, 11, 10: ὁ δὲ τὰς ναῦς τῇ χώρᾳ προσορμίσας) ejusdem verbi medium de nautis appellentibus II, 12. III, 10, 11. V, 44. VIII, 23, 1. Errat vehementer Blumius, qui in Observatt. crit. p. 5. ἀναπαύειν III, 10, 6, eadem significatione usurpatum esse opinatur, atque ἀναπαύεσθαι III, 10, 12, ubi idem fere strategema refertur. Nimirum ἀνέπανσεν et activam vim et suum objectum, τὰ πληρώματα, habet idemque fere valet, quod III, 10, 12: παρήγγειλεν ἀναπαύεσθαι. Insolentius videtur ἀφυπνίζειν IV, 6, 8, quod quum proprie sit e somno excitare, h. l. est expergisci. Nec memini me unquam apud alios scriptores simile ejusdem usus exemplum legere. Jam satis superque allatum est exemplorum, quae, quum ab uno alteroque discesseris, omnia commendantur veterum auctoritate. Vid. Kuehner. §. 392. Vig. p. 179 seqq. Matth. §. 496. 2. quosque laudat.

Ad contrariam fere rationem spectat μεταλλεύειν transitiva significatione usurpatum II, 1, 26: ὥς ἄρα Λαμψακηνοὶ πάντας μεταλλεύουσιν, Lampsacenos omnes ad metalla condemnare. Sed quamvis similia exempla apud alios quoque scriptores exstent, ut βασιλεύειν, regem creare, apud Ctesiam et Josephum (vid. Abresch. ad Thom. M. p. 298. Viger. p. 195. Winer. l. l. pp. 25 et 240) tamen non abest suspicio, quin vulgata scriptura vitiosa sit. Videtur enim librariorum culpa μεταλλεύουσιν pro μεταλλεύειν κελεύουσιν, ut legitur VIII, 42, invito Polyaeno illatum esse.

Restat, ut dicam de activis quibusdam verbis, quae pro mediis posita esse videantur. Invenitur exempl. c. ali-

quoties αἰτεῖν, ut IV, 2, 6: τὴν μισθοφορὰν ἀπαιτοῦντες (cf. V, 15. VIII, 29, 42.) ubi locus esse videtur medio, quo scriptor usus est VIII, 47: αἰτουμένην συμμαχίαν (cf. VIII, 36. 50). Sed quamvis probe sciam, solere Graecos, quum indicare velint, petentem sibi ipsi aliquid poscere, hujus verbi medio uti, tamen nego activum offensionem habere. Etenim inter medium et inter activum saepius parum interest optimique scriptores, ut Xenophon. in Anab. I, 1, 10. IV, 3, 14. 16. Cyr. VIII, 3, 41, satis frequenter medio anteponendum putarunt activum¹⁾. Neque sunt hac de re reprehendendi. Res enim ad hunc fere modum est. Ubi scriptor nihil aliud, nisi ipsam actionem significare in animo habet, nihil curans necessitudinem, quae agentem inter et actionis effectum intercedat, recte utitur activo, medio, ubi id agit, ut actionem per effectum ex ea ortum quodammodo ad agentem referendam esse declaret. Medium nimirum hanc vim habet, ut actionem subjecti ambitum non prorsus egredi, sed aliqua ex parte pertinere eodem, unde sit profecta, in universum indicet. Et quum saepenumero fiat, ut ex orationis sententia facile intelligatur, in qua ratione agens sit et actio, non mirum est, activum sexcenties frequentatum esse pro medio. Idem cadit in hunc locum VIII, 64: αἱ γυναῖκες τοὺς κόλπους ἀνέροῦ ἔχουσιν, licet Xenophonti in simili loco, qui est Cyr. V, 1, 6., medio uti visum sit. Satis enim elucet e loci Polyaenei sententia, Melias suosmet sinus aperuisse. Minus placet, neque offensione vacat ψηφίζεσθαι IV, 10, 1 pro medio positum.

¹⁾ Cujus rei exempla vid. ap. Bernh. p. 347. Kuehner. §. 398. Conf. Buttm. ad Soph. Philoct. 161. Siebel. ad Pausan. I. p. 5. Loeckiam ad Xenoph. Ephes. p. 233.

Nam solitario ejusdem usus exemplo, quod reperitur in Soph. Aj. 449, non magna auctoritas tribuenda est neque activum in soluta oratione ita videtur admissum esse, nisi inscitia prave scribentis Polyaeni, qui alibi, ut V, 15. 37. VIII, 21. 25, 3., et ipse pro eo ac debebat, medio usus est. Circumspiciens, num quid praetermiserim, nullum dum video verbum factum esse de ἀνέωγα et πέπληγα perfectis II, quibus Polyaenus neglecta veterum loquendi consuetudine vim passivam tribuit. Grammatici enim rectissime observant ἀνέωγα et πέπληγα apud veteres ubique significationem activam habere, nec desunt rei luculentis exemplis probandae. Vid. Thom. M. p. 71. (Lobeck. ad Phryn. p. 157. Graev. ad Lucian. T. IX. p. 486. Matth. pp. 553 et 643. Qui usus valuisse videtur usque ad tempora Demosthenis¹⁾). Sed qui aetate sunt inferiores, Plutarchus, Arrianus, Lucianus, quum animum attenderent potius ad conservandam analogiam, quam ad antiquum loquendi usum, istis perfectis passivam significationem attribuire consueverunt. Quod exemplum a praeclarissimis illorum temporum scriptoribus proditum multos habuit imitatores, in quibus etiam Polyaenum fuisse haec exempla ostendunt II, 28, 1: ἀνέωγα. I, 33: καταπέπληγα. cf. IV, 20. V, 34. VII, 21, 17. Contra VII, 5: τὰς δὲ οἰκίας ἀνεωγμένας καταλαβόντες. cf. VIII, 25, 1.

Nunc jam ad medium pergamus. Sed ne prolixior sim, quam temporis locique ratio patiatur, ea tantum memorabo, quae a veterum usu quodammodo abhorreere videantur, de aliis

¹⁾ Vid. exempl. gr. ὑπανέωγεν sensu activo ap. Demosth. in Zenoth. p. 889, 28. §. 3. Bekk.

satis habens testes citasse gravissimos. Itaque taceo de σπέν-
 δεσθαι I, 7. II, 1, 17, cujus similis ratio est ac θύεσθαι
 medii, de quo vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 190. ad Xen.
 Cyr. I, 4, 18. Haase ad Xen. de rep. Lac., ind. s. v. θύειν.
 Matth. p. 1111. Mitto καταλαμβάνεσθαι II, 1, 14. 3, 10.
 IV, 6, 6. V, 1, 4. 47. VII, 34. 42. VIII, 37. 40. 52. al. et
 καταλαμβάνειν I, 49, 2. III, 9, 43. 44. 48. 11, 10. IV, 17.
 V, 33, 4. 35. 44, 2. VII, 5. al. Vid. Schweighaeus. lexic.
 Polyb. p. 330. De ἀποκρούεσθαι I, 39, 3 ejusque simi-
 libus mediis vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 188. Brevissime
 attingo ἐρευνᾶσθαι II, 37 et ἐρευνᾶν III, 9, 40 (vid. Haase
 l. l. p. 274), ἀποσκοπεῖσθαι II, 31, 2. eodem fere sensu
 dictum atque ἀποσκοπεῖν IV, 6, 9. VI, 16, 2. (vid. interpr.
 ad Thom. M. p. 150. Matth. p. 1112. Kuehner. §. 398. 5.
 Rost. p. 551.), medium in formula ἰδρῶτι ῥεόμενος IV, 2, 6
 (vid. Matth. l. c. cf. Dorv. ad Char. p. 380 seq.). His perstrictis
 de aliis videamus. Thucydidis aliorumque auctoritate defen-
 ditur ὑφορᾶσθαι V, 5, 2. VII, 16, 1. 41. προορᾶσθαι IV, 7, 7.,
 sed quod legitur IV, 7, 6. VIII, 16, 2, ὀρᾶσθαι nisi apud poëtas
 non in usu fuisse constat. Vid. Matth. p. 1112. Bernh. p. 347.
 Poppon. ad Thuc. I. p. 188. Alibi, ut VII, 38. VIII, 3, 8,
 ejusdem verbi activum positum invenitur. Accedunt ἀπει-
 λεῖσθαι VII, 35, 2, poëtarum Atticorum proprium (vid. Bernh.
 l. c.), παραγγέλλεσθαι V, 33, 5, quod haud frequens apud
 veteres prosae orationis scriptores videtur¹⁾, διακονεῖσθαι

¹⁾ Neque ita crebra sunt apud poëtas ejusmodi exempla. Pro-
 pono haec: ἀγγέλλομαι. Soph. Aj. 1376. ἐξαγγέλλομαι Soph. Oed.
 Tyr. 148. Eur. Ion. 1605. Heracl. 532. Usitatus est ἐπαγγέλλεσθαι
 Soph. El. 1018. Xen. Anab. V, 6, 26. VII, 1, 33. IV, 7, 20. Mem. I,
 2, 7. 8.

III, 9, 52, recentioribus, ut Luciano in Dial. D. IV, 7. V, 2. XXIV, 2, usitatum. Vid. Kuehner. §. 398. 3. conf. Thom. M. p. 216. Bernh. p. 347. Ac Polyaeum in medii usu peccasse clarissime elucet ex hoc loco: VII, 32: τῷ Κερσοβλέπτῃ πολλὰ χρήματα συνελέξατο. Debebat enim Polyaeus sic scribere: ὁ Κερσοβλέπτης πολλὰ χρήματα συνελέξατο, aut sic: τῷ Κερσοβλέπτῃ π. χρ. συνέλεξε, quod ego quidem praetulerim. Cf. Coray. praef. p. 8. De mediis ἀπαντάω verbi formis perperam a scriptore frequentatis jam supra dictum est. Nec magis placet medium in his locis VIII, 23, 23: τοῦτο πλείστην εὐνοίαν αὐτῷ παρὰ πάντων ἐπεσπάσατο. IV, 6, 1; ταύτην Ἀντίγονος τῷ νύμφῃ Δημητρίῳ μνηστεύεται, ubi, quum μνηστεύεσθαι sit sibi uxorem petere, qua significatione medium legitur VIII, 41., loci sententiae activum convenit. Cf. V, 1, 4. Pronomen reflexivum medio additum est II, 1, 29: αὐτοὺς διεσώσαντο. Cujus rei exempla a veteribus petita vid. ap. Kuehner. §. 398. Bernh. p. 347. Matth. p. 1094. Poppon. ad Thuc. I. p. 189. Bornemann. ad Xen. Anab. I, 8, 29. Medium, quod passiva significatione usurpatum tuentur Casaubonus, Maasvicius, Mursinna h. l. I, 48, 1: καταλιπόμενος ὑπὸ τῶν συμμάχων, Corayus in passivum, καταλειπόμενος, cum causa mutavit. Ceterum haud ita raro medium pro passivo frequentatum esse testes sunt grammatici. Vid. de hac re Matth. pp. 612 et 1107. Bernh. p. 345. not. Schaef. ad Gregor. p. 463. Dorv. ad Char. p. 358. Abresch. ad Aristænet. p. 178. Cf. Schaefer. ad Gnom. p. 166. Lobeck. ad Phryn. p. 320. Denique notandum est δεδίσσομαι, deponens medium, cui Polyaeus parum observata Atticorum consuetudine metuendi signi-

ficationem tribuit I, 12. Eodem sensu *δειδίσσομαι* legitur in Hom. Il. II, 190, *δεδίπτομαι* in Arrian. Anab. I. p. 11. *δεδίσσομαι* ap. Hipp. de Morb. Mul. I, 24. Vid. Thom. M. v. *δεδίπτομαι*. Moer. p. 118. ib. Piers., Lobeck. ad Phryn. p. 320. Fisch. III. a. p. 68. Matth. p. 555. Haec habui, quae dicerem de medio.

Passivi usus a Polyaeno ubique probe servati sunt. Itaque protinus ad tempora verbi transimus. Atque hic vix credas, tantum a vero aberrari posse, quantum aberrarunt ii, quibus debetur commentum illud, Graecos scriptores tempora confudisse. Fuerunt enim, qui perfectum et aoristum loco futuri, praesentis loco perfectum positum esse arbitrarentur. Quem in errorem eo potissimum inducti sunt, quod ad patriam linguam referebant, quae ex indole graeci sermonis ponderare debebant. Nimirum alia alius linguae indoles est. Et quamvis in percipienda temporum ratione meus humana in universum sibi constet, tamen pro libero, quo gaudet, arbitrio hac quoque in re varias iniit vias sed eas naturae congruentes atque consentaneas. Sed ut revertamur ad Graecos, tempora ab antiquis scriptoribus temere confusa esse denego. Graeci profecto satis licenter suo ingenio indulserunt, sed tamen ubique concessa licentia sapienter usi sunt sanam quandam rationem quum in aliis rebus ad orationem spectantibus, tum in temporum usu secuti. Facile autem concesserim recentiores, ut qui in dicendo negligentiores esse solerent, de recta via nonnunquam deflexisse. Etenim, quum non raro orationem ad similitudinem familiaris consuetudinis exprimerent, minus subtiliter tempora aliquo modo inter se propinqua usu discreverunt. Quibus prae-

riscis inclusit) καλλίστη. Quam loquendi formam damnat Thomas Mag. (v. μάλλον p. 596). Neque vero Thucydides, neque alii probi scriptores, ut taceam de poëtis, ad eundem modum loqui dubitarunt. Vid. exempl. c. Thuc. VII, 42: μάλιστα δεινότατος. Cujus generis plura exempla conguessit Fischer. II. p. 144. Vid. etiam Kuehner. §. 590. Matth. §. 461 quosque laudat¹⁾.

Jam missum facimus adjectivum et verbi genera, tempora, modos in quaestionem vocamus. Exordimur autem a verbi generibus. De verbis activis, quae sensu neutrali usurpantur, parum convenit inter grammaticos. Fischerus (III. b. p. 61) et Matthiaeus (§. 495) ejusmodi verbis pronomen reflexivum cogitatione addendum esse statuunt. Similiter Poppo (ad Thuc. I. p. 185) sentit talem eorum esse rationem, ut ex cujusque loci sententia facile intelligatur, idem esse objectum, quod subjectum sit actionis. Contra quos monet Bernhardius (l. c. p. 339), talia verba ne ullum quidem desiderare objectum. Recte, nisi fallor. Significant enim simpliciter aliquam actionem nulla rei vel personae, ad quam pertineat actio, ratione adjuncta. Quem verbi activi usum ab antiquissimo auctore, dico Homerum, traditum omnes deinceps graeci poëtae et scriptores receperunt. Atque hac quoque in re latina aliaeque linguae cum graeco sermone consentiunt. Sed ut redeamus ad Polyænum, jamjam nonnulla id genus exempla afferam: I, 3, 5: ἐκβάλλειν. I, 41, 5: προσβάλλειν. II, 16: συμβάλλειν (sed IV, 6, 13: συμβάλλειν μάχην). I, 48, 2: ἐμβάλλειν. I, 23, 2: προσέχειν. III, 10, 12: ἐπέχειν. I,

¹⁾ cf. Cic. Att. XII, 28: maxime liberalissima. Liv. XLI, 23: maxime gravissimus.

41, 5: κατέχειν. II, 4, 1: προάγειν. IV, 3, 21: προσάγειν, ἐπάγειν. IV, 3, 22: ἀντιπαράγειν. *ibid.* ἐλαύνειν. I, 27, 2: τελευτᾷ¹⁾. I, 40, 4: καταίρειν. V, 3, 7: ἀπαίρειν. I, 35, 1: κλίνειν. III, 10, 12: ἐκκλίνειν. IV, 3, 4: ἐγκλίνειν. IV, 3, 31: ἀποκλίνειν. IV, 3, 21: στρέφειν. I, 48, 1: ἀποστρέφειν. II, 38, 2; ἐπιστρέφειν. II, 3, 2: ἀναστρέφειν. IV, 2, 14: ὑποστρέφειν. III, 10, 12: συνάπτειν. (*sed* III, 9, 19: συνάπτειν μάχην. *cf.* VII, 6, 1. VIII, 24, 7.) ἀποκινεῖν I, 40, 4 eadem significatione, qua τὸ στρατόπεδον κινεῖν *ibid.* Praeterea IV, 3, 29: ἀνατείνειν. VII, 8, 1: βραδύνειν. VII, 16, 1: καταλύειν, devertere. III, 4, 3: ἐνσεΐειν²⁾. *ibid.* κάμπτειν. I, 41, 5: ἐνδιδόναι³⁾. I, 15: ἀναζευγνύναι. II, 31, 2: ἀνιέναι. I, 18: προΐέναι. I, 48, 5: ὀρμᾶν (*sed* ὀρμᾶσθαι II, 7.) IV, 2, 6: ἀπορῥίπτειν, vel, quod Corayo placuit, ἐπιρῥίπτειν. Pronomine reflexivo, quod uncis inclusum addidit Corayus, nihil opus est, nam eadem significatione ῥίπτειν legitur in Eur. Cycl. 166. Hel. 1345. Nec video, quid causae sit, quare minus recte ἀπορῥίπτειν s. ἐπιρῥίπτειν neutrali significatione usurpetur, quam στρέφειν, κλίνειν, alia. A qua sententia ne ea quidem re deducor, quod VIII, 48: αὐτὴν ἔρριψεν legitur communi librorum consensu. Cognovimus enim jam ex multis aliis rebus, quam parum scriptor sibi constet. Sed satis de ῥίπτειν. Rarius videtur neutrali sensu positum ἀναψύχειν III, 9, 47, de quo vid. Lobeck. ad Soph. Aj. 268. Semel invenitur προσορμίζειν I, 40, 9 de na-

¹⁾ Cf. Tacit. Ann. VI, 50: finire. Cum sequentibus Tacit. Annal. VI, 50: declinare. *ibid.* ambigere (*vid.* Walther.) et flectere.

²⁾ Vid. Lobeck. ad Soph. Aj. 250.

³⁾ Vid. Jacobs. ad Philostr. p. 363.

vibus, quae appellantur, dictum, (sed IV, 7, 7: ταῖς ναυσὶν ἄρτι προσορμιζομέναις. II, 11, 10: ὁ δὲ τὰς ναῦς τῇ χώρᾳ προσορμίσας) ejusdem verbi medium de nautis appellantibus II, 12. III, 10, 11. V, 44. VIII, 23, 1. Errat vehementer Blumius, qui in Observatt. crit. p. 5. ἀναπαύειν III, 10, 6, eadem significatione usurpatum esse opinatur, atque ἀναπαύεσθαι III, 10, 12, ubi idem fere strategema refertur. Nimirum ἀνέπανσεν et activam vim et suum objectum, τὰ πληρώματα, habet idemque fere valet, quod III, 10, 12: παρήγγειλεν ἀναπαύεσθαι. Insolentius videtur ἀφρυπνίζειν IV, 6, 8, quod quum proprie sit e somno excitare, h. l. est expergisci. Nec memini me unquam apud alios scriptores simile ejusdem usus exemplum legere. Jam satis superque allatum est exemplorum, quae, quum ab uno alteroque discesseris, omnia commendantur veterum auctoritate. Vid. Kuehner. §. 392. Vig. p. 179 seqq. Matth. §. 496. 2. quosque laudat.

Ad contrariam fere rationem spectat μεταλλεύειν transitiva significatione usurpatum II, 1, 26: ὥς ἄρα Λαμψακηνοὶ πάντας μεταλλεύουσιν, Lampsacenos omnes ad metalla condemnare. Sed quamvis similia exempla apud alios quoque scriptores exstent, ut βασιλεύειν, regem creare, apud Ctesiam et Josephum (vid. Abresch. ad Thom. M. p. 298. Viger. p. 195. Winer. l. l. pp. 25 et 240) tamen non abest suspicio, quin vulgata scriptura vitiosa sit. Videtur enim librariorum culpa μεταλλεύουσιν pro μεταλλεῖειν κελεύουσιν, ut legitur VIII, 42, invito Polyaeo illatum esse.

Restat, ut dicam de activis quibusdam verbis, quae pro mediis posita esse videantur. Invenitur exempl. c. ali-

quoties αἰτεῖν, ut IV, 2, 6: τὴν μισθοφορὰν ἀπαιτοῦντες (cf. V, 15. VIII, 29, 42.) ubi locus esse videtur medio, quo scriptor usus est VIII, 47: αἰτουμένην συμμαχίαν (cf. VIII, 36. 50). Sed quamvis probe sciam, solere Graecos, quum indicare velint, petentem sibi ipsi aliquid poscere, hujus verbi medio uti, tamen nego activum offensionem habere. Etenim inter medium et inter activum saepius parum interest optimique scriptores, ut Xenophon. in Anab. I, 1, 10. IV, 3, 14. 16. Cyr. VIII, 3, 41, satis frequenter medio anteponendum putarunt activum¹⁾. Neque sunt hac de re reprehendendi. Res enim ad hunc fere modum est. Ubi scriptor nihil aliud, nisi ipsam actionem significare in animo habet, nihil curans necessitudinem, quae agentem inter et actionis effectum intercedat, recte utitur activo, medio, ubi id agit, ut actionem per effectum ex ea ortum quodammodo ad agentem referendam esse declaret. Medium nimirum hanc vim habet, ut actionem subjecti ambitum non prorsus egredi, sed aliqua ex parte pertinere eodem, unde sit profecta, in universum indicet. Et quum saepenumero fiat, ut ex orationis sententia facile intelligatur, in qua ratione agens sit et actio, non mirum est, activum sexcenties frequentatum esse pro medio. Idem cadit in hunc locum VIII, 64: αἱ γυναῖκες τοὺς κόλπους ἀνέροῳ ἔδωκαν, licet Xenophonti in simili loco, qui est Cyr. V, 1, 6., medio uti visum sit. Satis enim elucet e loci Polyaei sententia, Melias suosmet sinus aperuisse. Minus placet, neque offensione vacat ψηφίζειν IV, 10, 1 pro medio positum.

¹⁾ Cujus rei exempla vid. ap. Bernh. p. 347. Kuehner. §. 398. Conf. Buttm. ad Soph. Philoct. 161. Siebel. ad Pausan. I. p. 5. Locellam ad Xenoph. Ephes. p. 233.

Nam solitario ejusdem usus exemplo, quod reperitur in Soph. Aj. 449, non magna auctoritas tribuenda est neque activum in soluta oratione ita videtur admissum esse, nisi inscitia prave scribentis Polyaeni, qui alibi, ut V, 15. 37. VIII, 21. 25, 3., et ipse pro eo ac debebat, medio usus est. Circumspiciens, num quid praetermiserim, nullum dum video verbum factum esse de ἀνέωγα et πέπληγα perfectis II, quibus Polyaenus neglecta veterum loquendi consuetudine vim passivam tribuit. Grammatici enim rectissime observant ἀνέωγα et πέπληγα apud veteres ubique significationem activam habere, nec desunt rei luculentis exemplis probandae. Vid. Thom. M. p. 71. (Lobeck. ad Phryn. p. 157. Graev. ad Lucian. T. IX. p. 486. Matth. pp. 553 et 643. Qui usus valuisse videtur usque ad tempora Demosthenis¹⁾). Sed qui aetate sunt inferiores, Plutarchus, Arrianus, Lucianus, quum animum attenderent potius ad conservandam analogiam, quam ad antiquum loquendi usum, istis perfectis passivam significationem attribuire consueverunt. Quod exemplum a praeclarissimis illorum temporum scriptoribus proditum multos habuit imitatores, in quibus etiam Polyaenum fuisse haec exempla ostendunt II, 28, 1: ἀνέωγα. I, 33: καταπέπληγα. cf. IV, 20. V, 34. VII, 21, 17. Contra VII, 5: τὰς δὲ οἰκίας ἀνεωγμένας καταλαβόντες. cf. VIII, 25, 1.

Nunc jam ad medium pergamus. Sed ne prolixior sim, quam temporis locique ratio patiat, ea tantum memorabo, quae a veterum usu quodammodo abhorrere videantur, de aliis

¹⁾ Vid. exempl. gr. ὑπανέωγεν sensu activo ap. Demosth. in Zenoth. p. 889, 28. §. 3. Bekk.

dii, quum nullis adstricti terminis omnia omnium temporum eventa uno in conspectu videant, de futuris tanquam praesentibus suo jure loquuntur. Et quum ii, qui deorum responsa renunciant, res ex mente divina referant, iidem de futuris recte utuntur praesenti. Quapropter nullam omnino offensionem praesens habet hoc loco: II, 3, 8: „ὁ Τροφώνιος μοι προσέταξεν ἀπαγγεῖλαι Θηβαίοις, ὅτι νίκην δίδωσι τοῖς ἄρχουσι τῆς μάχης. Hac de re satis dictum est. Vid. Matth. §. 504. Bernh. p. 371. Vig. p. 211. Poppon. ad Thuc. I. p. 153. Nunc jam paucis dicam de participio praesentis, quod certi grammatici pro participio futuri positum esse opinati sunt atque adeo correxerunt in ejusmodi locis, quales hi sunt: II, 13: *Εὐρυτίων — κήρυκα ἐπεμψεν ἀγγέλλοντα*¹⁾. V, 3, 2: *Ἀγαθοκλῆς — Δεινοκράτη — ἐπεμψε λέγοντα*. Verum in his similibusque locis participium fere substantivi vice fungitur neque est referendum ad consilium ejus, qui legatum misit. Vid. Bernh. p. 370. Nec video, cur Koenius ad Greg. Cor. p. 77. offenderit in participio praesentis, quod legitur I, 29, 1: *οἱ πολέμιοι ἀνιπαρῆγον ὥς — κωλύοντες*²⁾. Pariter sane optimi scriptores loquuntur de consilio, quod quodammodo jam in effectum est eodem fere tempore, quo actio primaria accidit. Cujus generis plura exempla congesserunt Matthiaeus §. 566. 6.

¹⁾ Ad verbum sic: als Meldenden i. e. mit der Botschaft. Similiter Curtius VI, 5, 25: praemisit indicantes. Tacit. Hist. II, 41: duo — tribuni colloquium ejus postulantes venerunt. Liv. XXI, 6: legati a Saguntinis Romam missi auxilium ad bellum jam haud dubie imminens orantes.

²⁾ Corayus ex codd. edidit *κωλύσοντες*.

Kuehner. §. 662. Viger. p. 344. Vide etiam Schaef. ad Plut. IV. p. 391. Matth. ad Eur. Suppl. 153. Boeckh. ad Pind. Pyth. I, 52. IV, 106. Monk. ad Eur. Hippol. 592. Poppon. ad Thuc. I. p. 154.

De conatu intelligendum est participium praesentis s. imperfecti II, 1, 17: Ἀγησίλαος — ἐπεμψε πρὸς Ἀέροπον βασιλέα Μακεδόνων, ἐπὶ τῇ διόδῳ σπενδόμενος. De quo usu vid. Matth. §. 497 et 504. 3., quosque laudat. Cf. Herm. ad Soph. Aj. 1105. Wunder. ad Soph. Oed. Tyr. 1420. Schaef. ad Plut. II. p. 398. Engelhardt ad Plat. Menex. p. 282¹⁾.

Mitto praesens historicum veterum more satis frequentatum a Polyaeo. Sed leviter attingendus est hic locus: II, 21: ὁ δὲ ἐκέλευσεν αὐτοὺς, περὶ ὧν ἄδικοῦσι, Ἀακεδαιμονίοις κρίσιν ὑποσχεῖν. Quo in loco ne quem offendat praesens, moneo ἄδικεῖν idem valere, quod ἄδικον εἶναι ex iisque verbis esse, quae potius durantem conditionem ex perfecta actione exortam, quam ipsam actionem praesentem significant. Vid. Matth. §. 504. 2. Bernh. p. 370. Vig. p. 213. Bremi. ad Lys. p. 23. Menke ad Lucian. Charon. c. 4. Cf. Thuc. I, 38. 95. III, 12. 65.

Pergamus ad imperfectum. Quod tempus continuam quandam actionem ac diuturnam notat unius cujusdam pluriumve aliarum actionum ratione ubique adjuncta. Namque haec propria vis etiam in iis inest imperfectis, quae in sermone historico frequentia inveniuntur, ubi scriptores rebus gestis se interfuisse eventorumque cursum ac progressum spectasse fingunt²⁾. Ita fit saepenumero, ut in

¹⁾ Sic etiam Latini, ut Liv. VII, 17.

²⁾ Vid. Poppon. ad Thuc. I. p. 155. Herm. ad Soph. Oed. Col. p. 76. Ellendt. ad Arrian. I. p. 225. Jacobs. ad Achill. Tat. p. 620.

eodem verborum ambitu imperfecta jungantur aoristis. Quae temporum commutatione accommodata illa ad res enarrandas historici et varietate temperarunt orationem et alacritatem vigoremque ei addiderunt multum etiam adjuti frequenti usu praesentis historici, quo rerum imagines vivis coloribus pictae lectorum oculis proponuntur. Quo eodem sermonis temperamento Polyaeum usum esse ex his, quos velim inspicias, locis apparet: I, 10. 20, 1. 34, 1. 2. II, 1, 16. IV, 6, 17. 15. Quibus addo hunc locum VIII, 48: τὰ μὲν τέκνα — ἀπέσφαξαν, πῦρ δὲ ἐνεῖσαι τοῖς ὀρόφοις αἱ μὲν τοῖς ξίφεσιν αὐτὰς διεχρήσαντο, αἱ δὲ εὐθαρσῶς τῇ φλογὶ προστρέχουσαι διεφθείροντο, ubi ἀπέσφαξαν et διεχρήσαντο aoristi haud inepti sunt ad festinatam subitamque caedem significandam, contra διεφθείροντο imperfectum rectissime usurpatur de tardiore morte feminarum flammis sensim absumtarum. Aliis ejusdem generis exemplis afferendis supersedeo. Frequentissima sunt apud graecos scriptores imperfecta verborum dicendi, eundi, mittendi, quippe quibus tales exprimantur actiones, quae per temporis aliquod spatium durare facile possint cogitari¹⁾. Saepissime vero libri fluctuant inter imperfectum et aoristum, ut Polyae. II, 1, 17, ubi Corayus pro ἐπέμπε, quod vulgo legitur, ἐπέμψε dedit²⁾. Neque ita multum interest in talibus locis, aoristus, an imperfectum ponatur. Res enim vertitur in eo, utrum cito transire, an durare

¹⁾ Vid. Held. ad Plut. Tim. p. 484 seq. Poppon. ad Thuc. III, 1. p. 570 seq. Schneider. ad Plat. Civ. ind. s. v. imperfect., Schaefer. ad Plut. IV. p. 346. Siebel. ad Pausan. IV. p. 290.

²⁾ De simili scripturae discrepantia, quae apud alios quoque frequens est, vide Boissonade ad Eunap. p. 431. ad Philostr. Her. p. 530.

eadem actio significanda sit. Jam patefacta via propius accedimus ad aoristum. Atque hic non possum quin Corayo repugnem, qui in praef. p. 9. pro ἐξεῦρε judicat scribendum fuisse ἐξεύρισκε hoc loco: I, 16, 1: εἴ τινα νόμον ἐξεῦρε (Λυκοῦργος), κομίσας εἰς Δελφοὺς ἠρώτα τὸν θεὸν εἰ συμφέροι. Quo in loco, nisi egregie fallor, aoristus imperfecto longe antepoenendus est. Nam excogitandi et consulendi actiones non in idem tempus incidunt, sed altera alteram antegreditur. Qui enim Delphos consultum mittit, is jam excogitaverit, quod oraculum consulere cum animo statutum habet, necesse est. Res quum ita se habeat, scriptor proprie uti debebat plusquamperfecto, utpote quo significetur aliqua actio jam eo tempore praeterita, quo alia quaedam res agi coepta est. Sed quum Graeci fere non usurparent plusquamperfectum, nisi durantem conditionem ex praeterita actione profectam significare vellent, Polyaeus suo jure veterumque firmatus exemplo usus est aoristo, quo nulla adjuncta aliarum praeteriti temporis actionum ratione simpliciter res absoluta indicatur. Nec video causam, cur Corayus ἐξεῦρε damnaverit, κομίσας, ejusdem temporis participium, non item. Est scilicet eodem jure atque ἐξεῦρε damnandum.

Sed missum faciamus Corayum et loco quodam ex Polyaeo allato probemus, aoristum nonnunquam plusquamperfecti partes sustinere. Cujus rei testis est hic locus: I, 28. β: ἐπεὶ δὲ ἐξῆλθον, quum egressi essent. Vid. Bernh. p. 380. Kuehner. §. 444. Matth. §. 497. Poppon. ad Thuc. I. 157. Jacob. ad Lucian. Tox. p. 98. Alex. p. 106.

Videamus nunc de alio aoristi usu. Solent Graeci

aoristo uti de re futura ¹⁾, quam tanquam jam peractam et absolutam cogitatione fingunt. Qui loquendi modus neque a ratione abhorret et accommodatissimus est ad persuadendum. Nam qui id agit, ut alicui aliquid persuadeat, is fere pro certo affirmat, quod probare studet. Omnium vero certissimum id est, cujus veritatem ipso tempore comprobata esse novimus, i. e. ipsum factum, quod justo jure aliquo tempore praeterito exprimitur. Atque eadem ratione explicandus est aoristus hoc loco: II, 2, 3: *Κλέαρχος Κύρῳ μὲν συνεβούλευεν αὐτὸν μὴ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφορᾶν τὴν μάχην· μαχόμενον γὰρ μηδὲν μέγα συμπρᾶξαι τῷ σώματι, παθόντα δὲ πάντας ἀπολέσαι τοὺς μετ' αὐτοῦ*. Quo in loco scriptor, quod factum esse ipse cognovit, Clearchum fecit tam certo praenunciantem, ac si jam illo tempore factum esset. Hac de re satis dictum est. Vid. Matth. §. 506. 2. Kuehner. §. 443. Rost. p. 568. Herm. ad Vig. p. 746. ad Arist. Nub. p. 175. Poppon. ad Thuc. I. p. 156. Ast. ad Plat. Polit. p. 470.

Transimus ad aoristi participium, quod fuerunt qui pro participio futuri positum putarent in talibus locis, qualis est hic Polyaeus: V, 15: *τοῖς ἀνελούσιν αὐτὸν ἐκήρυξε μεγάλας δωρεάς*. Verum in hoc aliisque ejusmodi locis aoristus futuri exacti vim adsciscit ipsa verborum sententia ita postulante. Nam *ἐκήρυξε*, quod breviter dictum est pro *κηρύξας ὑπέσχετο δώσειν*, continet futuri temporis notionem, cui recte adjungitur aoristus

¹⁾ Quod ne aliter accipiatur, quam velim, addo hoc. Futura nobis res videtur, Graecis non item. Quod enim Graeci re vera futurum esse cogitant, idem ipso futuro tempore enunciant.

tanquam absolutam significans atque impletam rei independentis conditionem. Etenim Siculi munera cum conditione promissa a Megacle accipere non potuerunt, priusquam propositae conditioni satisfecissent. Itaque rectissime aoristo res profertur, quae necesse est ante acta sit, quam id, quod ex ea pendet, possit evenire. Vid. Herm. ad Vig. p. 772. ad Eur. Jon. 713. Matth. ad Eur. Hipp. 304. Wunder. ad Soph. Phil. 998.

Relinquitur, ut de perfecto dicam. Perfectum quum indicet agi praeterito tempore coeptam esse aliquam rem, quae praesenti tempore finita quidem sit, sed tamen per effectus ipsi continuatos etiam nunc duret, recte scriptum est, in quo facile offenderis, ἐσπούδακα VII, 12. Locus nimirum esse videtur praesenti. Sed res aliter se habet. Syracusae enim consilium rationemque ulciscendae injuriae, quam a Saccis sibi illatam esse e mentitus erat, cum Persis communicare non potuit, antequam secum reputasset, quo modo maleficii commissi poenas a noxiis peteret. Itaque ἐσπούδακα perfectum et rei peractae et conditionis ex praeterita actione profectae notionem continet. Actio enim est deliberatio consilii capiendi, effectus sive conditio ex deliberando profecta ipsum consilium captum, cujus rationem Syracusae his verbis enunciat: ὁ δὲ τρόπος κ. τ. λ. Jam vero intellectum puto perfectum ad loci sententiam satis aptum esse, licet in eo potius praesentis, quam perfecti vis compareat. Est vero σπουδάζειν ex eorum verborum numero, quorum perfectum et praesens eo tantum inter se differunt, quod hoc initium actionis fieri indicat, illud diuturnam notat conditionem, quae ex perfecta actione orta est. Et quum persaepe non tam

praegressa actio, quam quae inde proficiscitur, ipsa conditio respiciatur, fit facile, ut quaedam perfecta nihil aliud quam praesentium partes sustineant. Cujus generis plura exempla attulerunt Viger. p. 212. Herm. ib. p. 747. Schneider. ad Plat. Civit. I. p. 382. b. Menke ad Lucian. Charon. c. 20. Vid. etiam Bernh. p. 379 et Kuehner. §. 439¹⁾. Videamus nunc de *πεφροντικέναι* VIII, 24, 4., reprehensum illud quidem a Corayo²⁾, sed tamen, si quid video, non ita improbandum. Nullam, credo, offensionem *πεφροντικέναι* habet loco sic reddito: „Augustus ducibus praecepit, ut ante omnia salutem prospectam haberent.“ Nemo enim tutus est nisi circumspectis iis, quae ad vitanda et propellenda pericula conferre possint. Atque sit utile sane, in mediis periculis saluti consulere, utilius est, pericula cavisce ubique periclitandi necessitas effugi nequit, omnia parata habere, quibus pericula quam tutissime superentur³⁾. Qui apparatus quum prius faciendi sint, quam ipsum periculum instet, *πεφροντικέναι* nihil in se habere, quod reprehensionem capiat, apertum est. Haec de perfecto dicta sunt.

Praetermitto infinitivos aoristi, praesentis, futuri cum *μέλλειν*, *βούλεσθαι*, *ὑπισχνεῖσθαι*, *δύνασθαι*, *κελεύειν*, aliis id genus verbis conjunctos satis habens commemo-

¹⁾ Conf. Plut. Qu. Symp. VII, 7: *ἐσπουδακότα καὶ νήφοντα τὸν λόγον*. Similiter apud Latinos »operatus sum« fere praesentis vim habet. Vid. Haase ad Reisig. schol. grammat. p. 506.

²⁾ Vid. praef. p. 9 et parab. p. 388.

³⁾ Tanta periculorum cautio talis potissimum imperatoris propria est, qualem Augustum fuisse tradiderunt Suetonius in vit. Octav. c. 16 et Plinius in H. N. VII, 45.

rasse, Polyænum βούλεσθαι verbo plerumque infinitivum aoristi addidisse, aliis promiscue etiam praesentis et futuri infinitivos. Vide quae de hac re accurate exposuerunt viri docti, quos omnes laudare infinitum est. Consulas vero Herm. ad Vig. p. 771. ad Soph. Aj. pp. 149 et 160. Lobeck. ad Phryn. p. 745 seqq. Poppon. ad Xen. Cyr. p. 153. Boeckh. ad Pind. Olymp. VIII, 32. Stallb. ad Plat. Phileb. p. 158. Ast. ad Theophr. Charact. p. 50 seq. Jacobs. ad Achill. Tat. p. 525. Ellendt. ad Arrian. Alex. II. p. 206 seq.

Quibus relictis de modum usu agemus. Quae quaestio perquam difficilis et exercuit grammaticos et exercet. Neque ad hunc usque diem res tam certa et explorata est, ut nihil relinquatur dubitationis, nec unquam videtur ad liquidum perducī posse. Nam iidem loci non raro plures explicationes habent nec semper certe potest dijudicari, quae sit omnium verissima. Et quis ausit affirmare, posse se alicujus scriptoris cogitationem ita assequi, ut sine ulla dubitatione decernat, quam quocunque loco sententiam enunciare scriptor voluerit atque adeo re ipsa sic ferente debuerit. Sed quod ad liquidum confessumque perducī non quit, quam proxime saltem addendum est ad veritatem. Eaque mente grammatici ad hanc quaestionem explicandam aggressi sunt locisque veterum examinatis magno consensu tradiderunt, Graecos in sentiētiis enunciationi primariae subjectis praesentibus et futuris conjunctivum, optativum praeteritis jungere. Qua lege neque ad unum omnes se adstrinxerunt scriptores, neque unus de omnibus constanter. Maxime historici, quorum etiam hac in re facile princeps est Thucydides, cum particulis consilium vel

tempus notantibus antecedente tempore praeterito conjunctivum composuerunt. Cujus rei varias disputaverunt grammatici causas, quarum mentionem infra faciam. Nunc jam in universum de conjunctivi et optativi usu, qualis sit post particulas ¹⁾ consilium significantes, dicam. Est vero ante omnia videndum, utriusque modi quae sit propria vis. Atque conjunctivus et optativus in eo consentiunt, quod rem animo tantum comprehensam significant, differunt inter se eo, quod ille rem ita conformatam ostendit, ut quae extra nos posita sit, i. e. ut quae re ipsa sit, hic sic eam cogitari declarat, ut quae sola cogitatione contineatur, i. e. quae esse possit ²⁾. Atqui res in consilio positae omnes quidem animo comprehenduntur, sed aliae ita cogitantur, ut quae vere sint, aliae sic, ut quae esse possint. Recte autem res, quae in consilio positae sunt, vere esse cogitatione finguntur eae, quae certi effectus expectationem faciunt. Itaque quae res cogitantur ita comparatae esse, ut non possint non ad effectum perducere, conjunctivo proferuntur, optativo eae, quarum effectus dubius videtur. Namque illae tanquam vere futurae jamque praesentes mente praecipuntur, hae sola continentur cogitatione, in cujus finibus inclusae dubiae relinquuntur. Haec de praesentibus futurisque consiliis dixi jamque in-

¹⁾ Particulae sunt quasi externa signa necessitudinis, qua plures sententiae inter se continentur, nec pendent modi ex particulis, sed particulae ex modis. Quod adnotavi, ne in suspicionem venirem, modos mihi videri a particulis regi.

²⁾ Tam presse ac dilucide Schneiderus ad Plat. Civit. I. p. 312. rem exposuit, quae ab aliis potius obscurata, quam illustrata est. Cf. Walther. ad Tacit. Ann. I, 19.

tellectum puto, pro diversa eorum ratione et conjunctivum et optativum usurpari non modo posse, verum etiam debere.

Impeditior quaestio est de praeterito consilio. Ac primum quaerendum est, consilium utrum ad effectum perductum sit, necne. Effectu carens consilium, quum nihil sit nisi rei cogitatio, optativo proferendum esse liquet. Illius autem effectus aut durat adhuc vel exspectandus est, aut praeteriit. Recte vero Graeci de durante adhuc vel exspectando effectu conjunctivo utuntur, quippe quo rei vere futurae vel praesentis notio contineatur¹⁾. Ubi autem effectus jam praeteriit, optativo locus est, qui quum effectum non verum sed in sola cogitatione positum significet, idem certe negat eum adhuc durare. Frequentissimi tamen conjunctivi quum apud alios scriptores, tum maxime apud historicos inveniuntur, ubi sermo est de effectu, qui jam praeteriit. Cujusmodi conjunctivi inde explicandi sunt, quod Graeci, qua sunt ingenii alacritate, factaque et cogitata e praeterito tempore in praesens transferre amant²⁾.

Accedit alius quidam fons, ex quo permulti conjunctivi fluxerunt. Dico frequentem obliquae et rectae orationis permutationem³⁾, quae fere conjuncta est cum illo tran-

¹⁾ Vid. Matth. §. 518. 1. Kuehner. §. 773. 6. Herm. ad Vig. p. 848 et 906. ad Eur. Hecub. p. 7. Heind. ad Plat. Protag. §. 29. Stallb. ad Plat. Crit. p. 103. Ast. ad Plat. Legg. p. 93.

²⁾ Vid. Herm. l. l. et ad Soph. Aj. 729. Poppon. ad Thuc. I. p. 141. ad Xen. Cyr. p. 190. Bernh. p. 401. Matth. §. 518. 5. Idem fecerunt Latini, saepe usi illi conjunctivo praesentis antecedente tempore praeterito. Cujus rei exemplis referti sunt Caesaris Commentarii.

³⁾ Vid. Matth. §. 529. 5. Heindorf. ad Plat. Protag. p. 504. Poppon. ad Xen. Cyr. p. 264. ad Thuc. I. p. 141 seq. Bremi. ad Lys. exc. I. p. 435 seq.

situ, quem a praeterito tempore ad praesens fieri paulo ante commemoravi¹⁾. Atque conjunctivum sic positum pro optativo scriptorum negligentiae tribuendum esse equidem negaverim. Imo vero cum causa ita locutos esse veteres mihi persuasum est. Sed quod probi scriptores consulto et cogitatum fecerunt, id non raro temere factum est ab recentioribus, quos hac quoque in re communem sermonis consuetudinem secutos esse existimo. Mihi quidem incidit suspicio frequentem et elegantem optativi usum a sermone quotidiano et plebejo alienum fuisse. Quae opinio etsi difficilis est ad comprobandum, tamen non ita improbanda videtur. Aliter nimirum viri eruditi loquuntur, aliter homines vulgares, qui in ipsa patria lingua peregrini esse solent et elegantes orationis usus fere ignorant. Et quum subtilioris tantum judicii sit tenuissima discrimina modorum, in quibus optativus haud dubie plurimum difficultatis habet, penitus perspicere perspectaque ubique servare, de frequenti in sermone vulgari optativi usu non sine causa addubitare mihi videor. Nec minuitur haec dubitatio testimoniis inferioris et infimae aetatis scriptorum, qui et multum in modorum usu peccarunt et optativum tantum non aboleverunt²⁾. Quae labes quando ingruerit difficile est invenire neque nunc vacat perscrutari. Hoc certe constat inde a Plutarchi temporibus perversum modorum usum invaluisse et per universam Graecitatem diffusum esse. Sed vereor, ne haec ab hoc loco aliena esse videantur.

Nunc jam, ut ad propositum redeamus, exemplis ostendam, qua ratione Polyaenus modis usus sit. Commodis-

¹⁾ Quae res pertinet etiam ad sententias relativas et temporales.

²⁾ Nullum remansit in neograeca lingua optativi vestigium.

simum vero videtur, initium facere a sentiētiis consilium significantibus. Omissis, qui haud ita raro praeteritis legitime juncti reperiuntur, optativis nonnullos locos in medium proferam, ubi conjunctivus de praeterito consilio usurpatus est. Vide II, 3, 14: Ἐπαμινώνδας, περὶ Τέγεαν διακινδυνεύων πρὸς Λακεδαιμονίους, βουλόμενος ὑπερδεξίους καταλαβέσθαι τόπους, ἵνα λάθῃ τοὺς πολεμίους, προσέταξε τὸν ἵππαρχον μετὰ τῶν ἱππέων — προῖππεῦσαι τῆς φάλαγγος κ. τ. λ. Quaeritur, num conjunctivus defendi possit. Et profecto quidem illa Graecorum consuetudine praeterita in praesens transferendi defendi potest, praesertim quum hic sermo sit de vero effectu. Eadem ratione veteres, imprimis Thucydides, conjunctivo persaepe usi sunt¹⁾. Idem valet de his locis, quos inspicendos relinquo: II, 4, 1. II, 10, 12. III, 9, 61. V, 43. VI, 19, 2. VII, 7. VIII, 15. 48. 53, 3. Quibuscum confer III, 9, 14. 19. 32. 35, 51. III, 10, 8. III, 11, 4. III, 14., ubi optativus de re magis dubia usurpatur. Optativus cum ὅπως ἄν compositus invenitur I, 38, 2. 40, 1. Vid. Kuehner. §. 775. Matth. §. 520. not. 2. Herm. ad Eur. Bacch. 593. 1232. de partic. ἄν p. 120 seq. Heind. ad Plat. Phaed. p. 15. Principalem modi significationem ὅπως habet in prooem. I.: μηχανᾶσθαι, ὅπως ἄν ἡ γνώμη τὸ κρατεῖν ἐπισπῶτο. Vid. Matth. l. c.

¹⁾ Multis id probans exemplis Matthiaeus p. 1184 observat Thucydidem aliosque rerum scriptores conjunctivum ita usurpasse ea mente, ut consilium tale fuisse ostenderent, quod agenti certi effectus expectationem faceret. Recte. Omnino de praeteriti temporis consiliis sic in ipsam praesentiam adductis idem statuendum est, quod de praesentibus consiliis supra diximus.

Bernh. p. 400. Poppon. ad Xen. Cyr. I, 20, 10 et II, 1, 4.

Revertimur ad conjunctivum. Legitur II, 22, 1: Ἰσχύλαος — δεδοικῶς μὴ νύκτωρ ἐπιπλεύσαντες πολλὰ τῶν πλοίων αὐτοῦ μετὰ βίας ἀποσπάσῃσι, πρὸς τὸν πύργον τὸν ἐπὶ τοῦ χώματος ἅπαντα προσαγαγὼν ἔδησεν ἐκ τῶν ἰστών. Qui conjunctivus in hoc aliisque ejusdem generis locis eandem fere explicationem habet, atque ii, de quibus supra dictum est. Substituatur enim cogitatione pro praeterito tempore praesens. Ac videtur Polyaeus hanc legem sibi statuuisse, ut conjunctivo uteretur, quum rem, quae timorem offerret, ita conformatam significare vellet, ut quae vere futura nec dubie exspectanda esset, contra quum timorem non tam in facto, quam in metuentis cogitatione positum fuisse in animo haberet ostendere, optativum usurparet. Prioris generis haec exempla addo: III, 11, 12: οἱ πολῖται, φοβηθέντες μὴ τῆς πόλεως ἀποκλεισθῶσι, — ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὴν πόλιν. VIII, 17: φοβούμενοι δὲ ἕκαστοι μὴ τῶν ἄλλων ὑπακουσάντων αὐτοὶ μόνοι μὴ πεισθέντες ἔξανδράποδισθῶσιν, οὕτως ὁμοῦ πάντες Ἰβηρες τὰ τεῖχη κατέσκαψαν ἡμέρᾳ μιᾷ. I, 47, 2: οἱ περὶ Ἀναξίλαν στρατηγοὶ Βυζαντίων, δείσαντες μὴ κατὰ κράτος ἢ πόλις ἄλῃ, συνέθεντο χρόνον, ἐν ᾧ παραδώσουσι τὸ Βυζάντιον. VIII, 55: ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ κινήσῃ τοὺς Μαιώτας εἰς πόλεμον. Ex altero genere haec sunt: II, 1, 24: Θηβαῖοι δείσαντες μὴ καταλάβοιντο τὰς Θήβας — ἐπανῆλθον ἐς τὴν πόλιν. III, 9, 29: οἱ δὲ καταδείσαντες μὴ — κυκλώσειε τὸ δικαστήριον ἄφρσιν αὐτῷ πάντες ἐψηφίσαντο. Haec sufficient. Vide de tota re Matth. §. 520. Schneider. ad Plat. Civ. I. p. 142. b.

Pergimus ad eos conjunctivos, qui e permutatione obliquae et rectae orationis explicandi sunt. Cujus generis haec exempla affero: II, 30, 3: ἐκέλευσε στρατοπεδεῦσαι, παραγγείλας προσέχειν, μὴ Θρᾷκες ἐπιφρανῶσιν. III, 10, 12: προσέταξε τοῖς τριηράρχοις μὴ συνάπτειν ταῖς πολεμίαις τριήρεσιν — ἐκκλίνειν δὲ καὶ φυγομαχεῖν —, ἵνα καιακόπους ποιήσωσι τοὺς ἐναντίους ἐρέτας. cf. III, 10, 13. V, 33, 6. Ex eodem genere sunt conjunctivi cum ὅταν, ἐπειδὴν, ἔστ' ἂν, ἕως ἂν particulis compositi in his locis: I, 32, 3: Λεωνίδας προσέταξεν, ὅταν ἄρῃ τὸ σημεῖον, δένδρα κόπτειν. II, 4, 1: συνέταξεν, ἐπειδὴν προσάγῃ τοῖς τεύχεσι, ἵππεῖς — ἤκειν. I, 30, 4: Θεμιστοκλῆς δὲ κρύφα πέμψας ἐντειλάτο Ἀθηναίοις κατέχειν τοὺς κατασκόπους, ἔστ' ἂν ἐγείρωσι τὸ τεῖχος. Ἐπειδὴν δ' ἐγείρωσι, μὴ πρότερον αὐτοὺς ἀποπέμπειν κ. τ. λ. Cf. I, 10, 35, 1. II, 14, 2. III, 9, 56. 63. IV, 3, 21. 29. 6, 19. V, 2, 12. 21. 44, 3. VI, 24. VII, 6, 4. 28, 2. 39. 44, 1. VIII, 30¹⁾. Vid. Poppon. ad Xen. Cyr. IV, 5, 36. Eundem explicatum habet conjunctivus II, 10, 1: τὸν κήρυκα ἤγε, κελεύσας ἀναβοᾶν, ὅς ἂν — λέγῃ —, τοῦτον φίλον ἡγεῖσθαι. Ad eundem loquendi modum pertinent etiam hi loci: III, 11, 11. Χαβρίας παρήγγειλε τοῖς τριηράρχοις, εἰάν ἰσοπαλεῖς — ὥσι — εἰδέναι τὰς ἐπισήμους πολεμίας οὕσας. VIII, 12: ὤμοσεν αὐτοῖς, ἣν ἀφραθῇ, πεῖσαι ἂν τὴν σύγκλητον διαλύσασθαι τὸν πόλεμον.

¹⁾ Pro ἐπειδὴν ὑποσημαίνοι Corayus e codd. dedit ὑποσημήνην V, 23, pro ἐπειδὴν προσάγοι, quod reliquae editiones habent VII, 28, 2, idem praebet προσαγάγῃ. Ceterum vid. de optativo cum ἐπειδὴν composito Matth. §. 521. not. I. Herm. ad Vig. p. 790. Schneider. ad Plat. Civ. I. p. 312. Poppon. ad Xen. Cyr. I, 3, 11.

Cf. I, 30, 5. III, 9, 27. Quae omnia similibus veterum exemplis firmantur.

Ad permutationem obliquae et rectae orationis spectant etiam indicativi pro optativis cum pronomibus relativis et particulis interrogativis conjuncti. Cujusmodi exemplis afferendis supersedeo leviterque transeo indicativum de iis usurpatum, quae ex aliena cogitatione referuntur, ut antecedentibus *ὥς*, *ὅτι* particulis in his locis: I, 42, 1. 46. II, 2, 6. 3, 8. III, 9, 26. 43. alibi. Vid. Matth. §. 529. Bernh. 389. Kuehner. §. 769. Heind. ad Plat. Soph. p. 439 seq. Quae loquendi ratio a communi sermonis consuetudine repetenda quum satis frequens sit apud veteres, tum frequentissima est apud recentiores.

Quibus perstrictis res quasdam inventu rariores proponam. Legitur IV, 2, 6: *ἔστ' ἂν ἀπερρώησαν*. Quae constructio a veterum usu abhorret. Similia habet Polybius, ut IV, 32. V, 13. VII, 10, ad quem locum vid. Schweigh. Conf. Poppon. ad Thuc. III, 1. p. 313. Vig. 436. Herm. ad Vig. p. 790. Ac Dionem Cassium ad eundem modum locutum esse testis est Matthiaeus §. 521. p. 1197. cf. Valck. ad Eur. Hipp. 659. Recentioribus maxime usitatus hic loquendi modus est: *ἡνίκα ὀρνιδες ἄσωσι* VI, 24. Vid. Matth. p. 1197. Bernh. p. 400. Herm. de *ἂν* part. p. 82. Schaefer. ad Theocr. XXIII, 30. Sic *ὅτε* nunquam sine *ἂν* cum conjunctivo junctum invenitur, (vid. Jacobs. ad Anthol. Pal. III. p. 100), saepius *ἕως*, *μέχρις* (*οὐ*), *ἄχρις* *οὐ*, ut ap. Thuc. I, 137 *μέχρι γένηται*, Plut. Cat. min. c. 59, 7; *ἄχρι οὐ ἐξελέγξωσιν*. cf. ib. c. 61, 1. Caes. 58, 2: *πρὶν φθάσῃ*, cf. c. 7. Lucian. Alectr. c. 17: *ἄχρι — ἐξεργάσῃται*. Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 14 seq. Stallb. ad

Plat. Phileb. p. 61 seq. Bornem. ad Xen. Anab. p. 114. Held. ad Plut. Timol. p. 369 seq. Jacobs. ad Achill. Tat. p. 568. Similia exempla ab Herodoto, Thucydide, tragicis petita habent Poppo ad Cyr. p. 209. ad Thuc. I. p. 140. Matth. p. 1202. Rost. p. 599. Quae apud alios scriptores, ut apud Platonem leguntur, minus constant. Pronomini relativo ἄν particulam in reliquis editionibus omissam Corayus e codd. addidit VIII, 44 pro ὅς ἐπιβῆ, ut vulgo legitur, ὅς ἄν ἐπιβῆ scribens. Vid. vero de ἄν particula non ita raro omissa Schaefer. ad Demosth. I. p. 657. Poppon. ad Thuc. I. p. 143 seq. ad Xen. Cyr. pp. 129. 209. Schneider. ad Plat. Civ. II. p. 231. Herm. de ἄν part. p. 113 seqq. Kuehner. II. p. 519 seq. 522. Rost. 632. Bernh. p. 399.

Venimus ad εἰ particulam cum conjunctivo constructam. Cujus constructionis apud veteres nonnulla, crebra apud recentiores sunt vestigia¹⁾. Semel omnium librorum consensu εἰ cum conjunctivo junctum apud Polyaenum invenitur I, 38, 4: εἰ ἐπιφανῆ. Sed V, 14, ubi vulgata scriptura exhibet εἰ τοὺς φιλοῦντας κολάσωμεν, Corayus mutavit κολάσωμεν nulla allata correctionis causa. Nec video, cur vir doct. conjunctivum aoristi sententiae exprimendae accommodatissimum hic reprobaverit, quum ex

¹⁾ Vide quae de hac re docte observarunt Herm. ad Soph. Aj. v. 491. ad Vig. p. 828. de part. ἄν p. 96. Opusc. I. p. 275. Schneider. ad Plat. Civit. III. p. 140. b. Poppon. ad Thuc. I. p. 139. ad Xen. Cyr. III, 3, 50. Bremi ad Aeschin. I. p. 171. Wex. ad Antig. II. 187. Cf. Jacobs. ad Achill. Tat. p. 681. ad Athen. p. 146. Locellam ad Xen. Ephes. p. 185. Jacob. ad Lucian. Tox. p. 53. Schaefer. ind. ad Aesop. p. 131. Krueger. ad Dion. Hal. Hist. gr. p. 270 seq.

priore loco pateat, Polyaeno hanc structuram non inusitatam fuisse. Rectissime Vultejus loci sententiam egregie assecutus sic interpretatur: Si amantes poenis affecerimus, quid iis faciemus etc.

Mitto imperativum et infinitivum jamque progredior ad participium. Duplex vero est participiorum genus. Ex priore genere ea sunt, quibus ad sententiam primariam adjicitur id, quod ad integritatem deest. Ad alterum genus ea participia pertinent, quae singulis enunciationis primariae notionibus enodatis definiendis et illustrandis inserviunt et sententiae accessionem quandam adjungunt, sed eam, si solam grammaticam rationem spectes, minime necessariam. Itaque utriusque generis participia eo potissimum inter se differunt, quod illa imperfectam quandam sententiam suppleant, haec plenam amplificent. Quibus breviter expositis singulos participiorum usus persequar. De *ἀρχεσθαι* constructo alibi cum participio, ut III, 9, 10: *παραταξάμενος ἤρχετο*, alibi cum infinitivo, ut III, 9, 40: *σφαγιάζειν ἤρχετο*, non est, quod moneam. Recte enim utitur Polyaeus participio, ubi id potissimum indicandum est, initium actionis fieri, infinitivo, ubi ipsius actionis notio praevalet. Quae res est notissima. Nec diutius in hac causa immorati videamus alia. Matthiaeus alique grammatici participium cum *εἶμι* consociatum ad alterum participiorum genus referunt. Perperam, nisi me omnia fallunt. Nam participium sic usurpatum significando, id quod debet significari, quomodo illud *εἶναι* comparatum sit, sententiam omisso participio mancam complet ac perficit nec differt multum a participio, quod *τυγχάνειν* verbo adjungitur. Nec magis adducor, ut credam veteres sine ullo

significationis discrimine nunc participium cum εἰμί verbi formis conjunctum, nunc verbum finitum frequentasse. Imo consulto Graeci mihi videntur ad istum modum locuti esse, ubi potius diuturnam quandam conditionem ex aliqua actione profectam, quam ipsam actionem significare malebant. Neque tamen negaverim hoc discrimen saepius neglectum esse a recentioribus, quibus haec loquendi forma multo erat usitatio, quam veteribus. Jam pauca, quae exstant apud Polyænum, hujus generis exempla afferam: I, 21, 3: εἴη παθών. V, 2, 8: ἦσαν πολιορκούμενοι. Quae haud displicent. Significatur enim in utroque loco aliqua conditio, Pro ἀνθελκοντες ἦσαν II, 29, 2 Corayus a mera periphrasi Polyænum vindicans ex codd. praebet ἀνθεῖλκον. Vide de hac loquendi forma Matth. §. 560. Bernh. pp. 334 et 475. Reiz. ad Lucian. VI. p. 537. Jacob. Quaest. Lucian. p. 12. Ast. ad Plat. Polit. p. 597. Boissonade ad Philostr. 660. ad Nicet. p. 81¹⁾.

Priusquam ad alterum participiorum genus transeamus, participium addito articulo substantivi natura praeditum notamus, ut τὰ δρώμενα II, 25. τὸ δρώμενον III, 10, 15. V, 34. al. τὰ ὑπερέχοντα II, 2, 1. τὰ κελευόμενα III, 13, 2. Vid. Herm. ad Vig. 771. Poppon. ad Thuc. I, 1. p. 152. Schaefer. ad Eur. Orest. p. 70. ad Demosth. V. pp. 120. 127. Jacob. ad Lucian. Alex. p. 22. Interdum participium additum habet genitivum, ut κατὰ τὸ διαλεῖπον τοῦ χάρακος II, 2, 5. κατὰ τὸ ὑπερβάλλον αὐτῶν III, 1, 2. τὸ συνειδὸς τῆς δουλείας VII, 44, 2. Qui usus quum omnibus fere Atticis, tum maxime Thucydidi et scriptoribus

¹⁾ De simili Latinorum usu vid. Vechner. Hellenol. II, 9.

Byzantinis placuit. Vid. Poppon. l. c. p. 110. Krueger. ad Thuc. I, 36. Ellendt. ad Arrian. Alex. I. p. 253. Niebuhr. ind. ad Dexipp., Eunap., Malch.

Quibus absolutis ad alterum pervenimus participiorum genus et id quidem bifariam distribuendum. Namque huius generis participia aut ad nomen quoddam primariae sententiae pertinent, aut suum proprium subjectum habent. Atque illa participia proprie eodem casu proferenda sunt, quo ea, quibus definiendis inserviunt, verba. Sed scriptores persaepe a legitimo loquendi modo recesserunt, partim idonea quadam ratione ducti, partim secuti consuetudinem sermonis quotidiani, qui de verborum constructione parum anxius esse solet. Quae participiorum anacoluthia tam frequens est apud recentiores, ut saepe numero dubitetur, de industria, an incredibili quadam negligentia admissa sit. Isti enim homines insolentiores structuras usitatis et legitimis saepissime praeoptarunt. Neque tamen huius rei exempla ita frequentia sunt apud Polyaeum et ipsis veteribus usitata. Pono haec: I, 40, 9: *Μινδάρου δὲ ἀποστρέψαντος — οἱ περὶ τὸν Θηραμένην ἀπήντησαν ἀποκλείοντες*. Postulat vero legitima structura aut dativum ad ἀπήντησαν referendum, aut accusativum ex ἀποκλείοντες aptum. Cujusmodi plurima apud veteres exempla reperiuntur. Interpositae sententiae excusationem habet hoc anacoluthon: II, 2, 4: *Κλέαρχος — τῶν Ἑλλήνων κατασχόντων χώραν πολλήν καὶ ἀγαθὴν* (omitto parenthesin), *κωλύων ἔνδον στρατοπεδεύειν, ὥς οὐκ ἔπειθε*. Huc pertinent ea quoque participia, quae videntur quidem suum subjectum habere, sed tamen non habent, ut III, 9, 45: *τῶν ἐσχάτων (πολεμίων) ἐσιόντων*

ἐξαίφνης ἐπιστὰς συνηκολούθησεν αὐτοῖς. Quo in loco, si grammaticam rationem spectas, participium suum proprium subjectum habet, sin spectas sententiam, non habet. Nam ἐσχάτων genitivus eosdem homines significat, quos sequens αὐτοῖς. Idem statuendum est de his: II, 30, 2: τῶν τριακοσίων — ἀνακαλουμένων, καθ' ἓνα συλλαβὼν ἐκέλευσε πάντας ἄγειν. VI, 6, 2: Σπαρτιατῶν πρεσβευτῶν ἀπαντῶντων — αὐτοὺς ὑπεδέξατο. VI, 7, 2: ὧν δειπνησάντων καὶ πiónτων — ἔδειξεν αὐτοῖς. Similia habent Herodotus, ut I, 25., Thucydides, ut I, 114. IV, 78, aliique. Vid. Matth. §. 561. Kuehner. §. 681. Schaefer. ad Apoll. Rhod. II. p. 171. ad Demosth. II. p. 202. Poppon. ad Thuc. I, 2. p. 119. Siebel. ad Pausan. II. p. 8¹⁾. Ex confusione duarum loquendi formarum explicandus est participii nominativus sequente verbo quod dativum postulat et additum habet sed eum pronomine expressum, quemadmodum I, 18: οἱ πολέμιοι τὸ λόγιον εἰδότες κοινὸν αὐτοῖς ἦν παράγγελμα. Qui locus componendus erat aut ad hunc modum: τοῖς πολεμίοις τ. λ. εἰδόσι κ. ἦν παράγγελμα, aut sic: οἱ πολέμιοι τ. λ. εἰδότες κ. ἀλλήλοις παράγγελμα ἔδωκαν. Quas structuras Polyaeus in unam confudit²⁾. Plura id genus exempla collegerunt Fischer. III. a. p. 320. Matth. §. 556. Kuehner. §. 677. Vig. p. 345.

¹⁾ Similia habent Latini, ut Caesar de bello Gall. I, 40: defatigatis Gallis Ariovistum — desperantes — et dispersos vicisse. Cf. ib. V, 4. 44. VI, 4. VII, 4. B. C. I, 30. 36. III, 21.

²⁾ Conf. Hirt. bell. Afr. 25: dum haec ita fierent, rex Juba, cognitis —, non est visum. Plin. Ep. X, 34. Vid. etiam Gernhard. ad Cic. Off. p. 441 seq. Matth. de anacoluth. ap. Ciceron. in Wolf. analect. litt. III. p. 1 seqq.

cf. 337. Herm. ad Vig. p. 893 seqq. Poppo ad Thuc. I, 1. p. 360 seqq. Engelhardt. anacoluth. Platon. spec. I., ad Apol. p. 160. Markl. ad Lys. p. 364. Buttm. ad Soph. Philoct. p. 110. Seidler. ad Eur. Iph. Taur. 1072. Stallb. ad Plat. Apol. p. 135 seq. ad Sympos. p. 33.

De intemperanti abusu participiorum, quae ad ejusdem praedicati orbem pertinent, infra pluribus dicam, ubi de periodorum structura explicabo. Nunc jam de iis participiis videamus, quae re vera suum proprium subjectum habent, sive id diserte nominatum, sive in ipso participio simul audiendum est. Ac talium participiorum subjectum, quum aliud sit ac subjectum primarium, alium atque hoc casum assumere est consentaneum. Solent vero ejusmodi participia, quia, quod ad grammaticam rationem attinet, non aliunde pendent, absoluta vocari ¹⁾. Quorum usus apud Graecos latissime patens ad omnes fere casus pertinet. Omnium vero frequentissimus quum apud alios, tum apud Polyaeum est genitivus absolutus. Exemplis non opus est. Notandi autem videntur genitivi participiorum non addito subjecto absolute positi, ut II, 1, 14: ὥς ἀγνοοῦντος. II, 10, 2: διεξιόντος. II, 26: δεξαμένων. III, 9, 26: μή φιλοτιμηθέντων. ib. 27: ἄραντος. 34: προθυμουμένων. 36: διεσκεδασμένων. 38: προσορμιζομένων. IV, 6, 19: ἐπικηρουκενομένων. In his aliisque, quae praeter-

¹⁾ Tenendum est casus obliquos, utpote quibus res significantur aliunde nexae, non vere esse absolutos. Merito hoc nomine in nuncupantur nominativi, qui, ut δέον, τυχόν, ἐξόν, δόξαν rem exprimunt, quae tota in se ipsa posita est causamque continet aliarum. Reliquis, qui absoluti vocantur, casibus conditio quaedam notatur rei summae accedens, quae agentis loquentisve animo obversatur.

mitto, nomen ex praegressis repetendum est. Vid. Matth. §. 563. Bernh. p. 481. Simile est, quod legitur II, 14, 1, *μηνυθέντος*, de quo vid. Herm. ad Vig. p. 774. Dorv. ad Char. p. 308. 354. Duker. ad Thuc. VIII, 6. Ast. ad Plat. Legg. p. 287¹⁾.

Pergimus ad accusativos absolutos, de quibus recte sentire mihi videntur ii grammatici, qui accusativos e *νομίζων*, *λέγων* similive quodam participio cogitatione substituendo pendere censent. Vid. Herm. ad Vig. p. 767. Matth. §. 568. 3. Bernhardt p. 134 seq. Kuehner. §. 673. cf. Zeune ad Vig. p. 328 seq. Fisch. l. c. III. a. p. 387. Rem duobus exemplis absolvam. Vide II, 1, 1. *Ἀγησίλαος ἀπέτρεψεν (Λάκωνας), ὥς μᾶλλον εἰρήνης ἐπιθυμήσοντας (Ἀκαρνᾶνας)*. Intellige, quod ex sequente *ἔφη* facillime intelligitur, *λέγων*. II, 10, 1: *οἱ Τερριναῖοι ὑπόπτως ἔσχον τοῦ συντάγματος, ὥς δὴ σφῶν αὐτῶν ὄντας τινὰς προδότες*. Quo in loco cogitatione substitue *νομίζοντες*, quod in *ὑπόπτως ἔσχον* continetur. Etenim qui de aliqua re suspicionem habet, is versatur in cogitatione aliqua atque opinione. Hac de re satis²⁾.

¹⁾ Pariter Latini usi sunt non solum participiis, ut comperto, explorato, desperato, errato, sed etiam adjectivis, ut periculoso Tacit. Ann. I, 6. libero ib. III, 60. haud dubio Liv. XXXIII, 17. incerto ib. c. 36.

²⁾ Haud rari sunt apud Graecos alii loci, in quibus ejusmodi participium non tam antecedente vel sequente aliquo verbo cognatae significationis continetur, quam praemissa ὥς particula leviter significatur. Affero, ut exemplo utar, hoc Polyaeum III, 10, 3: *ὁ Τιμόθεος οὐκ ἀνέμεινεν, ὥς τοὺς μέλλοντας προθύμως μαχεῖσθαι τοῖς πολεμίοις ἔχων ἅπαντας· τοὺς δὲ βραδέως ἐξιόντας ἀρχήστους ἀνγενέσθαι καὶ παρόντας*. Participio ὥς particulam consociatam habenti

Quam brevissime dixi de accusativis absolutis. Fusius dicendum est de nominativis absolute positis. Quorum alii re vera ad anacoluthiam pertinent, alii prima specie videntur pertinere. Illius modi haec exempla pono: II, 3, 13: οἱ δὲ (στρατιῶται) αὖ κατὰ μέσον πεδίον ὄντες, ὅποτε δ' καπνὸς μετὰ τῆς ὁμίχλης διεσκεδάσθη, οἱ Θεσσαλοὶ τῆς διαβάσεως τῶν πολεμίων ἤσθοντο. Quo loco scriptor interjecta sententia ὅποτε — διεσκεδάσθη ab inchoata structura abductus in aliam sermonis formam incidit. Ex mutata structura etiam hoc anacoluthon explicandum est: III, 9, 59: ταῦτα μηνύσαντες (ἄνδρες ἔμπειροι τῆς Περσίδος γλώττης) οἱ στρατιῶται διέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν. Similia habent Viger. p. 348. Fisch. III. a. p. 393 seq. Matth. §. 562. Kuehner. §. 677. Vid. etiam Ast. ad Plat. Legg. p. 145. Poppon. ad Xen. Cyr. pp. 334 et 390. Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 236. Schaef. ad Eur. Orest. p. 127 seq. Siebel. ad Pausan. I. p. 85. Hemsterh. et Lehmann. ad Lucian. III. p. 428 seq. Boissonade ad Nic. p. 97.

Supersunt alii nominativi absoluti, de quibus sic fere sentio. Fit saepius ut participii subjectum nec plane idem sit, quod verbi primarii, nec prorsus aliud. Vertitur enim res in eo, utrum grammatica ratio, an loci sententia spectetur. Grammaticam rationem si spectas, quum alio vocabulo participii subjectum, alio subjectum verbi primarii exprimatur, participii aliud subjectum est, ac verbi finiti. Sin autem sententia respicitur, quum alterum subjectum altero sic contineatur, ut illud aut hujus, aut hoc illius

infinitivus cum accusativo hic adjungitur ex tali quodam participio nexus, quale intelligi vult illud ὥς cogitationem in universum indicans.

pars sit atque, ut ita dicam, accuratior definitio, subjecta haud plane diversa sunt. Differt enim alterum ab altero nomine, non re. Cujusmodi nominativi absoluti proxime accedunt ad notum illum Graecismum, quo in partitionibus res tota eodem, quo partes, casu profertur. Quam rem relinquo, ne maiorem operam subeam, quam causa requirit, aliis accuratius illustrandam dictumque illud animo complexus Senecae (ep. VI.), qui longum iter, ait, esse per praecepta, breve et efficax per exempla, duo afferam ex Polyaeo hujus generis exempla, quae rem planam faciant. Unum est III, 9, 52: *ταῦτα ὁρῶντες οἱ πολέμιοι, κατὰ ζῆλον τῶν πολεμίων, οἱ μὲν στρατιῶται θαθύμως ἔξω τοῦ στρατοπέδου βαδίζοντες ἐσχόλαζον· οἱ δὲ οἰκέται ταῖς ἀναγκαίαις ὑπηρεσίαις παρέμενον*. Quo in loco subjectum participii et verbi primarii subjectum hanc inter se rationem habent, ut per *στρατιῶται* et *οἰκέται* partes significantur, ex quibus constat totum illud, quod participii subjecto continetur. Alterum exemplum est VIII, 17: *ἐκάστη τοίνυν πόλις καιρὸν οὐκ ἔχουσα πρὸς τὰς πλησίον πόλεις διαπέμψασθαι, φοβούμενοι δὲ ἕκαστοι μὴ τῶν ἄλλων ὑπακουσάντων αὐτοῖς μόνοι μὴ πεισθέντες ἐξανδραποδισθῶσιν, οὕτως¹⁾ ὁμοῦ πάντες Ἰβηρες τὰ τείχη κατέσκαψαν ἡμέρᾳ μιᾷ*. Qui locus a priore eo dumtaxat diversus est, quod hic praemissae sunt partes, illic, quod facta partium summa efficitur, totum. Ipsa subjecta etiam h. l. ita sese attingunt, ut alterum fere idem sit, quod alterum. Nam qui singulas per Hispaniam urbes habitare

¹⁾ De οὕτως ad apodosin adjecto, quo rerum, quae proxime commemoratae sunt, summa comprehenditur, vid. Matth. §. 565. Cf. Xen. Cyr. I, 6, 15. V, 2, 6. 4, 24. VII, 5, 71.

dicuntur, iidem conjuncti ipsi sunt omnes Hispani, de quibus Polyaeus narrat. Haec hactenus. Vide de hac re Matth. §. 562. Kuehner. §. 678. not. 2. Haase ad Xen. de rep. Lac. pp. 141 et 163. Poppon. ad Xen. Cyr. I, 4, 17, IV, 5, 37.

Antequam ad aliam rem transeamus, paucis dicendum est de omisso ὦν participio, de quo nihildum supra memoravimus. Paucis exemplis rem absolvam. Omissum est ὦν adjectivo addendum, quod praecedenti nomini accuratius definiendo inservit, quemadmodum I, 40, 5: τῇ πόλει — κενῇ καὶ οὐδενὸς εἰργοντος. IV, 2, 7: γινώσκων τοὺς Ἀθηναίους ὄξεῖς καὶ ἀγυμνάστους. prooem. I: ὥς δεινόν. Alia exempla, quae adscribere longum est, reperiuntur his in locis: I, 40, 9. 47, 2. II, 1, 14. 10, 4. III, 1, 1. 4, 1. 9. 44. 49. IV, 2, 5. 3, 4. 3, 31. 32. 6, 1. 6. 11. 16. 17. 19. 7, 12. 8, 5. V, 1, 2. 2, 12. 11. 14. 33, 5. 40. 41. 44, 3. 51. prooem. VII. 11, 4. 22. 23, 2. 27, 1. 45, 1. VIII, 10, 1. 23, 25. 26. 31. 43. 58. 66¹⁾. Neque tamen ubique neglectum participium est. Vide exempl. c. II, 3, 10: πόλιν ἐρήμην οὔσαν. III, 10, 8: ὥς ἐπιθρησόμενος αὐτοῖς ὀλίγοις οὔσι καὶ ἀτάκτοις. Conf. V, 6. 34. 44, 5. VI, 1, 1. VII, 8, 2. VIII, 38. 43. Vide de hac re Matth. p. 1322 quosque laudat. cf. p. 1276. Bernh. p. 474.

Quibus pertractatis pauca faciam verba de subjecto et praedicato simplici enunciato comprehensis. Ac primum observandum est, Polyaeum neutri plurali ubique verbum

¹⁾ Similia habet Thucydides, ut I, 49: τὰς σκηνὰς ἐρήμους. VI, 37: ταῖς νανσοὶ κούραις.

singularis numeri junxisse, non solum ubi de rebus inanimatis, sed etiam ubi de animantibus sermo est, ut IV, 19: τὰ μὲν (αἰπόλια, συμφόρβια, βουκόλια) ἐλαυνόμενα κονιορτὸν ἀνέστησε. VIII, 26: ἄς (ὁδοὺς) οὐδὲ θηρία διῆλθε. Similia exempla a veteribus petita vid. ap. Herm. ad Vig. p. 738. Conf. Lucian. Tox. 17: ἄμφω λέγεται ad hoc Polyaen. I, 48, 4 ἄμφω δὲ ἐσώθη. De qua structura vid. Bernh. p. 421. not. Matth. §. 304 et 436. Kuehner. §. 424. Ad constructiones, quas κατὰ τὸ σημαίνόμενον factas dicunt, spectat verbum plurale nomini colectivo singularis numeri junctum ¹⁾. Cujus generis haec exempla Polyaenus habet: VI, 1: τὸ πλῆθος ἡγανάκτησαν καὶ — ἐπεισηφίσαντο. VIII, 46: τὸ πλῆθος τῶν Ἀκαρνάων μαθόντες ²⁾ τὰ πεπραγμένα οἰκτείρουσιν. IV, 3, 6: μοῖρα Περσῶν οὐκ ὀλίγη περιελθόντες τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων διήρπαζον ³⁾. Alibi verbum singularis numeri nomini colectivo adjunctum est, ut IV, 9, 6: ἐπεὶ δὲ πολὺ πλῆθος συνῆλθεν ἱππέων καὶ πεζῶν. Cf. VIII, 48:

¹⁾ Vid. de hoc usu Matth. §. 302. Wytttenbach. ad Julian. Oratt. p. 192. Jacobs. ad Achill. Tat. p. 446. Krueger. ad Dion. Hal. p. 234. Poppon. ad Thuc. III, 1. p. 529 seq. Ellendt. ad Arrian. Alex. I, 105. Sic etiam Latini, ut Caes. B. G. II, 6: multitudo lapides conjicerent.

²⁾ De participio induto genere genitivi, qui subjecto enunciati appositus est, vid. Matth. p. 977. cf. p. 736. Rost. p. 472 seq.

³⁾ Alienum est, quod Kronbiegelius l. c. p. 18 memorat exemplum: III, 9, 3: οἱ δὲ συνέφευγον εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ πλῆθος ἡθροίζοντο. Subjectum ἡθροίζοντο verbi est illud antecedens οἱ δὲ et τὸ πλῆθος fere appositionis partes tuetur, qua actionis effectus significatur. Mecum facientem habeo Vultejum, qui locum sic expressit: Quibus in forum concurrentibus et in magnam multitudinem conglobatis.

τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν συνδεδραμηκότος. A verbo singularis numeri procedente oratione ad verbum plurale transitus fit hoc in loco: I, 1, 2: ἐν τούτοις ἡ στρατιὰ διαιωμένη τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ βαρβάροις ἐξαίφνης ἐπεφαίνετο καὶ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ ὑπερδεξίων ἀκοντίζοντες τοὺς πολεμίους ῥαδίως ἐτρέποντο¹⁾).

Jam ita delapsus in enunciata composita alia quaedam proponam exempla, quae quamvis non hujus loci esse videantur, tamen hoc ipso loco commemoranda duco propterea quod similis eorum ratio est, atque illorum, quae proxime sunt notata. Vide haec: I, 2: ἐσήμανε (ὁ Πάν) τῇ Διονυσιακῇ στρατιᾷ ἀλαλάξαι μέγιστον. Οἱ μὲν ἠλάλαξαν. Intellige e στρατιᾷ cognatum στρατιῶται nomen. II, 1, 12: Ἀγησίλαος ἐπόρθει τὴν Θηβαΐδα. Οἱ δὲ κατέλαβον. Quivis videt e Θηβαΐδα intelligendos esse ipsos Thebanos. Quibus addo hoc: II, 1, 5: πρὸς οὓς μὲν τὸν ἀγῶνα ἔχομεν, εἰσὶν οὗτοι. Quo loco scriptor paulo ante locutus de imbecillis Persarum corporibus, quae Agesilaus militibus ostendit, ut barbarorum metum abjicerent, mutata orationis forma, quae ad Persarum corpora referre debebat, ad ipsos retulit Persas. Vide de tota re Matth. §. 435. Kuehner. §. 419. Bernh. p. 294²⁾. Transimus ad alia. Quum talibus formulis, quales sunt ἄλλος ἄλλοθεν, ἄλλος ἄλλο, pluralis notio contineatur, Graeci iis plerumque pluralis numeri verbum adjunxerunt. Cujus rei exempla vid. ap. Matth. §. 302. Nec tamen desunt loci, in quibus verbum

¹⁾ Similiter etiam alii, ut Arrian. Alex. I, 10, 5.

²⁾ In hac quoque re, uti saepius, Latini cum Graecis conveniunt. Vid. exempl. c. Caes. B. G. II, 23: duae legiones — congressi. Cf. ib. c. 11.

singularis numeri invenitur. Vide exempl. gr. Xen. Anab. II, 1, 15: οὗτοι μὲν — ἄλλος ἄλλα λέγει. Similiter scripsit Polyaeus I, 45, 2: οἱ δὲ ἄλλος ἄλλο τι ἔδρα γυμνοὶ πάντες, ubi γυμνοὶ πάντες simul ad verba praegressa ὧν οἱ μὲν ἀνεπαύοντο pertinere statuo, Vid. Bernh. p. 420. Ne quem verbum singularis numeri offendat, quod legitur I, 30, 5: οἱ δ' ἑκατὸν ἄνδρες ἕκαστος μίαν τριήρη κατέστησε, simile exemplum affero, quod exstat in Platonis Civit. I, 346. D: καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι οὕτω τὸ αὐτῆς ἑκάστη ἔργον ἐργάζεται καὶ ὠφελεῖ ἐκεῖνο κ. τ. λ. Plura id genus exempla habet Matthiaeus l. c. Longe diversa est hujus loci ratio: VIII, 64: αἱ δὲ γυναῖκες ἑκάστη ξίφος ἐν τῷ κόλπῳ κομίζουσα παρὰ τὸν αὐτῆς ἄνδρα πᾶσαι καθιζάνουσιν. Namque hoc loco ἑκάστη tanquam appositionis instar est. Restat, ut memoretur hic locus: II, 31, 4: Ἀριστομένης — μετὰ ἐνὸς φίλου λευκῶν ἵππων ἐπέβησαν ἄμφω καὶ — περιεθρηκάτην, ubi noli in variato numero offendere. Nam optimi quique scriptores ad eundem modum locuti reperiuntur. Exempla ejus rei vid. ap. Matth. §. 301.

Hic absolutis videamus de praepositionibus. Praepositiones quum tanquam adjutrices atque interpretes sint casuum obliquorum, non possunt non cum eorum natura et vi convenire. Et quum casus nequeant confundi nisi corrupta sententiae integritate, praepositiones diversis atque contrariis significationibus praeditas non posse vices suas inter se permutare liquet. At vero fuerunt, qui Graecos ἀπὸ et ἐκ pro ἐν aliave praepositione quietem in loco indicante posuisse arbitrarentur. Quae est falsa opinio. Genitivus ἀπὸ vel ἐκ adjunctum habens ubique significat id, unde aliquid vel re vera proficiscitur vel

proficisci cogitatur, nec unquam Graeci locorum rationes ita permutarunt, ut motum indicarent, ubi quies erat denotanda. Sed ubi simul et quies et qui impulsione quadam ex ea oritur, motus significari debebant, factum est saepius, ut scriptores solum motum indicarent quietis antegressae notionem inde intelligendam relinquentes. Quod sine ullo perspicuitatis damno factum esse haec Polyaei exempla declarant: II, 24: οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τενέδου — ἐπειρῶντο — πλεῖν. Quod si plene exprimas, hoc dicitur: οἱ δὲ ἐν τῇ Τενέδῳ ἀπὸ τῆς Τενέδου — ἐπειρῶντο πλεῖν. Sed quis est, cui tam verbosa tamque molesta dicendi ratio placeat. Pariter se habent hi loci: III, 11, 9: οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξέδραμον κωλύσοντες ἀποβῆναι τοὺς ἐκ τῶν νεῶν· οἱ δὲ ἐκ τῆς ἐνέδρας πελτασταὶ ὀπισθεν ἐπιφανέντες κ. τ. λ. ib. 10: οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐκβοήθησαντες κ. τ. λ. ib. 12: οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεξελθόντες. Sine dubio ii, qui ex urbe egressi esse dicuntur, in urbe fuerunt nec minus evidens est scutatos, qui subito ex insidiis consurrexerunt, in insidiis latuisse. Nemo nimirum loco excedere potest, nisi ibi versatus. Ex quo intelligitur, prudenter Graecos duas notiones sic comprehendisse. Vide de hac re Matth. §. 596. Bernh. p. 205. Poppon. ad Thuc. I. p. 176. Schaef. ad Demosth. IV. p. 119. Herm. ad Soph. Electr. 135. Ast. ad Theophr. Char. p. 61.

Sequitur, ut nonnullos locos afferam, in quibus Blumio l. c. p. 51. genitivus ἀπὸς adjunctum habens pro genitivo partitivo positus videtur. Loci hi sunt: I, 48, 4: τοὺς ἀρίστους ἀπὸ τῶν πληρωμάτων ἐρέτας ἐμβιβάσας¹⁾. II, 11:

¹⁾ Similis locus II, 5, 2. corruptus est.

ἀπὸ τούτων ἐννέα λαβών. III, 10, 11: βουλόμενος ἀπὸ τούτων πέντε προπέμψαι. III, 11, 10: Χαβρίας ἀπὸ τῶν πελταστῶν δέκα τοὺς δρομικωτάτους ἐφ' ἐκάστην ναῦν παρεβιβάσατο. VI, 1, 2: ἀφ' ὧν δύο καὶ τρεῖς αὐτῷ συνεισέπεσον. In quibus locis omnibus praepositionem omittendam fuisse Blumius censet. Sed vide Thuc. I, 110: ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν. I, 116: Περι- κλῆς λαβὼν ἐξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν. VII, 87: ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἶκον ἀπενόστησαν. Aristoph. in Pac. 835: ἀπὸ τούτων τινές. Eur. Suppl. 899: πολλοὺς ἐραστὰς καὶ ἀπὸ θηλειῶν ὅσας. Theocr. XVI, 87: ἀριθματοὺς ἀπὸ πολλῶν. Isocr. Antid. 205: τούτους τεχνικωτάτους εἶναι νομίζομεν ἀπὸ πασῶν τῶν τεχνῶν. Arrian. Anab. VI, 25, 3: ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν. Xen. Hell. V, 1, 11: ἀπὸ τῶν πληρωμάτων —, ὅσοι ἐλεύθεροι εἶεν¹). Quibus testimoniis praepositio satis defenditur neque est, quare Polyaeus in vituperationem adducatur. Namque ἀπὸ in locis allatis omitti sane potuit, non debuit. Auctoritatis momenta etiam haec habent: I, 39, 4: τῷ κήρυκι τῷ ἀπὸ Νικίου. IV, 6, 4: ἐξέφυγε τοὺς ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν λίθους. Conf. Xen. Hell. V, 1, 33: οἱ ἀπὸ τῶν πολεμίων πρέσβεις. Thuc. II, 92: ἡ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθεια. Ad. I, 39, 4: τῇ διὰ τοῦ κήρυκος ἀπάτῃ vid. Matth. §. 580. Bernh. p. 235 seq., qui similia habent. Addo III, 9, 28: ἡ παρὰ στρατηγοῦ ἀρετή. V, 11: διὰ τὴν παρὰ τῶν ἀρχομένων εὐνοίαν. Conf. Xen. Cyr. II, 4, 21: τὸ παρὰ Κναξάρου

¹) Conf. Caes. B. G. II, 25: nonnullos ab novissimis desertos proelio excedere. ibid. scuto ab novissimis uni militi detracto.

στράτευμα. Memorab. I, 3, 4: ἡ παρὰ τῶν θεῶν συμβουλία. Vid. Bernh. p. 256. Jacobs. ad Athen. p. 321 seq. ad Anthol. Pal. I, 1. p. 159. Schaef. ad Soph. Aj. p. 228. Ellendt. ad Arrian. Alex. I. p. 329. Qui loci probant Polyænum vitio vacare, in quo fuisse novimus scriptores aetate posteriores, qui nonnunquam praepositionibus usi sunt, ubi solis casibus locus erat. Revertimur ad ἀπό, quod recentiores pro ὑπό verbis passivis persaepe junxisse perhibentur. Quamquam in tantillo scripturae discrimine anceps est discernere, quid scriptorum arbitrio, quid librarium negligentiae assignandum sit. Vide de hac re Bast. ad Greg. Cor. ed. Schaefer. p. 794. 823. Schaefer. Melet. p. 22., 83 seq. Schweigh. Lexic. Polyb. p. 69. Eandem dubitationem afferunt aliquot Polyæni loci, in quibus Corayus pro ἀπό, quod reliqui libri tuentur, ὑπό dedit. Loci hi sunt: VI, 1, 2: ἀπαιτούμενος ἀπὸ τῶν μισθοφόρων ἀργύριον. VIII, 50: θεραπευομένην ἀπὸ τούτων. ibid. μεταπεμφθεὶς ἀπ' αὐτῶν. VIII, 58: φυλαττόμενον ἀπὸ μισθοφόρων. Vid. etiam Matth. §. 573. Bernh. p. 223 seq. Kuehner. §. 595. Cf. Poppon. ad Thuc. III, 1. p. 158. Invenitur etiam ἐκ cum verbo passivo conjunctum VII, 24: τὸ πιστευθῆν ἐκ βασιλέως χωρίον. Ita etiam Xenophon in Anab. I, 1, 6: πόλεις ἐκ βασιλέως δεδομέναι. Ad quem locum vid. Krueger. Cf. Antiphont. Or. II, init. Polyb. XV, 4. 7. Plura id genus exempla Herodotus et tragici habent. Vid. Valck. ad Herod. VII, 175. cf. Wesseling. ad Herod. II, 148. Matth. §. 574. Bernh. p. 228. Kuehner. §. 599. Insignior quidam ἀπό praepositionis usus, qui recentioribus Graecis cum Latinis communis est, comparet in his: III, 11, 15: οἱ δὲ Λάκωνες

ἀπὸ πέντε σταδίων ἀντεστρατοπέδενσαν. IV, 3, 27: Ἀλέξανδρος ἀπὸ τριάκοντα σταδίων χάρακα ἐβάλετο. IV, 18: ἐκέλευσε τοὺς στρατιώτας ἀπὸ σταδίων ὀκτὼ ἢ δέκα ἕκτινος βαθείας φάραγγος ἀνακομίζοντας χοῦν καταβάλλειν. Quae quomodo explicanda sint, subtiliter exponit Schneiderus ad Caes. B. G. II, 7.¹⁾ ab milibus passuum minus duobus castra posuerunt. Ita etiam Strabo XV. p. 715: καταλαβεῖν ἄνδρας πεντεκαίδεκα ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς πόλεως. Plut. Philop. 4: ἦν ἀγρὸς αὐτῷ καλὸς ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς πόλεως. Cf. Joseph. Antt. VIII, 13, 9. Vide Matth. §. 573. Schaefer. ad Long. p. 328 seq.

Videamus nunc de aliis praepositionibus. Memorabilis est πρό praepositionis usus hoc in loco: VII, 10: Οἰβάρης — ἤγαγεν αὐτοῦ τὸν ἵππον πρὸ μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸ προκείμενον χωρίον. Debebat vero Polyaeus proprie sic dicere: μιᾶ ἡμέρᾳ πρὸ τῆς προθεσμίας. Sed eandem loquendi rationem, quae ex lingua latina in graecam transiisse videtur, etiam alii secuti sunt, ut Plutarch. VII. Sap. Conv. p. 147. E. πρὸ ἐνιαυτοῦ. Amat. Narr. p. 774. D. πρὸ μιᾶς ἡμέρας. Quem usum etiam latius patere haec exempla declarant: Aelian. Anim. XI, 19: πρὸ πέντε ἡμερῶν τοῦ ἀφανισθῆναι τὴν Ἑλίκην, i. e. πέντε ἡμέραις πρὸ τοῦ ἀφανισθῆναι. Strabo II. p. 130. A. πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερυνῆς τροπῆς. Conf. Xen. Ephes. III, 3. Geopon. XII, 31, 1. Achill. Tat. VII, 14., ad quem

¹⁾ Cf. Caes. B. G. II, 30. IV, 22. V, 32. VI, 7. B. C. I, 65. Liv. XXIV, 46: Fabius quum a mille fere passibus castra posuisset. Vide de hac re Krbs. gr. §. 304. Rmsh. §. 146 et 396. Ang. Gtf. II. §. 382. n. 3. Zumpt. §. 396.

locum vid. Jacobs. Vid. etiam Matth. §. 380. not. 7. Bernh. p. 232. Schaefer. ad Long. p. 329. ad Lamb. B. p. 174. 553 seq.

Pergimus ad ἐπὶ, quod cum genitivo constructum et quietem et motum significare constat. Prioris generis locutionibus, quae omnium scriptorum usu frequentatae sunt, silentio transmissis unum pono exemplum, quod insolentius videtur: II, 1, 5: Ἀγησίλαος ἐπὶ τῆς Ἀσίας τοὺς στρατιώτας ἐπεισε καταφρονεῖν τῶν βαρβάρων. Neque enim in hunc locum illud Hermannianum, (ad. Vig. p. 857) ἐπὶ cum nominibus regionum genitivo casu de oppidis ad ipsos regionum fines sitis usurpari, neque ea cadunt, quae Haasius ad Xen. de rep. Lac. p. 261 et in lucubratt. Thuc. p. 63 seq. observavit. Aptae vero sunt, quae Haasius proposuit, exempla ad probanda haec: I, 5: ἐπὶ τῆς σκηνῆς. V, 3, 2: ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας. VII, 36: ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς. Sed quo firmetur illud ἐπὶ τῆς Ἀσίας, nullum unum inveni exemplum. Videtur autem ἐπὶ hoc in loco eadem ratione usurpatum esse, qua Latini apud usurpant, ubi regionem indicant latiore termino ¹⁾. Frequentissime ἐπὶ praepositione et veteres, imprimis historici, et recentiores de motu usi sunt. Sic Polyaeus I, 30, 7: ἐκομίζετο τὴν ἐπὶ Ἰωνίας. I, 39, 5: ἐξιέναι τὴν ἐπὶ Κατάνης; sed VII, 14, 2: διὰ τῆς ἐπὶ Σάρδεϊς ὁδοῦ. De discrimine genitivi et accusativi vid. Herm. ad Eur. Alcest. p. 85. Est etiam

¹⁾ Vid. exempl. c. Tacit. Ann. VI, 32: apud Syriam. ibid. apud Orientem. XIV, 26: quod diu obses apud urbem fuerat. XV, 52: apud urbem, in illa invisa et spoliis civium exstructa domo. XVI, 15: civicam coronam apud Britanniam meritis. Hist. I, 49: apud Germanias. Vide ib. Walther.

ut ἐπὶ cum genitivo constructum tempus significet, sed id in universum tantum. Ita legitur III, 10, 13: ἐπὶ τοῦ παρόντος. De quo usu vide Bernh. p. 247. Matth. §. 584. Bremi. ad Demosth. p. 165. Schweigh. Lexic. Herod. I. p. 243. Sturz. Lexic. ad Dion. Cass. p. 148. Pro ἐπὶ δὲ τῆς ὑστεραίας, quocum confer Lucian. D. Mort. XI, 2: τεθνᾶσιν ἐπὶ μιᾷς ἡμέρας, Corayus dedit V, 3, 8: ἐπεὶ δὲ τῆς ὑστεραίας. Plura illiusmodi exempla habet Winer. l. c. p. 360.

Sequitur, ut attingam διὰ, quod legitur IV, 3, 30: ἄλλην πόλιν διὰ τῆς Ἰνδίας ἐλὼν, ubi Corayus praepositionem ut suspectam asteriscis inclusit. Quod si cum causa factum esse statuas, locus nihil habet negotii. Neque vero res ita certa et confessa est. Equidem sentio διὰ h. l. eadem significatione usurpatum esse, qua Latini per usurpant, ut Tacit. Ann. IV, 55: et ducum e nominibus indita vocabula, illis per Asiam, his in Italia. id. ib. XII, 60. alias per provincias et in urbe. XV, 45: enimvero per Asiam atque Achaïam non dona tantum sed simulacra numinum abripiebantur. Quae sententia si minus placeat, substitue aliquod verbum eundi significationem habens. Quod quum tale verbum addideris, διὰ nihil habebit offensionis.

Leviter transeo ἕως praepositionis vi praeditum I, 43, 2: ἕως ὄρθρου. II, 2, 9: ἕως τῶν ὀρυγμάτων. Qui usus recentiorum est. Conf. Diod. Sic. I, 27: ἕως ὠκεανοῦ. Vid. Fisch. III. b. p. 75. Bernh. p. 233.

Venimus jam ad praepositiones cum dativo constructas. Legitur VIII, 25, 2: ἀμφὶ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Θύμβριδος. Quod licet non abhorreat a grammatica ra-

tione, tamen alienum est Atticis solutae orationis scriptoribus, qui *περί* praetulerunt. Vid. Fisch. III. b. p. 215. Matth. §. 583. Kuehner. p. 215.

Pergimus ad *ὑπό* cum dativo constructum: VIII, 18, 2: *ὁ δὲ ὑπὸ συνθήματι τὸ σπράτευμα συλλέξας*, ubi *ὑπό* idem fere valet, quod in formulis *ὑπ' αὐλῶ*, *ὑπὸ βαρβίτῳ*, *ὑπὸ σάλπιγγι*, *ὑπὸ κήρυκι*, de quibus vid. Vig. p. 670. Fisch. III. b. p. 280. Matth. §. 593. Bernh. p. 266. Observandum autem hoc est, genitivum cum *ὑπό* hac significatione conjunctum apud prosae orationis scriptores dativo frequentiore esse. Vid. Bernh. l. c.

Denique dicendum est de praepositionibus cum accusativo constructis. Rarior videtur *ἐπὶ* praepositionis usus hoc loco: VIII, 17: *ὁ δὲ προσέταξον αὐτοῖς ἀγαγεῖν ὄμηρα ἐπὶ ὥραν ὠρισμένην*. Constat vero, *ἐπὶ* cum accusativo consociatum nonnunquam temporis spatium significare, ut in Hom. II. II, 299: *ἐπὶ χρόνον*, aliquamdiu, apud Thuc. II, 35: *ἐπὶ δύο ἡμέρας*, per biduum, in Xen. Cyr. VI, 2, 34: *ἐφ' ἡμέραν*, in diem. Cf. Thuc. IV, 69. Herod. I, 32. VI, 101. Vid. Zeune ad Vig. p. 627. Matth. §. 586. Bernh. p. 252. Quas significationes nostro loco alienas esse apparet, nec fugit Vultejum, qui verba recte ad hunc modum expressit: ad definitum tempus. Pariter Cic. Att. XVI, 6: ad diem solvere. Dubito autem, num Graeci similia habeant. Equidem non memini, me unquam tale quidquam legere.

His nonnulla addo de *οἱ ἀμφί* s. *περί τινά* formula observanda. Ac veteres quidem hac formula ubique sic utuntur, ut simul comites sociosve intelligant; recentiores haud ita raro sic, ut eum solum intelligi velint, quem

diserte nominant. Denique eadem locutione soli comites vel socii significantur excluso eo, qui nominatim appellatur. Vid. de hac re Matth. §. 583. Zeune ad Vig. p. 7. Herm. ad eundem p. 700. Cf. Bernh. p. 263. Schweigh. Lexic. Polyb. p. 463. Quibus praemissis illius formulae exempla, quae apud Polyaeum exstant, spectanda proponam. Sunt vero haec: I, 5: οἱ ἀμφὶ Δημοφῶντα. I, 9: οἱ ἀμφὶ Τήμενον. I, 40, 9: οἱ περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ibid. οἱ περὶ τὸν Μίνδαρον. I, 47, 2: οἱ περὶ Θρασύλον. II, 4, 2: οἱ ἀμφὶ Πελοπίδαν. III, 4, 2: οἱ περὶ Φορμίωνα. III, 11, 2: οἱ περὶ Θεμιστοκλέα. VIII, 23, 9: οἱ ἀμφὶ τὸν Καίσαρα. In quibus locis omnibus simul et duces et comites copiaeve significantur. Duces enim quasi centrum esse cogitantur, quod comites ut circino circumductum cingant. Eodem pertinet hoc: VII, 10: οἱ περὶ Δαρεῖον ἑπτὰ σατράπαι, i. e. satrapae, quorum Darius ipse septimus erat, sive septem satrapae, quorum caput erat Darius. Nam cave credas scriptorem in notando satraparum numero lapsum esse. Praeter Darium solos sex satrapas de tollendis magis conjurasse, id quod notissimum est, Polyaeum vix aut omnino non potuit fugere. In qua sententia persevero, quamvis scriptor talis erroris coargui videatur hoc loco: VII, 11, 2: Δαρεῖος μέλλων τοῖς μάγοις νύκτωρ ἐπιτίθασθαι μετὰ τῶν ἑπτὰ Περσῶν. Nimirum locus allatus nihil probat. Res enim ita se habet. Οἱ ἑπτὰ Πέρσαι s. σατράπαι fere in proverbium venerant adeoque trita erat haec competitorum appellatio, ut etiam de numero Persarum non integro usurparetur. Pariter Xenophon in Hellenicis II, 4, 2 de triginta tyrannis loquitur, quum ex superioribus pateat, Critiam et Hippomachum, qui ex

illorum numero erant, jam esse occisos. Similiter etiam Latini triumvirorum, quinquevirorum, decemvirorum vocabulis de imminuto horum magistratuum numero persaepe utuntur. Eodemque modo dixit Petronius in Sat. 2: Pindarus novemque lyrici¹⁾. Verum haec hactenus.

Relinquitur, ut de ὥς dicam, quod grammatici ab Atticis frequenter de rebus animatis, rarissime de inanimatis usurpatum esse notant, ut ὥς Ἄβυδον Thuc. VIII, 103. ὥς τὴν Μίλητον ibid. c. 36. ὥς τὸν Πειραιᾶ Xen. Memorab. II, 7, 2. ὥς τὸ φρούρον Cyr. V, 3, 13. Sed in his de scriptura dubitatur. Vid. Poppon. ad Xen. Cyr. p. 310. Obs. critt. in Thuc. p. 222. Frequentiora sunt apud recentiores ejusmodi exempla, ut ὥς Ἐκβάτανα Arrian. Exp. III, 19. IV, 7. ὥς τὰς ὠκεανίτιδας νήσους Aelian. Nat. Anim. III, 23. ὥς τὴν πόλιν Heliodor. IX, 13. Polyaeus scripsit VIII, 29: ἔπεμψεν ὥς αὐτὸν, sed quod legitur VIII, 25, 3. ἤκεν ὥς Τυρρῶνην, minus constat, nam Corayus praebet Τυρρῶνους. Vid. Bernh. p. 215 et Matth. §. 578, quosque laudat.

Progredimur hinc ad adverbia locorum relationes significantia. Solent hujus generis adverbia a Graecis ita usurpari, ut cum verbis motum denotantibus adverbia jungantur, quibus commoratio in loco indicatur. Quod ubi fit, duae simul una eademque formula exprimuntur notiones. Significatur enim et motus in locum, et qui est motus finis, quies in isto loco, quo quis pervenit. Quem usum ab Homero ad poëtas et scriptores Atticos traditum recentiores receperunt immerita, credo, vituperatione ob eam

¹⁾ Ad quem locum vid. Burmann.

rem affecti ab iis, qui vitio dant recentioribus, quod a veteribus bene factum esse concedunt. A quibus vituperatoribus stat Corayus, adverbium loci a Polyaeno temere confusa esse in praef. p. 8 asseverans. Jam vero, ne iniqui Polyaeni iudices, neve creduli Corayi assensores esse videamur, quae id genus exempla reperiuntur, examinanda proponemus eaque, quae auctoritatis momenta habent, quantum poterimus, defendemus. Offendit autem Corayus in his: I, 46: *τοὺς δὲ στρατιώτας ἐκέλευσεν ἄλλον ἄλλαχοῦ σκεδασθέντας διπλᾶ καὶ τριπλᾶ πυρὰ ἀνακαῦσαι*. At vero quis est, quin videat in *σκεδασθέντας* simul inesse subsistendi notionem; id quod clarissime elucet e verbis sequentibus. Idem valet de his locis: I, 12. IV, 2, 21, quos locos Corayus silentio praeteriit. Praecipitur enim cogitatione commoratio in istis locis, quo milites missu ducis advenerunt. Sic a veteribus *πού* saepissime junctum est verbis motum significantibus, ut a Xenophonte in *Cyrop.* I, 2, 13. 16. 3, 3. in *Hier.* III, 2. IX, 7. Pariter *ὅπου* in *Aristoph. Acharn.* 198. *Xen. Cyr.* VI, 1, 14. VIII, 3, 23. Cf. *Aristot. H. An.* IX, 9. 364, *αὐτοῦ* *Aristoph. Av.* 662. alia alibi. Similibus veterum exemplis etiam hoc firmatur: III, 9, 42 *οἱ πολέμιοι πρὸς τὸν ἦχον ἄλλος ἄλλη διέθρον*, quod idem Corayus reprehendendum putavit. Conf. II, 1, 14. IV, 6, 3. V, 32, 1. VII, 6, 10. Qui loci omnes nullam omnino reprehensionem capiunt, nisi forte probissimos scriptores ad eundem modum locutos hac de re reprehendendos censes. Namque ita *Thuc.* VIII, 64, 1: *ἄλλους ἄλλη διέπεμπον*. *Herod.* III, 61. similiter sic: *κήρυκας τῇ τε ἄλλῃ διέπεμπε καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον*. IV, 114: *ἐπὶ Θήρην ἰοῦσαι οὔτε ἄλλη οὐδαμῇ*.

Frequentius ita recentiores, ut Polyb. X, 29: ἄλλη. Arrian. Anab. VII. p. 483: ὅπη ἄλλη. Auctoritatis momenta habet etiam ἐνταῦθα nota censoria a Corayo inustum hoc loco: II, 1, 14: οὐκ ἐνταῦθα — ὑμᾶς ἔταξα. Confer vero Plat. Gorg. p. 494. ἡ γὰρ ἐγὼ ἄγω ἐνταῦθα. Xen. Cyr. I, 4, 16: ἐνταῦθα ἐξελθεῖν. VII, 1, 34: ἐπεὶ μέντοι ἐνταῦθα ἦλθον. Anab. III, 4, 11: ἐνταῦθα καταφυγεῖν. Sic etiam ἔνθα Thuc. VI, 45: καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις. Jam satis superque allatum est exemplorum, ex quibus cognoscatur, Polyaenum immerita vituperatione affectum esse. Sed supersunt alii quidam loci, quos miror a Corayo praetermissos esse, ut II, 3, 14: πυκνὰς ποιεῖσθαι τὰς ἀναστροφὰς τῇδε κακεῖσε. Quocum confer Herod. II, 29: τῇ ἂν κελεύῃ, ἐκεῖσε στρατεύονται. Plat. Legg. II, 667: ὁ λόγος ὅπη φέρει, ταύτῃ πορευώμεθα. Phaedr. §. 30: οἷν ἐπόμεθα, ἢ ἂν ἄγητον. Veterum auctoritate probatur etiam ἐκεῖ IV, 2, 21: πέμψαντος (Φιλίππου) ἄλλας δυνάμεις ἐκεῖ. Conf. Thuc. III, 71: τοὺς ἐκεῖ καταπεφυγότες. Herod. VII, 147: καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλέομεν¹⁾. Sic saepissime recentiores, ut Arrian. Epict. III, 26. Vid. ind. ad Agath., Menandr., Malal.²⁾. Satis de his. Vide de ea re Fisch. III. a. p. 214. Bernh. p. 350. cf. p. 208. Lob. ad Phryn. p. 43 seq. Kuehner. §. 623. Zeune

¹⁾ Similia habent etiam Latini, ut Tacit. Ann. I, 22: responde, ubi cadaver abjeceris. Sueton. Ner. c. 48: abjecti in via cadaveris. Galb. c. 20: eo loco, ubi jussu Galbae animadversum in patronum suum fuerat, abjecit.

²⁾ Multum tamen hac in re a librariis peccatum esse praeter alios observavit Schaefer. ad Eur. Hec. 1062.

ad Vig. p. 445. Herm. ad eundem p. 788. ad Antig. 517. Stallb. ad Plat. Phileb. p. 128. ad Euthyphr. p. 95 seqq. Poppon. ad Thuc. I. p. 178. Buttm. ad Philoct. p. 107. Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 138 seq. Wurm. ad Dinarch. p. 35. Siebel. ad Pausan. VII, 4, 3. Hartung. Cas. p. 85 seqq.

Ad contrariam rationem spectat hoc Polyaeni: I, 40, 5: *εἴσω Κατάνης ἀνλίζεσθαι*. Quem dicendi modum per multis exemplis firmat Lobeckius ad Phryn. p. 128. cf. p. 44. Cf. Soph. Antig. 489. Aj. 105. 235. El. 1103. O. R. 57. O. C. 18. Trach. 202. 867. Phil. 533. Similiter *εἰς* cum verbis quietem indicantibus junctum reperitur, ut in Soph. Aj. 80: *ἐς δόμους μένειν*, ad quem locum vid. Herm., Xen. Cyr. I, 2, 4: *νόμῳ εἰς τὰς ἐαυτῶν χώρας ἕκαστοι τούτων πάρεσιν*. Aelian. V. H. VII, 8: *Ἡφαιστίων εἰς Ἐκβάτανα ἀπέθανε*. Diod. Sic. V, 84: *διατρίβων εἰς τὰς νήσους*. Quae omnia ad breviloquentiam spectant, qua motus ante facti notio verbo quietem significante comprehenditur. Vide de hac re Heind. ad Plat. Protag. p. 467. Schaefer. ad Demosth. Mid. p. 175. Valck. ad Herod. VIII, 71. Schweigh. Lexic. Herod. I. p. 282. Poppon. ad Thuc. III, 1. p. 695. Siebel. ad Pausan. VII, 10, 4¹⁾. Pariter explicandum est hoc: V, 44, 3: *ἐντανθοῖ γενέσθαι*, quod non minus recte habet, quam quod ibidem legitur, *ἐκεῖ γενήσεσθαι*. Vid. Bernh. p. 348 seq. Wolf. Leptin. p. 324. Schaef. Long. p. 422. Herm. ad Vig. p. 788.

¹⁾ Ad eundem fere modum Latini locuti sunt, ut Cato R. R. 39, 2: in fornacem coquere. Plaut. Casin. II, 3, 26: ubi in lustra jacuisti. Cf. Pseud. I, 1, 121. Terent. Heaut. II, 2, 101. Petron. Sat. 36. Liv. XXXVII, 18. Plin. Ep. IV, 29.

Transimus ad particulas negantes, de quarum usu viri docti diuque in litteris versati multis locis adhuc inter se pugnant. Tacitas autem relinquamus discrepantes grammaticorum sententias jamque accedamus ad Polyaenum, qui quamquam in universum οὐ et μή particularum discrimen probe observavit, nonnunquam tamen a legitimo usu aberrasse invenitur. Saepissime enim recentiores μή ponebant, ubi veteres οὐ particula utebantur. In simili causa est Polyaenus, qui non raro participiis μή junxit, ubi veterum exemplo οὐ ponere debebat. Qui abusus a Demosthenis inde temporibus latius serpsit et progressus est. Vide de ea re Herm. ad Vig. p. 803 seq. Schaefer. ad Demosth. I. p. 529. III, pp. 289 et 395. ad Plut. II, p. 328. V, p. 6. cf. eundem ad Eur. Med. 811. Held. ad Plut. Timol. p. 457. Jacobs. ad Anthol. Pal. III. p. 244. Baehr. in Creuzer. Melett. III. p. 20.; de recentioribus imprimis Fritzsche quaestt. Lucian. p. 44. Ellendt. praef. ad Arrian. I. p. 24 seq. Nunc jam μή particulae perperam pro οὐ positae exempla ex Polyaeno afferam: I, 3, 5. μή θαρσύν. IV, 8, 4: μή θαρσύναντες, (sed VI, 2, 1. et VIII, 23, 4: οὐ θαρσύν. VII, 14, 4: οὐ θαρσύνσας). III, 9, 60: μή φέροντες (II, 5, 2: οὐ φέροντες. VIII, 63: οὐ φέρουσαι). In eodem verborum ambitu οὐ et μή legitur VIII, 10, 3: οἱ βάρβαροι — ἀντιλαμβάνουσιν τὴν αὐγὴν οὐ φέροντες (res simpliciter negatur), ὑπὸ τοῦ θάλλουτος ἰδρωῶτα πολὺν μετὰ ἄσθματος ἀφιέντες, τοὺς μὲν θυρεοὺς προεβάλλοντο πρὸ τῶν προσώπων, τὴν ἀκμὴν τοῦ ἡλίου μή φέροντες, ubi μή particulae usus ita fere explicandus videtur, ut participio causa significari statuatur, quam Polyaenus ex aliena mente pronunciet. Exemplis propositis haec adjicio:

II, 2, 6: μή φθάσας. II, 1, 26: μὴ δυνάμενος. Idem IV, 9, 4. V, 16, 5. VIII, 7, 1. (cf. II, 36 et V, 26: οὐ δυνάμενος). Accedunt III, 9, 62: μὴ βουλόμενοι (cf. II, 3, 10. et V, 29: οὐ βουλόμενος). IV, 6, 4: μὴ ἔχων. VII, 6, 7: μὴ μελλήσαντες. III, 9, 33: ἀφυλάκτοις καὶ μὴ προσδοκῶσιν. Idem III, 9, 61. IV, 2, 4. VI, 25. Alibi eodem fere sensu ἀπροσδοκήτως usurpatum reperitur, ut V, 18. VIII, 23, 28. Abhorret, opinor, ab antiquo loquendi usu μή etiam hoc loco: prooem. VII: νυνὶ γε μὴν μάλιστα, ὁπότε μὴ μόνον τὰ δίκαια τῆς εἰρήνης προτανεύεται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα τοῦ πολέμου διατάσσεται. Constat enim veteres ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε particulis tempus causamve indicantibus, quum quidem res et causas in facto positas significant, οὐ, non μὴ sequente indicativo jungere. Vid. Matth. §. 608. 5. b. Rost. p. 716. Sed recentiores ab antiqua loquendi consuetudine recedentes illis particulis sequente indicativo μὴ adungere consueverunt. Sic Philostr. Apoll. I, 41: σὺ δ' ἐπεὶ μηδενὸς δέη τῶν ἐμῶν, ἀλλὰ τούτοις γε συγχώρησον χρήματα παρ' ἐμοῦ λαβεῖν. VII, 16: ἐπεὶ μηδὲν χρηστὸν τοῦ εἶναι ἀπολαύουσι, θανάτου γλίσχονται. Ejus generis plura exempla vide apud Winerum l. c. p. 456. Antequam ad vocabula ex μὴ composita pergamus, mentio facienda est de hoc loco: VIII, 23, 16: Καῖσαρ — ἐξεβόησεν, „Εμὲ, ὃ συστρατιῶται, καταλιπόντες ταῖς χερσὶ τῶν πολεμίων, φεύγειν μὴ αἰδεῖσθε;“ Τὸν λόγον αἰδесθέντες οἱ φεύγοντες ἀνέστρεφον ἐπὶ τὴν μάχην. Solet vero μὴ in interrogatione cum indicativo constructum negationis expectationem facere; id quod in locum allatum non quadrare manifestum est. Doctissime autem Schneiderus ad

Plat. Civ. VIII, 552. E. de μή in interrogatione cum indicativo constructo exposuit; cuius ipsa verba adscribam. „Quoniam illud μή, inquit, saepe ita ponitur, ut rem quamvis incredibilem et talem, ut neganda videatur, nihilo minus credi ab interrogante et affirmandam potius, quam negandam existimari significet (omitto vero, quem vir doct. proposuit locum Euthyd. p. 291. A.) hac igitur re factum puto, ut etiam ubi res minime incredibilis esset, ad vim orationis augendam et animum auditoris advertendum dubitationis species pro simplici interrogatione assumeretur et μή pro ἄρα diceretur.“ His ita expositis μή in Polyaei loco satis defenditur neque est, quod praeterea addatur. Vide autem de hac re etiam Herm. ad Vig. p. 787. Bernh. p. 397. Heind. ad Plat. Protag. p. 312.

Sed restant alii loci, in quibus Polyaeus vocabulis ex μή compositis male usus est: V, 34: τότε ἐγνώσθη πολέμιος ὢν, ὅτε μηκέτι καταληφθῆναι οἷός τε ἦν. I, 17: μηδενὸς παραφυλάττοντος. II, 2, 9: μηδὲν προειδότες. V, 16, 3: μηδενὸς κωλίωντος. VI, 1, 1: μηδενὸς προγνόντος μήτε τῶν νικούντων, μήτε τῶν νικωμένων. VI, 1, 6: μηδὲν αὐτῷ διδόντα. VIII, 26: ἀνυπόδητος μηδὲ τὰς τρίχας ἀναπλεξαμένη. VIII, 44: μηδὲν ὑποπτεύσας. Confer. I, 40, 5: οὐδενὸς εἰργόντος. II, 1, 25: οὐδενὸς ἀντιστάντος. II, 3, 8: οὐδενὸς τῶν ζακόρων παρόντος. VIII, 63: οὐδεμιᾶς οὔσης συμφορᾶς. Haec sufficiant. Relinquitur, ut leviter tangamus hunc locum: II, 1, 16: Ἀγησίλαος ἐπολιόρκει Φωκέας χρόνῳ μακρῷ· καὶ οὔτε τὴν πόλιν ἐλεῖν ἴσχυε, καὶ τοῦ χρόνου τὴν τριβὴν οὐκ ἔφερε. Quo loco cave jungas καὶ οὐκ. Graeci enim non dixerunt καὶ οὐ nisi antecedente enunciatione affir-

mativa. Vid. praeter alios Engelhardt. ad Plat. Lach. p. 65. Est vero οὐκ cum ἔφερε jungendum ita, ut cum hoc verbo unam notionem constituat. Sic praecedenti οὐτε recte respondet καί. Vid. Stallb. ad Plat. Protag. p. 20. ad Phil. p. 50. Krueger. ad Xen. Anab. II, 2, 8.

Pergimus ad attractionem Polyaeo satis usitatam. Ejus rei pauca exempla de plurimis afferam: I, 21, 2: τότε ἦσθοντο τῆς Πεισιστράτου βραχυφωνίας, ὅτι ἄρα ἦν τέχνασμα. III, 10, 13: Τιμόθεος — φοβηθεὶς δέκα ναῦς Λακωνικὰς, — μή ποτε ἀναχωροῦσι τοῖς Ἀθηναίοις ἐπίθωιντο¹⁾. IV, 7, 8: δεδιὼς τοὺς ἐν τῇ πόλει, μὴ λαθόντες ἐπίθωιντο. VIII, 8: τὸν βασιλέα τὸν Πορσίναν οὐκ εἰδὼς ὅς τις ἦν. Alia pariter atque haec veterum auctoritate comprobata praetereo. Vid. Herm. ad Vig. p. 889 seqq. Matth. §. 296 et 630. h. Bernh. p. 466. Conf. Haase lucubratt. Thuc. p. 87.

Ellipseos exempla, quum omnium fere scriptorum usu trita sint, ex Polyaeo nulla affero. Vide autem de hac locutione: V, 2, 12: ἀπαχθῆναι τὴν ἐπὶ θανάτῳ, Lobeck. ad Phryn. p. 475.

Quas Corayus apud Polyaeum deprehendisse sibi videtur ellipses nullae sunt. Etenim λέγων vel φάσκων participio, quod male omissum esse Corayus in praef. p. 9. opinatur, omnino non opus est. Neque veteres, ubi ipsa loquentis verba retulerunt, semper verbis dicendi addiderunt ejusmodi participium, quamvis id saepius factum esse constet. De qua re vid. Heind. ad Plat. Soph. p. 363.

¹⁾ Similiter Caes. B. g. I, 39: rem frumentariam, ut satis commode supportari posset, timere dicebant.

ad Phaed. p. 96. Lob. ad Soph. Aj. p. 340. Schaefer. ad Plut. V. p. 106. Wesseling. ad Herod. I, 122. Pauca de sexcentis omissi participii exempla e Xenophonte afferam: Cyrop. II, 2, 22: ὁ δ' ἀπεκρίνατο, Ἔστι, νῆ Δί', ἀνὴρ σύσκηνος ἐμὸς κ. τ. λ. Cf. ib. V, 4, 42. 43. Anab. II, 1, 15. 16. Vide etiam Anab. III, 4, 46: Ξενοφῶν δὲ παρελαύνων ἀπὸ τοῦ ἵππου παρεκελεύετο· Ἄνδρες, νῦν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζετε ἀμιλλᾶσθαι κ. τ. λ. Quibus exemplis loci Polyaenēi, in quibus λέγων vel φάσκων male omissum esse Corayus queritur, satis defenduntur. Loci hi sunt: I, 16, 3: Ἀνκοῦργος προσέτατε τοῖς Λάκωσι, „Τοὺς πολεμίους φεύγοντας μὴ φονεύετε. ibid. 2: Ἀνκοῦργος παρήγγελλεν, „Ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς — μὴ στρατεύετε πολλάκις. VII, 23, 1: Μάυσωλος — ὑπεκρίνατο, „Βασιλεὺς ἀφαιρεῖταί με τὴν ἀρχήν.“ VIII, 39: καὶ δὴ συνέθετο, „Ἡκέτω Σινόριξ κ. τ. λ.“ VIII, 65: αἱ Φωκίδες ἐψηφίσαντο, „Υἱὴν παμμεγέθη νησώμεθα.“ In quibus locis omnibus nulla participii ellipsis statuenda est. Nam παρήγγελλεν eodem sensu dictum est, quo παραγγέλλων ἔφη III, 9, 2. nec minus bene habet quam illud Xenophontis παρεκελεύετο non addito λέγων participio. Idem statuendum est de προσέτατε, ὑπεκρίνατο, συνέθετο, ἐψηφίσαντο. Quibus omnibus dicendi notio continetur, ita ut προσέτατε idem valeat, quod προστάτων ἔφη, ὑπεκρίνατο idem, quod ὑποκρινάμενος ἔλεξε. Sic etiam συνέθετο breviter dictum est pro συνθεμένη ἔλεξε, ἐψηφίσαντο pro ψηφισάμενοι ἔλεξαν. Similiter dixit Plato in Civ. I, 348. A.: διῆλθε pro διελθὼν ἔλεξεν εἶναι. ibid. IX. 589. C.: ψέγει pro ψέγων λέγει. Cf. Thuc. VIII, 73: οἱ δὲ ἀκούσαντες τῶν τε στρατιωτῶν ἓνα ἕκα-

στον μετήεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, i. e. adibant hortantes ne permitterent. Pertinent talia ad breviloquentiam, cujus plura genera jam notabo.

Ac primum ad breviloquentiam referendae constructiones sunt, quas dicunt praegnantes, ut VI, 54: εἰς Ἀκανθὸν διεσώθη, salvus Acanthum pervenit. VII, 12: διεσώθησαν ἐπὶ Βάκτρον ποταμὸν. Cf. Thuc. III, 112. Vid. Matth. §. 578. Markl. ad Eur. Suppl. 1205. Stallb. ad Plat. Euthyphr. p. 60. Poppon. ad Thuc. I, 1, 292 seq. Ex eodem genere est hoc: III, 9, 40: σφαγιάζειν εἰς τὸν ποταμὸν. Pariter Herodotus III, 11: ἔσφαζον ἐς τὸν κρητῆρα. Plato in Civ. III, 391. B.: σφαγὰς εἰς τὴν πυρὰν. Vid. Bernh. p. 349.

Spectant ad breviloquentiam etiam participia non addito objecto quasi absolute posita, ut I, 24: ἀναγνοῦς. I, 33: ἀκούσαντες. I, 40, 9: καταφρονήσας. III, 9, 20: μαθὼν. IV, 11, 2: πνυθόμενοι, alia alibi. Vide Haase in lucubratt. Thuc. pp. 98 et 105. Cf. VIII, 14, 3: τοῦτο μαθὼν. VIII, 36: ταῦτα μαθόντες.

Latissime patet id breviloquentiae genus, quo ex praegresso quodam casu alius in sequentibus intelligendus est. Ita exempl. c. e dativo nominativum repete hoc loco: II, 3, 3: ὁ λόγος τοῦ στρατηγοῦ θάρρους ἐνέδωκε τοῖς στρατιώταις καὶ προθύμως ἠκολούθησαν, accusativum e nominativo his in locis: V, 36: ἡ δὲ προτέρα τῶν πολέμιων τριήρων — τὸν εἵσπλουν ἐποιεῖτο. Δωρόθεος ἐμβαλὼν κατέδυσε sc. τὴν προτέραν τ. π. τρ. VIII, 40: ἡ δὲ κατέχωσε τὸν βάρβαρον. Οἱ Μακεδόνες συλλαβόντες ἤγαγον ἐπὶ τὸν βασιλέα, accusativum e dativo III, 4, 3: τῇ βραδυτέρᾳ τῶν τριήρων — ἐνσείσας κατέδυσε. Vide de ea re Poppon. ad Thuc. p. 282. Schaef. ad Demosth. IV.

p. 214. ad Plut. IV, p. 281. 331. V, 86. 295. Stallb. ad Plat. Gorg. p. 215.

Frequens est ea quoque breviloquentia, qua verbum repetitur ex verbo. Atque verbum ex verbo eadem forma eodemque sensu intelligitur hoc loco: I, 38, 4: εἰ μὲν τι μείζον τοῦ ὑπηρετικοῦ πολέμιον σκάφος ἐπιφανῆ —· εἰ δὲ ἀντίπαλος ἄλλη τριήρης (ἐπιφανῆ), mutata forma hoc loco: II, 1, 7: πάντες ἀνέστησαν οἱ σύμμαχοι· Λακεδαιμονίων δὲ οὐδεῖς. Ex verbo aliquod verbum propinquam notionem continens repete in his: I, 22: τῶν μὲν συνειδότων ὁμολόγησεν οὐδένα· πάντας δὲ τοὺς Ἰππίου φίλους κοινωνῆσαι τῆς ἐπιθέσεως. II, 2, 3: Κλέαρχος Κίρῳ μὲν συνεβούλευεν αὐτὸν μὴ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφορᾶν τὴν μάχην· μαχόμενον γὰρ μηδὲν (ἂν) μέγα συμπρᾶξαι τῷ σώματι, παθόντα δὲ πάντας ἀπολέσαι τοὺς μετ' αὐτοῦ. II, 1, 13: οὐ καινοὺς νόμους ἔγραψεν· ἀλλὰ τοὺς παλαιοὺς ἰσχύειν μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην.

Ex verbo, quod negationem additam habet, affirmativum verbum intellige hoc loco: II, 18: οὐ συνεχώρουν Ἀθηναῖοι βαδίζειν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ πρὸ τοῦ τεύχους λέγειν ἃ βούλοιο. Quo genere nihil frequentius est apud Graecos¹⁾. Vide Bernh. p. 458. Matth. §. 634. Stallb. ad Plat. Apol. p. 78. ad Sympos. p. 80. Nonnunquam plura ex praegressis intelligenda sunt, ut III, 9, 57: οἱ δὲ ἀγαπητῶς ἐξέφυγον Ἀθηναίοις μὲν ἄπιστοι γενομένοι, Λακεδαιμονίοις δὲ δόξαντες sc. ἄπιστοι εἶναι. Denique huc pertinet trita illa formula εἰ δὲ μὴ omissis verbis, quae quum ad integram sententiam desiderentur, ex prae-

¹⁾ De Latinis vid. Kritz. ad Sallust. II, 573.

cedentibus repetenda sunt, ut V, 2, 7: εἰ μὲν ἀφίησι τὴν ἀρχὴν, δεχόμεθα πρεσβείαν· εἰ δὲ μὴ (ἀ. τ. ἀ.), ἄσπονδος ὁ πόλεμος ἔστω. Aliter res se habet hoc loco: V, 15: πέμψας κήρυκα ἐξήτει Μεγακλέα· εἰ δὲ μὴ λάβοι, τὴν πόλιν ἐξανδραποδιεῖσθαι κατὰ κράτος ἐλὼν ἠπείλει, ubi illud εἰ μὲν, cui respondeat εἰ δὲ μὴ, deest. Plena enim sententia esset haec: εἰ μὲν λάβοι, καλῶς ἔχειν ἔφη, εἰ δὲ μὴ λάβοι, τ. π. ἐξ. κ. κρ. ἐλ. ἠπ. Verum Polyaeus brevitatem rectissime adhibuit. Namque ex negativa sententia facillime intelligitur affirmativa. Ejusdem modi hoc est: II, 6: Δερκυλλίδας δὲ προσέταξεν ἀνοῖξαι τὰς πύλας· εἰ δὲ μὴ, φρονεύσειν αὐτὸν ἠπείλησε, ubi quid intelligendum sit nemo non videt. Sed de his satis. Vid. Matth. §. 617. quosque laudat.

Venimus ad aposiopesin, cujus rationem presse ac dilucide explicuit Hermannus ad Vig. p. 868. Cujus generis duo exempla Polyaeus habet. Unum est in prooem. III: ὑμεῖς δὲ — ἀεὶ μετὰ στρατηγικῆς ἐπιστήμης βουλευέσθε τὰ συμφέροντα τοῖς ἀρχομένοις· ὥστε ἐν μὲν εἰρήνῃ, καὶ ἐγγυμνάζειν τὴν γνώμην τοῖς στρατηγικοῖς ἐνθουμήμασιν· ἐν δὲ πολέμῳ, τί χρὴ καὶ γράφειν; πρόδηλον γάρ. Quo loco Polyaeus se ipse loquentem quasi corrigens interpellat. Alterum exemplum hoc est: VIII, 23, 5: Βρεττανοὶ δὲ ἐξεπλάγησαν, ἀόρατον καὶ ὑπερφυῆς θηρίον ἰδόντες. Περὶ γὰρ τῶν ἵππων τί χρὴ καὶ γράφειν; ὅπου καὶ παρ' Ἑλλήσιν, ἣν καὶ γυμνὸν ἐλέφαντα ἴδωσιν, ἵπποι φεύγουσι. Hic locus ita comparatus est, ut si solam grammaticam rationem spectes, nihil quidem desit ad integritatem, sin autem spectes sententiam, aperte manca et abrupta sit oratio. Nam Polyaeus, postquam de ipsis

Britannis elephantu metu perterritis locutus est, haud dubie in animo habuit etiam de eorum equis quam vehementissime consternatis dicere, sed mutato consilio, quod eloqui voluit, tacitum non tam reliquit, quam reliquisse prima specie videtur. Etenim quod memorat de graecis equis, idem quam maxime pertinere ad Britannicos tacite significat. Vide de hac re etiam Bernh. p. 448. Ceterum vereor, ne exemplum posterius alienum esse videatur. Equidem ea, quam attuli, ratione ductus ad aposiopesin referendum putavi ¹⁾. Sed mittamus haec et ad alia nos convertamus.

Proximum enim est, ut de pleonasmo videamus. Loquuntur autem grammatici et de pleonasmo integrorum vocabulorum et de partibus vocabulorum ad pleonasmum referendis. Prioris generis esse dicunt haec: prooem. I. *πάλιν αὖ*. (cf. I, 12. 39, 1. VIII, 7, 2.) et VII, 7: *πάλιν αὖθις*. Perperam. Nam huiusmodi formulae potius ad copiosam plenamque orationem, quam ad pleonasmum spectant. Vide quae de similibus locutionibus, in quibus cognatae significationis adverbia junguntur, docte observavit Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 163. Similiter nostrates dicunt: *abermals wieder* ²⁾. Neque in pleonasmis numeranda est talis locutio, qualis est III, 7, 3. *ἐξῆλθεν ἔξω τοῦ τεύχους*. Apparet enim, si vera huius locutionis ratio exigitur, minime eandem notionem bis enunciari sed esse quod differat inter *ἐκ* verbo praefixum et adverbium conjugatum. Namque exeundi actio duplici ratione ita per-

¹⁾ Dixerim vero hanc aposiopesin logicam.

²⁾ De Latinis vid. Kritz. ad Sallust. I. p. 88. cf. Baumstark. ad Caes. B. G. III, 8.

cipitur, ut et spectet ad locum, ex quo Lachares excessisse dicitur, et pertineat ad loquentem, qui exeuntem quasi praesens videt et egrediendi actionem ad locum refert, in quo ipse versatur. Quapropter hic nullus est pleonasmus, praesertim quum nostri loci sententia postulet, ut evadendi notio acuatur.

Praeterea pro pleonasmō habent quum alii, tum etiam Boissonade ad Nicet. p. 59 ἔργον cum genitivo conjunctum, ut I, 19: τοῦ λόγιου τὸ ἔργον ἀποβαίνει τῇδε. Parum recte. Neque enim τοῦ λόγιου τὸ ἔργον idem est, quod simplex τὸ λόγιον, oraculum, sed utraque notio suam vim obtinet ita, ut loci sententia haec sit: res oraculo praedicta ad hunc modum evenit. Similiter Diogenes Laert. in prooem.: τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον, quod nos sermone vernaculo dicimus: das Geschäft des Philosophirens¹⁾. Haec de pleonasmō integrorum vocabulorum dicta sunt.

Relinquitur, ut pleonasmus partibus vocabulorum comprehensus tangatur. Huc prima specie pertinere videtur μηκέτι III, 9, 29. Patet enim, primariam hujus vocabuli significationem, non amplius, ad hunc locum minus aptam esse. Neque tamen ἔτι sic per pleonasmum οὐ particulae adjectum est, ut μηκέτι significatione nihil differat a simplici μή. Imo μηκέτι idem est, quod Latini dicunt non item; id quod et Vultejus probe vidit et Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 217. pluribus exemplis probavit. Vid. etiam Siebel. ad Pausan. III. p. 290 et Krueger. ad Xen. Anab. I, 10, 12.

¹⁾ Conf. Curt. VIII, 14: virtutis opus. Petron. fragm. XXVIII, 5. Vid. Winer. l. c. p. 556.

Ad latam et copiosam orationem referendum est hoc: I, 20, 2: ἤν ἐπὶ Κωλιάδος πλεύσητε, τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας αἰρήσετε χορευούσας· ἀλλὰ μὴ μέλλετε. Cf. Thuc. I, 42. V, 30. VII, 21. 47. Vide de ea re Haase in lucubratt. Thuc. p. 58. Cf. Poppon. ad Thuc. I, 1. p. 204 et 267.

Ad periphrasin pleonasmo finitimam Kronbiegelio l. c. p. 25. hoc pertinere videtur: I, 3, 2: Ἡρακλῆς τὴν ἀλκὴν τοῦ Ἑρμανθίου συνὸς φοβηθεὶς δόλω τὸν Θῆρα εἶλεν. Fallitur, si quid video, Kronbiegelius. Ipsa enim sententia declarat, τὴν ἀλκὴν et δόλω ut notiones inter se contrarias cum vi inter se opponi. Itaque de periphrasi h. l. nullo modo cogitandum est.

His absolutis accedimus ad orationem variatam, id est, eam dicendi rationem, qua ubi duo plurave ejusdem enunciationis membra arcte inter se cohaerentia proprie eandem sequi debent constructionem, progrediente oratione membrorum structura ita permutatur, ut ab alia ad aliam fiat transitus. Quo loquendi modo scriptores persaepe ea mente usi sunt, ut orationi vigorem atque vim adderent ingratamque dicendi aequabilitatem vitarent. Vid. Matth. §. 632. Bremi. ad Aeschin. II. p. 7. Jacob. ad Lucian. Alex. p. 22.

Plura sunt variatae orationis genera apud Polyaeum. Ac primum huc pertinet frequens transitus ab obliqua oratione ad rectam, ut in his: II, 2, 10: ὁ δὲ παρήγγειλεν, εἰ γένοιτο νύκτωρ Θόρυβος, μηδὲνα ὄρθον ἀνίστασθαι· ὁ δὲ ἀναστὰς ὡς πολέμιος ἀναιρεῖσθω. V, 5, 2: Θεοκλῆς Μεγαρέας — τῆς πόλεως ἐξέβαλε, φήσας, εὗξασθαι κατὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν, »Ἐὰν κρατήσωμεν τῆς πόλεως ἀσφαλῶς, θύσειν τοῖς δώδεκα θεοῖς καὶ πέμψειν

πομπήν ὀπλοῖς κεκοσμημένην.“ Quo loco propter variatam orationem etiam persona mutata est. Vid. Zeune ad Vig. p. 217 seqq. Alia id genus exempla omitto.

Contrario modo scriptor alibi ex recta oratione in obliquam transiit, ut hoc loco: V, 12, 3: ἡγόρευσε· »Νῦν ἀλῶναι χρὴ τοὺς πολεμίους· εἶναι γὰρ χρησμὸν ὥς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ παραταξάμενοι διαφθαρήσονται· τεκμηριόϊ δὲ τὸν χρησμὸν ὁ χειμὼν ἐξεπίνης κινούμενος.“ Conf. V, 44, 2: ἐκέλευσε φράζειν ὅτι στασιάζοιεν καὶ μέλλοιεν ἀλλήλοις μάχεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχώρησαν ἀπωτέρω, ἄνωθεν ὑμᾶς φοβηθέντες. Vide de his Heind. ad Plat. Protag. p. 510 seq. Ast. ad Plat. Legg. p. 160. Bornem. ad Xen. Mem. p. 253. Matth. ad Eur. Phoen. 1155. Held. ad Plut. Timol. p. 451. Dorv. ad Charit. pp. 89 et 347. Ad variatam orationem spectat etiam optativus cum ὥς particula antecedenti infinitivo cum accusativo adjunctus, ut III, 10, 8: ἡγγειλέ τις ἐσπέρας, ἀθροίζεσθαι τοὺς πολεμίους ἐπ' αὐτόν· καὶ ὥς πολλαπλάσιοι τὸ πλῆθος ὄντες τῆς ὑστεραίας ἐπιθήσονται. Quo genere nihil frequentius est. Vid. Matth. §. 539. not. 1. Denique memorabile hoc est: VII, 50: ἐν γοῦν ταῖς περὶ Ἀννίβαν συνθήκαις γεγραπται, „Κελτῶν μὲν ἐγκαλούντων Καρχηδονίοις, τοὺς Καρχηδονίων ἱππάρχους καὶ στρατηγούς εἶναι δικαστάς· ἣν δὲ Καρχηδόνιοι Κελτοῖς ἐγκαλῶσι, τὰς Κελτῶν γυναῖκας δικάζειν.“ Quo loco antecedenti genitivo absoluto membrum per ἣν illatum respondet. Vid. Matth. §. 566. 4. Alia eodem quodam modo referenda, ut variata tempora, supra jam commemorata sunt. De tota re vid. Matth. §. 632 seq. Poppon. ad Thuc. I, 1. p. 266 seq.

Ab oratione variata probe discernendum est anaco-

luthon ab illa satis diversum. Namque in variata oratione quum verba sic composita sint, ut singulorum membrorum structura legibus grammaticis conveniat, anacoluthon tali continetur verborum constructione, quae grammaticae rationi aperte repugnet. Cujusmodi constructiones partim consulto admittuntur, partim fluunt e scriptorum negligentia. Aliaeque omnibus linguis communes, aliae graeci sermonis propriae sunt. His breviter expositis jam accedamus ad Polyaenum, quem nonnunquam in anacolutha delapsum esse supra notavimus, ubi sermo erat de participiorum structura. Verum supersunt alia. Ac durissimum anacoluthon hoc est. VIII, 40: *Τιμόκλεια Θηβαία Θεαγένους ἀδελφὴ τοῦ παραταξαμένου Φιλίππου περὶ Χαιρώνειαν· ὃς καὶ πρὸς τὸν ἐμβοήσαντα, „Μέχρι ποῦ διώκεις;“ ἀπεκρίνατο, „Μέχρι τῆς Μακεδονίας.“* Τούτῳ τελευτήσαντι περιῆν ἀδελφὴ. Res quo melius perspiciatur, adscribo, quae proxime sequuntur. *Θήβας κατέσκαψεν Ἀλέξανδρος. Ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα τῆς πόλεως ἐπόρθουν. Τιμοκλείας δὲ τὴν οἰκίαν κατελάβετο Θράξ ἱππαρχος κ. τ. λ.* Quae est pessime structa oratio. Nam praeterquam quod scriptor ab inchoata structura interjectis sentiis abductus in anacoluthon lapsus est, inepta sententiarum compositione orationem futilem effecit atque anilem. Quae enim capitis initio memorantur, quum nihil sint, nisi res minoris momenti nec necessario ad propositum pertineant, partim omitti, partim ita proferri debebant, ut rei summae, cuius referendae initium facit Polyaenus a verbis *Θήβας κατέσκαψεν Ἀλέξανδρος*, explanationis causa subjecta esse viderentur. Sed parum ponderatis rerum momentis scriptor iis, quae nihil fere va-

lent ad rei caput, eandem in oratione vim tribuit, quam rebus gravioribus. Redeamus ad anacoluthon.

Haud infrequens est apud Graecos id genus, quo a participio ad verbum finitum transitus fit, quemadmodum VI, 18, 2: *Φωκεῖς τὴν Θετταλικὴν ἵππον διέφθειραν τάφρον ὀρύξαντες κατὰ τὴν πόλιν καὶ πληρώσαντες αὐτὴν κενῶν ἀμφορέων καὶ γῆν ὀλίγην ἐπέβαλον*¹⁾. Vid. de ea re Matth. §. 632. 4. Schaefer. ad Demosth. V, 437. 573. ad Eur. Med. ed. Porson. p. 115. ad Plut. IV. p. 323. Krueger. ad Dion. Hal. p. 238. Buttm. ad Demosth. Mid. p. 149. Herm. ad Soph. Electr. p. 153. Poppon. ad Thuc. I. p. 273.

Addo his unum praeterea exemplum, quod legitur IV, 3, 20: *οἱ μὲν ἐξελθόντες λόφον ἕτερον κατελάβοντο καὶ φυλακὰς καθίσταντο· καὶ Ἀλέξανδρος ἐπῆγε τὴν δύναμιν τῶν Ἰνδῶν ἐπιβοωμένων τὰς συνθήκας. Ὁ δὲ περὶ ἐξόδου μὲν ὡμολόγει συντεθεῖσθαι· περὶ δὲ ἀφέσεως μὴδὲν ὑπεσχῆσθαι*. Hoc loco antecedenti μὲν respondet καὶ, sequens δὲ autem quo referatur, non liquet ex grammatica verborum compositione. Verum loci sententia docet verba ὁ δὲ — ὡμολόγει spectare ad praegressa *τῶν Ἰνδῶν ἐπιβοωμένων τ. σ.* Ita patet compositionem non quadrare, licet haud raro καὶ post μὲν illatum apud Graecos inveniat. Vide Matth. §. 622. 7. ad Eur. Orest. 24. Conf. Ast. ad Plat. Legg. p. 230. Goeller. ad Thuc. I. p. 320. Debebant autem verba sic construi: *οἱ μὲν ἐξελθόντες —*

¹⁾ Corayus dedit *ἐπιβαλόντες*, nescio utrum codices, an arbitrium secutus. — Conf. cum nostro loco Tacit. Hist. II, 52: *onerabat paventium curas ordo Mutinensis arma et pecuniam offerendo appellabatque patres conscriptos intempestivo honore.*

καθίσταντο· Ἀλέξανδρος δὲ ἐπῆγε τὴν δύναμιν καὶ τῶν Ἰνδῶν ἐπιβωμένων τὰς συνθήκας περὶ ἐξόδου μὲν ὡμολόγει συντεθεῖσθαι· περὶ δὲ ἀφέσεως μηδὲν ὑπεσχῆσθαι. Patet sic sana esse omnia. Haec hactenus.

Dixi huc usque, ut erat propositum, de usu et constructione verborum. Quod quum fieri non posset nisi respecta verborum comprehensione, in eadem quaestione enunciatorum conformationem tetigi. Jam vero ex iis, quae supra fusius exposita sunt, apparet, Polyaenum in verborum usu et constructione nonnihil peccasse. Plurimum autem peccavit in periodorum structura, qua in re illustranda ea, quae restat, disputationis pars versabitur. Quo antequam progrediar, de verborum collocatione agam.

Verba quum tanquam imagines sint notionum, quibus mente copulatis efficiuntur sententiae, proprie eodem componenda sunt ordine, quo notiones animo finguntur. Ipsaeque notiones quum multis modis cogitatione consociantur, ita ut alius in alia sententia sit earum ordo, facile intelligitur, in universum tantum praecipi posse de verborum collocatione. Hoc tamen est consentaneum idemque certissimum, verba sensu arcte inter se cohaerentia collocatione esse conjungenda. Atque hanc legem ipsa ratione sancitam Graeci plerumque secuti sunt, nec tamen semper. Fecerunt enim saepius, quum non perspicuitati solum, sed etiam numero studerent orationis, ut a legitima verborum consecutione recederent. Accedit saepenumero alia trajectionis causa. Dico pondus, quo verba proferri debent, quod qui scribunt vix aut omnino non possunt designare nisi verbis ita collocandis, ut quam maxime sint conspicua. Omnium vero clarissime exsplendescunt atque eminent et

prima extremaque sententiae verba. Itaque quas notiones maiore vi praeditas esse scriptores indicare volebant, verbis aut in principio, aut, rarius tamen, in exitu sententiae positis notaverunt. Aliae praeterea inversi ordinis causae partim repetendae sunt ex incuria scriptorum, qui persaepe satis habebant, res utcunque enunciasset, partim ex insolentioris ideoque, ut multis visum est, sublimioris orationis captatione¹⁾. Qua in culpa fuerunt imprimis famosi illi Asiani, quorum princeps etiam in ineptiis est Hegesias Magnes, a Dionysio Halicarnasseo²⁾ aliisque acerbè reprehensus. Isti enim homines, quum altitudinem et splendorem dictionis affectarent, turbato verborum ordine et inani elocutionis tumore id effecerunt, ut oratio non modo vere sublimis et splendida, sed ne sana quidem evaderet. Quae prava consuetudo sensim magis magisque increbruit. Omnes fere recentiores impedita verborum collocatione usi sunt, veluti Polybius, Josephus, Diodorus, Dio Cassius, ipseque Hegesiae censor, Dionysius Halicarnasseus, haud ita raro in idem vitium delapsus est. Eodemque modo Polyaeus verba arcte inter se jungenda contorta collocatione frequenter distraxisse invenitur. Ex ingenti exemplorum copia pauca afferam eaque in classes descripta.

Genitivus a nomine, unde pendet, aliis verbis separatus est in his: prooem. I: ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν τραγωδῶν ἱκανῇ διδάσκειν ἢ σκηνῇ. I, 33: νίκην παρασχούσα τοῖς Ἑλλησιν τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης. VII, 1: καὶ αὐτίκα κλέος ἦν

¹⁾ Taceo de poëtis, quorum hac in re licentia latissime patet.

²⁾ Vid. Dion. Hal. de composit. verbor. 35. p. 58. ed. Schaefer. Conf. Cic. Orat. c. 67. Brut. c. 83. Vid. etiam Ruhnck. a Rutil. Lup. I. p. 25 seq.

ἐν Μήδοις αὐτοῦ. VII, 12: ὁ μὲν χιλίαρχος τοῦ Συράκου παραχρῆμα τὴν κεφαλὴν ἀπέκοψε. VIII, 32: ἐσχάραν ἐκέλευσε κομισθῆναι πυρός. prooem. II: καὶ τόδε ὑμῖν δεύτερον βιβλίον, ἱερώτατοι βασιλεῖς, Ἀντωνῖνε καὶ Οὐῆρε, προσφέρω τῶν Στρατηγημάτων. Sic in ceteris quoque prooemiis.

Frequens est transgressio eorum, quae ad participium vel adjectivum referenda sunt, quemadmodum I, 42, 2: τὸν προκατεσχημένον λόφον ὑπὸ Ἀθηναίων. II, 3, 8: προελθούσιν αὐτοῖς τῆς πόλεως. V, 2, 6: ὑπὸ τῆς περιεχούσης ἄκρας τὸν λιμένα. II, 10, 2: ἵνα — ἴσους τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐν τῇ στενότητι τοῦ τόπου πρὸς τὸν κίνδυνον καταστήσῃ.

A comparativo, ad quem pertinet, πολλῶ se junctum est hoc loco: II, 10, 4: πολλῶ δὲ ποιήσας ὑπερμηκεστέραν τὴν τάξιν. Similia vid. ap. Matth. §. 455. not. 5. Conf. Abresch. ad Aristaenet. p. 218. Wolf. ad Demosth. Lept. p. 300. Krueger. ad Dion. Hal. p. 139. 318. Engelhardt. ad Plat. Euthyphr. p. 123 seq.

Adjectivum a substantivo suo disjunctum reperitur: IV, 11, 1: ἄλλων ἡμῖν περὶ πραγμάτων ἐστὶ βουλευτέον. VIII, 26: ποταμοῖς γὰρ αὐτὴν ἔμιζα ἔμοῖς, quod non sine vi dictum est pro ἔμοῖς ποταμοῖς. Mitto alia.

Adverbii trajecti hoc utor exemplo: I, 16, 1: ἡ δὲ προφητις — ἀεὶ συμφέρειν ἔχρα, ubi ἀεὶ cum ἔχρα jungendum est. Spectat enim ad superiora εἰ ἐξεῦρε, — ἡρώτα — εἰ συμφέροι et sermo est de repetita consultatione et responsione. Cujus trajectionis exempla non rara sunt apud Graecos. Vid. Krueger. ad Dion. p. 252. Schaefer. ad Demosth. II, 234. Stallb. ad Plat. Phaed. p. 123. Poppon. ad Thuc. I. p. 301.

Omitto δέ tertio loco positum, ut I, 16, 1: οἱ Λάκωνες δέ. III, 9, 5: οἱ πολέμιοι δέ. Quo nihil frequentius est. Vid. Poppon. l. l. I. p. 302. Stallb. ad Phileb. p. 90. Porson. et Schaefer. ad Eur. Or. p. 60. Bornem. ad Xen. Sympos. p. 69. ad Anab. III, 2, 7. Boissonade ad Aristae-net. p. 687.

Restat, ut insigne transgressionis exemplum proponam, quod Vultejum aliosque fefellit. Legitur vulgo VIII, 36: τῷ κομίζοντι ἐντειλαμένη φράσαι τοῖς ἀδελφοῖς, ὅπως αὐτὸν (τὸν πλακοῦντα) μόνοι φάγοιεν ἀπὸ στόματος τῆς ἀδελφῆς. Quae verba interpres latinus sic reddidit: mandans ei, qui ferebat, dicere fratribus, ut ipsi soli comederent ex ore sororis profectam (placentam). Vultejum egregie errasse manifestum est. Nam ἀπὸ στόματος τῆς ἀδελφῆς cum φράσαι jungi debet; id quod probe observavit Abreschius ad Aeschyl. I. p. 185., qui ἀπὸ στόματος eodem sensu dictum arbitratur, atque ἀπὸ γλώσσης, quod exempl. c. reperitur ap. Thuc. VII, 10. Soph. in Oed. Col. 936. Arrian. de exp. Alex. II, 13. Conf. ἀπὸ λόγων Joseph. A. J. XII, 2, 10. Vide de his formulis Matth. §. 396. p. 892. Bernh. p. 224. Vig. p. 578. Rectissime vero Corayus Abreschio assensus post φάγοιεν comma posuit.

Synchysis hoc loco deprehenditur: VIII, 25, 3: ἡ μὲν ἀνάξευξις εὐσεβῆς· ὁλέθριος δὲ τῷ στρατηγῷ. Nihil enim antecedenti ἡ ἀνάξευξις opponitur, sed idem subjectum duplicem attributionem habet, quarum alteri per δέ inductae altera adjecto μὲν praemittenda erat. Conf. VIII, 58: ἔπεμψε μὲν πρὸς Σικυνωνίους φανερώς, κρύφα δὲ πρὸς Πτολεμαῖον. Plura ejus generis exempla a Thucy-

dide petita vid. ap. Poppon. l. c. I. p. 300. Conf. Bernh. p. 459 seqq.

Satis superque attuli exemplorum, ex quibus cognoscitur, Polyaenum impedita verborum collocatione usum esse. Verum ambigitur, utrum scriptor hac in re, veluti veteres nonnunquam, orationem formaverit ad similitudinem sermonis vulgaris, qui in verborum collocatione minus diligens est, an recentiorum more de industria notionum ordinem turbaverit, quo insolentior fieret oratio; id quod equidem affirmaverim hac causa ductus, quod Polyaenus aliis quoque in rebus dictionis insolentiam ambitiose captasse et repertus est et reperietur. Jam absoluta hac quaestione accedamus ad eam, quae nobis ad perfectionem superest.

CAPUT III.

De periodorum structura et de universa orationis forma.

In struendis periodis et in conformanda oratione quum praecipua laus summaque virtus optimi cujusque scriptoris cernatur, iisdem in rebus Polyaeni inscitia ac negligentia latissime patet. Ubique fere vitiosae compositionis notae comparent tamque vilis est orationis forma, ut sint, qui ea, quae tenemus, Strategemata a Polyaeno Antoninorum aequali conscripta esse abnuant. Ita Reiskius (ad Constantin Porphyrog. p. 236. D. 5.) »absit a me,« inquit,

ut scriptorem tam infantilem, tam anilem, tam judicio et eloquentia omni cassum, ipsius infimae et ferreae Graecitatis dedecus aetate argentea dignum existimem. Quem nos habemus Polyaenum, ex ejus commentariis cum insutis suis commentis nugax aliquis Graeculus consarcinavit ¹⁾. At vero nimius fuit in abnuendo Reiskius, nec meminit ejus generis scriptores omnibus temporibus existisse. Quaevis nimirum aetas et bonos et malos fert scriptores hosque illis multo plures. Sed forte evenit, ut bona pars eorum, qui Polyaeni similes fuerunt, posteritatis oblivione exstinguerentur. Atque ea, quae ad nos pervenerunt, Strategemata ab ipso Polyaeno, Antoninorum aequali, scripta esse vel ex eo intelligitur, quod quamvis frequentibus labentis linguae notis referta sint, iis tamen vitiis carent, quae, ut Reiskii verbis utar, infimam et fer-

¹⁾ Similiter sentit Bernhardius in ephemm. antiquar. mens. Octobr. a. 1834. no. 122. §. 10. Maxima autem est de fide Polyaeno habenda virorum doct. discrepantia. Nimis auctoritatis scriptori tribuerunt St. Croix (examen crit. des historiens d'Alexandre p. 127 seq.) et Niebuhr. (kleine histor. u. philol. Schriften P. I. p. 454) credulum assensorem nacti Droysenium, qui (in hist. Hellen. T. I. p. 685) parum recte judicat Polyaenum historiam successorum Alexandri tractantibus certum ducem et locupletem auctorem esse sequendum. Quid ita? Nullam in fontium usu diligentiam adhibuit Polyaenus, ubi res priorum et posteriorum temporum refert, sed res juxta atque homines temere confudit, id quod et gravissima antiquorum auctorum testimonia planum faciunt et idoneis quibusdam exemplis demonstravit Haase in commentar. litter. mens. Januar. a. 1838. n. 23. Quodsi in his diligentiae et judicii laus scriptori denegari debet, quid est, quapropter idem iis libris diligentius usus esse statuatur, qui maximam partem interierunt? Ne plura; Polyaenus auctor levis est, nec satis fidus.

ream Graecitatem dedecorant. Scriptores enim, qui fuerunt aetate infimi, saepe casuum, temporum, modorum rationes et discrimina ita confundunt, vix ut graece dicere videantur. Qua culpa vacat Polyaeus, utpote qui iis tantum vitiis affectus sit, quae erant aequalium propria. Multum sane in verbis et eligendis et construendis, plurimum in formanda oratione plerique omnes recentiores peccarunt. Qua in re omnium, quos quidem noverim, facile negligentissimus est Polyaeus. Namque argutos arctosque et circumscriptos verborum ambitus, quibus nihil potius habebant antiqui scriptores, parum curat, vereque si Aristoteles tradidit, vitii esse plus minusve faciendo modum transire, Polyaeum, ut qui multum in utramque partem peccaverit, vitiosum scriptorem esse apparet. Alibi enim modum excedit nimia usus brevitatem, quo fit, ut oratio abrupta et infracta sit nec per periodos arcto nexu junctas incedat. Alibi immoderata sententiarum continuatione, qua multas res ad idem caput pertinentes una verborum comprehensione complectitur, id efficit, ut oratio turgeat et cum latis participiis crebrisque parenthesibus dissoluta claudicet. Haec in universum de orationis forma dicta sunt. Nunc singula persequamur. Exordior autem ab infracta et abrupta oratione.

Plurium enunciatorum, quae ad unum caput spectant, eadem fere ratio est, atque complurium verborum, ex quibus constat aliqua sententia. Et sicut in simplici enunciato notionum relatio et necessitudo verborum flexione indicatur, ad quam saepius quasi adiutrix accedit aliqua praepositio, sic ad declarandam plurium enunciatorum rationem adhibentur conjunctiones, quarum ope sententiae

inter se ita connectuntur atque implicantur, ut tanquam corporis membra in unum coëant. Ac frequenti conjunctionum usu orationis perspicuitati et vigori optime consuluerunt quum alii, tum maxime Plato. Parcius iis usi sunt scriptores ii, qui brevitatis studiosi in tanta rerum ac sententiarum crebritate, quanta praeter alios erat Thucydides, nonnunquam satis habebant, certe aliquo modo facta et cogitata enunciassent rationemque, qua inter se connexa et apta essent, divinandam relinquebant. Omnium autem parcissimi in conjunctionum aliarumque particularum usu fuerunt recentiores, quippe qui plures enunciationes apte componere justoque orbe concludere nescirent. Hinc ortae sunt brevissimae illae enunciationes, quae nulla fere intercedente conjunctione crebrae deinceps se excipiunt, velut in his Polyaei locis, quos adnotandos potius, quam exscribendos putavi. Inspicias vero hos locos: I, 7. I, 18. 19. 30, 4. init. 40, 7. 8. 43, 2. 44. II, 1, 4. 7. 9. 25. II, 2, 10. II, 3, 2. init. 3. 4. 8. II, 4, 3. II, 15. 18. 32. 33. init. III, 5. III, 9, 1. ibid. 24 et 48. III, 10, 1. init., ibid. 2 et 3. IV, 1, 1. 2, 2. ibid. 8 et 16. 3, 7. ibid. 20 et 27. 6, 4. 13. 18. 7, 9. 9, 1. 2. 4. init., in quo postremo loco oratio interjecta sententia interrumpitur. Quae verborum concisio apta sententiarum comprehensione facillime vitari poterat. Contra hoc loco: V, 13, 2. Polyaeus abrupto sermone de industria usus esse videtur, quo planius repentinum et turbulentum rerum cursum atque eventum exprimeret. Locis supra allatis addo hos: V, 9. 18. 19, 2. VII, 6, 3. init., ibid. 6 et 8. VII, 15, 3. 22. 24. Insigne ejus generis exemplum hoc est: VII, 25 : *Δρομικαίτης Θρακῶν βασιλεὺς, Λυσίμαχος*

Μακεδόνων. Ἐστράτευσεν ὁ Μακεδὼν ἐπὶ τὴν Θράκην. Ὁ Θράξ τὸν Μακεδόνα ἐξηπάτησε. Accedunt hi loci: VII, 44, 2. 45, 2. 47. VIII, 2. 5. 27. init. 36. Denique hunc locum propono dignum, qui perscribatur: VIII, 46: *Θεμιστῶ, Κρίθωνος Οἰανθίου θυγάτηρ. Ταύτης ἦρα Φρικοδήμου τοῦ τυράννου παῖς Φίλων. Ὁ τύραννος ἐξήτει πρὸς γάμον τὴν κόρην. Ὁ πατὴρ ἀντέλεγεν κ. τ. λ.* Qui loci omnes clamant, quanta fuerit Polyaeus contexendae orationis inscitia. Illa enim infracta et amputata sunt.

Alibi scriptor orationi parum gratiae attulit eo, quod nulla eam varietate temperavit. Nam saepius ad annectendas enunciationes sola δὲ particula usque repetita usus est, ut his in locis: I, 48, 2. III, 9, 37. 10, 8. 11, 10. V, 16, 3 et 4, alibi. Nec raro pro pronomibus relativis iisque particulis, quibus necessitudo, quae inter singulas intercedat sententias, aperitur, positae eae sunt, quae nullam aliam, nisi copulandi vim habent. Ita δὲ usurpatum est, ubi pronomini relativo locus erat, I, 3, 2: *ὁ μὲν (σὺς Ἐρυνάνθιος) ὑπὸ τῇ φάραγγι εὐνάζετο· μεστὴ δὲ χιόνος πολλῆς ἦν ἡ φάραγξ.* VIII, 25, 3: *Ῥωμαίων αἱ μητέρες (ἤγετο δὲ αὐτῶν Οὐετουρία μήτηρ Κοριολανοῦ), προελθοῦσαι τῆς πόλεως ἀπήντων κ. τ. λ.* Quo loco scriptor offensionem parentheses structura leviter immutata sine negotio effugere poterat. Verba enim sic poterant componi: *Ῥωμαίων αἱ μητέρες, ὧν ἤγετο Οὐετουρία μ. Κ., προελθοῦσαι κ. τ. λ.* Aliis ejusmodi locis, qui plurimi reperiuntur, afferendis supersedeo.

Satis dictum est de abrupto dicendi genere, quo usus scriptor ne id quidem consecutus est, ut oratio evaderet

brevitate nervosa. Proximum est, ut agatur de sententiarum continuatione, in qua absoluta omnis vertitur oratio. Et quo facilius cognoscatur, quid Polyaenus hac in re peccaverit, quam brevissime potero, quae sint absolutae orationis virtutes, exponam. Sunt vero hae. Oratio distincta est periodis formarum et magnitudinis numerique varietate temperatis. Singulaque membra, ex quibus constant periodi, et ordine disposita itaque pro diversa sua dignitate nunc inter se implicata, nunc simpliciter alia aliis adjuncta sunt, ut omnium sit numerosa quaedam concinnitas. Praeterea justa comparet membrorum inter se convenientia, sed ea talis, quae non nimia morositate elaborata esse videatur. Itaque periodi membra consociata habent et formis ambituque inter se disparia. Verum protasis et apodosis, quibus ut dimidiis partibus continetur orbis, quam aequissima sunt magnitudine. Neque ipsae periodi, quippe quae cogitata arcte inter se apta comprehendant, ulla impediuntur parenthesi sententiarum nexum male turbante et est in iis verborum expedita ac profluens quodammodo celeritas. Jam vero sic comparata oratio non potest non perfecta esse expletaque omnibus suis numeris et partibus.

Ab his virtutibus dictio Polyaenea mirum quantum abhorret. Neque enim scriptor, quamquam in verborum et locutionum delectu a veteribus, quos sequebatur auctores, non ita raro totus pependit, orationem ad praeclara eorum exempla finxit pravoque suo ingenio ita indulisit, ut omnis dictio Polyaeneo colore imbuta evaderet. Est vero Polyaeni, res temere confusas negligenter conscribere. Quae negligentia quum in abrupto sermone cernatur, tum maxime in prava sententiarum continuatione cernitur.

Nam tantum abest, ut oratio, ubicunque per periodos sed eas ita structas, vix ut sint hoc nomine appellandae, incedit, bene cadat et volvatur, ut inconcinna sit ac dissipata. Neque enim complures periodi ita contextae sunt, ut vinctam orationem efficiant, neque earum membra tam arctis vinculis continentur, ut in justum orbem coëant. Ubique fere oratio interjectis parenthesibus dissolvitur fluitque genitivis absolutis et cumulatis participiis, quibus nemo fere scriptor Polyaeno intemperantius abusus esse invenitur. Res quum exemplis comprobanda sit, ex plurimis perpauca afferam. Illustre dissipatae orationis exemplum reperitur I, 48, 4, qui locus multiplicem offensionem habet. Male longius Strategema uno verborum ambitu comprehenditur; male praedicatum a subjecto intercedente participiorum turba distrahitur; male orationis cursus interposita parenthesi impeditur.

Debebat vero oratio duabus certe periodis distinguï, quarum altera minuto participiorum numero his verbis terminanda erat: κατέσπασε δύο τὰς ταχυναντιούσας τῶν νεῶν καὶ τοὺς ἀρίστους ἀπὸ τῶν πληρωμάτων ἐρέτας ἐμβιβάσας, ὅσα χρὴ ἐξειργασμένους, ἐκέλευσεν ἐν τοῖς σκάφεσιν ἡσυχάζειν. In altera periodo incipienda illa ab ἐσπέρας verba per parenthesin adjecta cum praegressis sic contexi debebant, ut oratio aequabiliter proflueret. Structura ad hunc modum facta et perspicuitati et concinnitati orationis bene consuli patet. Eadem fere ratione alii loci compositi sunt, ut II, 26, ubi scriptor orationem, quam una verborum comprehensione coarctare voluit, nimia sententiarum coacervatione dissolvit. Conf. I, 17, quo loco ea, quae arcte jungenda sunt, nimio verborum intercedentium tumore dirimuntur.

Cujus rei causa inde repetenda videtur, quod Polyaeus nomen principis vel ducis, cujus strategema narraturus erat, ubique praemittere primoque loco ponere consuevit. A qua consuetudine quum non recedendum putaret ne hic quidem, neque sciret rebus narrandis ordinem adhibere, factum est, ut loco miserrima forma indueretur. Et quis est, cui placeat locus supra memoratus VIII, 40, ubi oratio mentione rerum, quae a proposito prorsus alienae et quasi per vim congestae sunt, diducta claudicat atque etiam ἀνακολούθως exit. Alia id genus exempla, quae crebra quaerenti se offerunt, praetermitto.

Nunc jam aliquot loci afferendi sunt, in quibus orationis perpetuitas interjectis parenthesibus turbatur. Vide I, 3, 5. 30, 2. II, 2, 4. III, 9, 33. IV, 2, 14. VIII, 25, 3. Non opus est pluribus dicere, quid in his locis vitiosum sit.

Pergimus ad aliam rem. Relinquitur enim, ut de intemperanti participiorum abusu agatur. Graeci omnes ad unum frequentibus participiis utuntur eaque re plerique efficiunt, ut oratio cum perspicuitate conjunctam habeat brevitatem. Multoque rectius quae ad actionem primariam accedunt varia momenta vel temporis, vel causae, vel conditionis aliave quadam ratione cum illa conjuncta Graeci participio, quam alii, veluti nostrates, verbo finito exprimunt. Est enim consentaneum res minoris momenti in oratione ipsa forma distingui ab eo, quo rei summa continetur. Ac talibus participiis saepius alia, quae fere adverbiorum casuumve partes agunt, explicationis causa adiunguntur. Ita fit, ut participiorum usus latissime pateat. Sed antiqui scriptores etiam hac in re modum servarunt et cujusque participii vi diligenter ponderata aut plura per

aliquam particulam copularunt, aut alterum alteri subjecerunt. Nec vero eandem, quam veteres, in participiorum usu moderationem adhibet Polyaeus, sed plurima sine ulla conjunctione ita cumulare solet, ut oratio diffluat fere et solvatur. Ita inveniuntur non tantum permultae periodi maximam partem ex participiis compositae, sed etiam nonnulla strategemata, quae tota fere ex participiis omni copulatione carentibus constant. Cujus rei documento sint hi loci: VI, 17: ἐπεὶ δὲ ἐν ὀρύγματι στενῶ καὶ σκότος ἔχοντι μέγα οὐδὲν ἥνυον, πίθον κατασκευάσαντες ἴσον τῷ ὀρύγματι, τρήσαντες αὐτοῦ τὸν πυθμένα, σιδηροῦν αὐλίσκον διέντες, πτίλων πληρώσαντες λεπτῶν, πῦρ ὀλίγον ἐμβαλόντες, πτώμα πλήρες τρημάτων ἐπιθέντες, νεύσαντες πρὸς τοὺς ἐναντίους τῇ σύριγγι τῶν πολεμίων προσήρεισαν. VIII, 46: ταῦτα δὲ πάντα νύκτωρ λαθοῦσα, πάλιν ἐπὶ θάλασσαν κατελθοῦσα, ἀκάτιον εὐροῦσα, πνεύματος ἐπιτυχοῦσα, τὸ ἀπόγειον ἐλκύσασα, μόνη ἀναχθεῖσα, κατέπλευσεν κ. τ. λ. Conf. III, 7, 1. 13, 3. IV, 11, 4. V, 4, 7. 23. 33, 4. Qui loci omnes etiam nimia formarum aequabilitate displicent. Addo hoc exemplum: III, 6: Φρύνιχος ἐν Σάμῳ στρατηγῶν προδιδούς τὴν πόλιν, ἐν τῷ μέλλειν διαβληθεὶς, καταφανῆς γίνεσθαι μέλλων φθάσας προεῖπε. Qui locus ad hunc fere modum conformari debebat: Φρύνιχος ἐν Σάμῳ στρατηγῶν (quod tanquam substantivi instar est) προδιδούς τὴν πόλιν, ἐν δὲ τῷ μέλλειν διαβληθεὶς καὶ καταφανῆς γίνεσθαι μέλλων φθάσας (quod adverbii vice fungitur) προεῖπε. Neque haec quidem loci compositio admodum placet. Ingratissima enim est in breviori circuitu μέλλειν verbi repetitio. Omitto alia ejusmodi exempla, quae satis fre-

quentia sunt. Nam pleraeque periodi paulo longiores, quas vix hoc nomine nuncupaverim, participiis redundant. Caret tamen offensione talis participiorum concursus, qualis hic est: I, 40, 2: οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἀνηγμένον ἰδόντες, θάρσύναντες, ἐξελθόντες ἀνεσκεδάννυντο, ubi participia hanc inter se rationem habent, ut alterum ex altero pendeat. Poterat enim Polyaeus haec etiam sic exprimere: οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἀνηγμένον ἰδόντες ἐθάρσυναν, θάρσύναντες δ' ἐξεῆλθον, ἐξελθόντες δ' ἀνεσκεδάννυντο. Conf. II, 1, 27: Θηβαῖοι δὲ τοὺς περὶ Σύμμαχον ὀλίγους ὄντας ἰδόντες, θάρσυνοντες διαβάντες, φεύγοντας διώκοντες, ἐς τὴν ἐνέδραν ἐμπεσόντες ἀνηρέθισαν ἑξακόσιοι. Qui locus quamquam eandem explicationem habet, eo tamen displicet, quod nimiam continet participiorum multitudinem. Ceterum vide de ea re Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 141. quosque laudat.

Reliquum est, ut nonnulla strategemata notem, quae tota fere ex participiis constant. Vide exempl. c. III, 9, 33, ubi frequentes genitivos absolutos, qui praeter Polyaei consuetudinem¹⁾ crebris copulis nexi sunt²⁾, praemissa parenthesi ingens participiorum copia sequitur. Omnino sic comparatus locus est, ut rerum diversissimarum commemoratione a summa distractus iterata lectione ad initium recurrere cogaris. Vide etiam III, 10, 9. IV, 12, 1. Conf. II, 7, quo loco scriptor cumulatis participiis impeditus verbum finitum omisit. Haec sufficiant.

¹⁾ Conf. II, 3, 11: τῆς δὲ μάχης κρατερᾶς γενομένης, πολλῶν — πεσόντων, νυκτὸς γενομένης.

²⁾ Hac de re Polyaeus reprehensus est in commentar. litter. Jenens. a. 1810. p. 276.

Jam vero ex iis, quae huc usque de orationis forma disputata sunt, Polyaeneam dictionem etiam hac ex parte parum commendandam satisque vilem esse intelligitur. Namque oratio, ubi scriptor brevis esse vult, nec vere pressa est, nec nervosa, ubi latius vagatur per periodos, superfluit et dissolvitur. Omneque dicendi genus, quo usum esse Polyaenum cognovimus, jejunum et exsangue est nec temperatum varietate et gratia. Quae dictionis vitia scriptor quaesito ornatu atque ambitiosis pigmentis, quibus more rhetorum et sophistarum ad illuminandam orationem utitur, compensare frustra studet. Solebant enim isti homines scripta sua calamistris inurere.

Videamus nunc, quibus lenociniis Polyaenus et ipse oblectatus sit et alios oblectare cogitaverit.

Maxime notabile est scriptorem crebrum fuisse in sectandis argutiis, quae lectores artificiosa oppositione ferirent ac permulcerent. Quod antithesium aucupium quam late diffusum sit, haec exempla declarant: I, 37: οὐ φανερόν μάχῃ, ἀλλ' ἀφανεῖ τέχνῃ, quod idem quodammodo ad paronomasiam pertinet. I, 45, 2: ὀπλισμένοι γυμνοῖς, συντεταγμένοι ἀσυντάκτοις ¹⁾. II, 1, 18: λάθρα δὲ εἰς Ὀρχομενὸν — ὑποῤῥεόντων, ἐμφανῶς πέμψας. *ibid.* 9: στέλλεται μὲν φανερώς ἐπὶ Λυδίας, τρέπεται δὲ ἀφανῶς ἐπὶ Καρίας. II, 15: ὥστε τὸ ἀφανὲς τοῖς πολέμοις φανερόν τοῖς πολίταις Ἰπποδάμαντος ἦν. II, 34: νή-

¹⁾ Rara hujusmodi exempla etiam apud veteres exstant, ut ap. Xenophontem in *Cyrop.* I, 6, 35. IV, 5, 28. Nec tamen illa operose quaesita, nec longe repetita sunt. Similiter etiam Tacit. *Hist.* IV, 35: cunctos licentia vagos compositus invadit.

φοντας ἐπιστήσας οἰνωμένοις. II, 36: τὴν πόλιν φανε-
 ρῶς ἐλεῖν οὐ δυνάμενος ἀφανῶς εἶλε. III, 9, 41: διε-
 σπαρμένοις ἐπιφανεῖς συντεταγμένος. III, 11, 4: ὀλίγους
 ἔχων πολλῶν πολεμίων ἐπικειμένων. V, 21: καὶ ἦν ἰδεῖν
 τοὺς μὲν νικήσαντας ἡττομένους, τοὺς δὲ ἡττομένους
 νικήσαντας. VIII, 3, 2: τοῖς πολεμίοις ἀκμῆτες κεκμη-
 κόσι. Alia exempla, quae exscribere longum est, his in
 locis reperiuntur: IV, 6, 6. 7, 4. V, 5, 1. 16, 2. 22, 1.
 44, 2. VII, 6, 4. 19. VIII, 58. Quorum agmen claudat
 IV, 13: αὐτίκα δὴ οἱ μὲν διώκοντες ἔφευγον· οἱ δὲ φεύ-
 γοντες ἐδίωκον.

Ad idem ornandae orationis studium referenda est pa-
 risosis, sive affectata membrorum aequabilitas. Cujus rei
 haec exempla pono: II, 1, 26: κωλύσαῖ μή δυνάμενος,
 σῶσαι δὲ βουλόμενος. II, 2, 7: τῶν στρατηγῶν ἀνηρη-
 μένων, τῶν πολιτῶν ἀνηγμένων. V, 44, 1: τὰ μεγέθη
 τῶν πόλεων, καὶ τὰ πλήθη τῶν ἐνοικούντων.

Eodem spectant homoeoteleuta et homoeoptota, ut I,
 30, 1: ἐπείσθησαν, ἐπέβησαν, ἐνανμάχησαν, ἐνίκησαν.
 II, 3, 4: ἐπείσθησαν, ἐνίκησαν — εἶξαν. V, 2, 20: οἱ
 μὲν τεθνηκότες, οἱ δὲ πεφευγόντες ἦσαν. In quibus
 crebrae earundum syllabarum concursiones mihi quidem
 non magis placent, quam multi deinceps genitivi eundem
 usque sonum reddentes, qui Polyaeno inscio excidisse
 videntur hoc loco: V, 32, 2: ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων
 ἀριστοποιουμένων τῶν πολεμίων.

Sed rhetorum ineptiae etiam latius patent. Nam Ma-
 ximus Tyrius aliique ejusdem aetatis sophistae et rheto-
 res, ex quibus Polyaenus est, repetendis iisdem vel levi-
 ter immutatis verbis orationi gratiam conciliare sibi visi

sunt ¹⁾). Cujus rei haec exempla apud Polyaenum reperiuntur: prooem. I: ζῶα καὶ δένδρα, — ζῶα μὲν καὶ δένδρα. I, 22: περὶ τῶν συνειδότην, τῶν μὲν συνειδότην. I, 35, 2: τὸ πεδίον ὅσον. Ἐν πεδίῳ τόσῳ. II, 3, 11: ὡς τάχιστα δειπνήσαντας ἀναπαύεσθαι —. Συνέβη τοίνυν δειπνήσαντας αὐτοὺς διὰ τάχους ἀναπαύσασθαι. III, 4, 1: ἀφυλάκτως εἶχον. Ὁ δὲ ἀφυλάκτοις ἐπελθών. IV, 18, 1: χοῦν —. ἐπεὶ δὲ πολὺς χοῦς. V, 1, 1: τὸν μηνύσοντα, „Ὅς ἂν μηνύσῃ.“ VI, 3: τὸν ἄκρον τῆς δοκοῦ —, τὴν δοκὸν. VI, 17: σύριγγα —, καὶ τῆς σύριγγος ἐπ' ἄκρῳ. ibid. ὅπως — ψόφος γένοιτο. Καὶ δὴ γενομένου ψόφου. VII, 11, 3: οὐκ αὐτὸς ἔταξεν, ἀλλὰ τοῖς σατράπαις τάξαι προσέταξε. VII, 14: βόθρος βαθύς· ἄνω τοῦ βόθρου. VII, 16, 1: βασιλεῖ. Βασιλεὺς δέ. VIII, 60: Ἀντιπάτρου δὲ κωλύοντος βιασαμένη τοὺς κωλύοντας. VIII, 68: αὐτὸς ἔπεσεν ἐμπεσούσης — κεραμίδος. Addo haec: I, 1, 3: αἱ μὲν δὴ διέβαινον, αἱ δὲ κατέβαινον, καὶ τῷ ρεύματι ἐπιβαίνοντες. III, 6: ἐν τῷ μέλλειν διαβληθεὶς, καταφανῆς γίνεσθαι μέλλων, φθάσας προεῖπε τοῖς Σαμίοις ὅσα δεῖν ἔμελλον οἱ πολέμιοι. „Κατὰ τὸ ἀτείχιστον τῆς Σάμου μέλλουσι προσβάλλειν ²⁾).

Frequentia sunt apud Polyaenum etiam anaphorae exempla, ut I, 20, 1: λύει τὸν νόμον· λύει δὲ ὧδε. I, 41, 2: οὐκ ἔτι, οὐκ ἔτι, οὐκ ἔτι. II, 17: ἰδίᾳ μὲν,

¹⁾ Vid. Markland. ad Maxim. Tyr. p. 674. b.

²⁾ Difficile autem est dijudicare, utrum ab arbitrio, an a negligentia scriptoris haec repetenda sint. Plurima certe, quae supra allata sunt, exempla Polyaeno rhetori inanem orationis ornatum captanti tribuenda esse sine ulla dubitatione affirmaverim.

ἰδίᾳ δέ. II, 31, 1: *πάλιν ἐν τοῖς ὅπλοις, πάλιν ἀριστεύοντα, πάλιν διώκοντα*. V, 1, 1: *πολλοὺς μὲν, πολλοὺς δὲ, πολλὴν δέ*. VI, 17: *πολλοὶ μὲν, πολλοὶ δέ*. VIII, 43: *πολλοὺς μὲν, πολλοὺς δέ*. VIII, 56: *αὕτη μὲν, αὕτη δέ*¹⁾.

Praetereo eorundem vel cognatorum vocabulorum con-sociationem cuius linguae, imprimis graecae, usitatam, ut VII, 20: *πολλοὶ πολλάς*. Cujus figurae rhetorum nemo Polo fuit amantior. Vid. Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 179. Conf. Kuehner. §. 865. 2. Plura ejus generis exempla ex Sophocle attulit Wunder. ad Antig. v. 13. Gravitationem, opinor, orationi scriptor quaesivit frequenti pronominis demonstrativi usu, quo notionis alicujus tanquam bis oblatae vis augetur, ut III, 10, 13: *ἣν ἕκαστος ἐπὶ τοῦ παρόντος χώραν ἔχει, ταύτην φυλάσσειν*. Addo I, 40, 8: *ξύλα πολλὰ κόψας, ταῦτα νήσας, καὶ πῦρ ἐμβαλὼν ἀπιὼν ὄχετο*. V, 40: *Ἀριστοκράτης — ναῦν λαβὼν Λακωνικὴν, ταύτην ἔχων ἀνέπλευσεν*. Quibus in locis oratio, quum intercedente pronomine a verbo ad verbum transitus fiat, non sine vi progreditur. Conf. IV, 3, 25: *συμκρὸν ὑδάτιον εὐρόντες, τοῦτο βαλόντες — κομίζουσιν*. Alibi oratio interposita parenthesi abrupta per pronomen demonstrativum continuatur, ut V, 2, 19: *ἐκέ-*

¹⁾ Anaphora etiam veteribus maximeque Xenophonti usitata est. Vid. Haase ad Xen. de rep. Lac. p. 170. Matth. §. 616. 3. et 622. 2. Reiz. ap. Herm. ad Vig. p. 838. Similia habent Latini, ut Caesar B. G. I, 19: *quod traduxisset, quod — curasset, quod fecisset, quod — accusaretur*. I, 43: *quod rex —, quod amicus, quod munera*. IV, 19: *ut —, ut —, ut*. Plura exempla vid. ap. Walther. ad Tacit. Ann. I, 10.

λευσε τοὺς ἄρχοντας, ὅσα ἦν ἀναθήματα ἐν Ἀσκληπιοῦ (πολλὰ δὲ ἦν ἀργύρον καὶ χρυσοῦ), ταῦτα ἔξω τοῦ ἱεροῦ κομίσαντας — προκηρύττειν. Nonnunquam demonstrativo ad augendam ipsius vim καὶ additum est, ut V, 3, 8: ὅσοι δὲ βοηθεῖν τούτοις ἐπειρῶντο, καὶ οὗτοι προσ-
 ανηρέθησαν. VIII, 40: καὶ οὐδὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, εἴ που κεκρυμμένον ἔχοι, καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν ἐβιάζετο. Vide de tota re Matth. §. 472. Bernh. p. 283. Schaefer. Melet. p. 84. Jacob. ad Lucian. Toxar. p. 78. 144. ad Lucian. Alex. p. 7. Siebel. ad Pausan. I. p. 171. V. p. 291.

Asyndeti, qua figura Polyaenus frequentissime utitur, haec exempla propono: I, 20, 2: τοὺς πολεμίους ἔκτειναν, τῶν νεῶν ἐπέβησαν, τῆς Σαλαμῖνος ἐκράτησαν. I, 30, 1: ἐπείσθησαν, ἐπέβησαν, ἐνανμάχησαν, ἐνίκησαν. II, 30, 1: ἐξιέναι, λωποδυτεῖν, ἄρπάζειν, ὑβρίζειν, τιτρώσκειν. VI, 6, 3: φόβῳ, πλεονεξία, ἡδονῇ, οἴκτῳ, δικαίῳ, νομίμῳ, συμφέροντι, δυνατῷ. VII, 29, 1: κατέσκαψε, κατέπρησε, ἥρπασε, ἥλασεν. VIII, 6: ἐληΐζετο, ἐτρέπετο, ἐλάμβανε, ἐνίκα. ibid. 25, 3: ἔπαθεν, ἐδάκρυσεν, ἀνέζευξεν. 43: πάντες ἀνεπήδων, διέθεον, ἀνεσκίρτων, τὰς φυλακὰς ἀπέλειπον. 49: ἐτάφρευον, ὥρυττον, ὅπλα προσέφερον, δόρατα ἔθηγον, τοὺς τιτρωσκομένους ἐθεράπευον. 70: περιέβαλον, ὥρυττον, προσέφερον, προσεκόμιζον, ἐθεράπευον, παρεσκεύαζον. Vid. de asyndeto Bernh. p. 448., Kuehner. II. 459 seqq. Reiz. et Lehmann. ad Lucian. V. H. 2. §. 35. Reisig. ad Soph. Col. p. 324. Stallb. ad Plat. Crit. p. 144. ad Protag. p. 52.

Polysyndeti, quo scriptor non minus delectatur, haec

exempla affero: I, 27, 1: καὶ σιδήρῳ, καὶ πυρὶ, καὶ λί-
θοις. VI, 16, 2: καὶ πάλιν, καὶ πάλιν, καὶ πάλιν,
καὶ πάλιν, καὶ —, καί. VIII, 54: αὐτὴ δὲ καὶ — ἐπο-
ρεύετο, καὶ — ἐδίδου, καὶ διέτατε, καὶ — διένεμε.
Mitto alia.

Ad figuram, quae hendiadys vocatur, referendum vi-
detur VIII, 63: τὴν γὰρ μετὰ θάνατον αἰσχύνην καὶ
τὴν διὰ τῆς ἀγορᾶς πομπὴν οὐ φέρουσαι, τῶν βρόχων
ἀπέσχοντο. Quod, nisi egregie fallor, dictum est pro
τὴν γὰρ μετὰ θάνατον αἰσχύνην τὴν τῆς διὰ τῆς ἀγο-
ρᾶς πομπῆς κ. τ. λ. Neque enim ulla alius praeterea igno-
miniae strangulatis virginibus injungendae mentio in su-
perioribus facta est. Similiter Thucydides VII, 75: ἡ ῥώμη
καὶ τὸ σῶμα dixit pro ἡ τοῦ σώματος ῥώμη. Conf. Xen.
Cyr. V, 1, 10: φόβος καὶ νόμος, metus, quem injicit
lex ¹⁾). Possis tamen nostrum locum etiam sic accipere,
ut καὶ explicandi vim habere statuas. Vid. de hoc καὶ
particulae usu Herm. ad Philoct. 1408. Bremi. ad Demosth.
p. 179. Conf. Fritschii quaest. Lucian. p. 9. Jacob. ad
Lucian. Alex. p. 33 seq. Haec hactenus.

Quae praeterea illustranda esse videantur, aliis, si qui
Strategemata altius inspicere volent, relinquens jamjam dispu-
tandi finem facio. Aucta enim sic est tacitis incrementis, quae
ex instituto fieri debebat parvula dissertatio, ut ad extremum
evaderet haec, quam prope dixerim plenam grammaticam
Polyaeneam. Quae ut tandem denique concludatur, et tem-
poris locique ratio postulat. Sed antequam Polyaenum

¹⁾ Utebantur hac figura etiam Latini, imprimis Tacitus. Vid.
Walther. ad Tacit. T. IV. p. 444 seq.

mittamus, quae huc usque copiosius exposita sunt, paucis complectar, quo facilius et quasi uno conspectu quaestionis summa cognoscatur.

Ac videor mihi demonstrasse, Polyænum scriptorem esse vix mediocrem nec dignum laudibus, quibus a Casaubono aliisque ornatus est. Neque enim in vocabulorum formis solum, sed etiam in verbis construendis et comprehensione devinciendis ab antiquo loquendi usu saepius aberravit. Plurimum autem peccavit in conformanda oratione, quae alibi nimio tumore fluit rerumque diversissimarum commemoratione distracta claudicat, alibi per incisa atque cola incedit tamque abrupta est, vix ut ullo inter se nexu sententiae contineantur. Quid plura? Polyænus non tantum iisdem vitiis laborat, quae scriptorum aequalium propria erant, sed aequales, quotquot cognitos habemus, peccando multis partibus superavit. Cujus rei causa utrum ab inscitia ac negligentia, an a festinatione scriptoris repetenda sit, neque ita facile est dijudicare neque nunc quaerere vacat. Hoc certe luce clarius est, scriptorem Strategematis extremum perpoliendi lebores non adhibuisse. Neque a vero abhorret, Polyæno causis forensibus obruto (vid. prooem. II. et VIII.) non licuisse raptim scripta retractare.

Sic ut accuratissime potuimus, quod nobis fuit propositum, explicavimus. Quod si quodam modo assecuti fuerimus, uberrimum operae susceptae fructum nobis videbimur recepisse. Sin minus, a rei actae difficultate ac periculo aliquid veniae nobis futurum esse sperantes haud falsa spe nos duci certo confidimus.

Malina, Théodorus

De diétione Polyaenea Diss. inaug

Berolin. 1854

Diss. 2189,17

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10853191-0